

MAGYAR UMBRIA

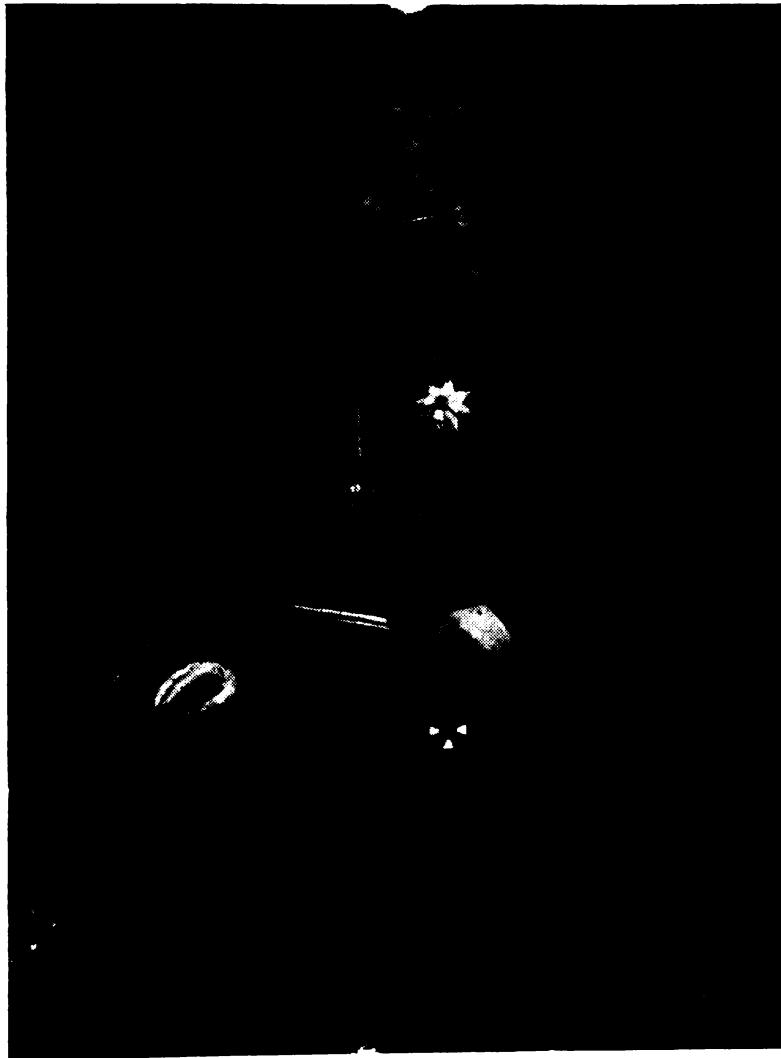
1942 július.

XVI. évfolyam.

2. szám.

MAGYAR UMBRIA

A FERENCES KAPISZTRÁN-RENDTARTOMÁNY IFJÚSÁGÁNAK
ÉVNEGYEDES FOLYÓIRATA. — SZERKESZTIK: A GYÖNGYÖSI TEOLÓGUSOK

Nagyméltóságú és Főlisztelendő

P. Uzdóczy Zadravecz István Püspök Atyánknak,

a megliprott magyarság lánglelkű ébresztgetőjének,
Iskolánk dísztagiának ragaszkodó hűséggel és szeretettel
a Magyar Umbria Ifjúsága

Köszöntjük Kegyelmes Atyánkat!

Szent Bonaventúra Egyházirodalmi Iskolánk 1942. jún. 21-én avatta dísztagjává Nagyméltóságú és Főtisztelendő P. Uzdóczy Zadravecz István ferences püspök atyánkat.

Ifjú szívünk egész melegével, rajongásával öleltük körül Kegyelmes Atyánkat, aki hamisítatlan ferences szívével és kikezdhetetlen acélos magyar jellemével mint eszménykép áll előttünk. Fölidéztük lelkünkben azokat a küzdelmes napokat, amelyek 1919-ben gyötörték magyar Hazánkat. De egyben felidéztük azokat az emlékeket is, amelyek tudatára ébresztettek bennünket annak, hogy ezekben a napokban Kegyelmes Atyánknak prófétai szerepe és történelmalakító küldetése volt.

Láttuk, amint 1919. jún. 2-án eskütételre szólítja a nemzeti kormányt. Láttuk azt a lelkesedést, azt az élni és hinniakarást, amely varázsos szavai nyomán fölfakadt magyarjaink megkínzott lelkéből. Láttuk Szeged lánglelkű Apostolát, a tiprott magyarság Kapisztránját.

És aztán láttuk Kegyelmes Atyánk püspökkészítelését a fehér Szeged Mátyás-templomában és hallottuk a népnek kitüntető suttozását: „Koldús magyarok koldús pásztora.“ Ez Zadravecz István.

De nemcsak a nemes magyar jellemet köszöntöttük Kegyelmes Atyánkban, hanem az öntudatos, Rendjéhez ragaszkodó, ferences elhivatottságát érző igazi franciskánust is. Ő mondotta: „Ha kifáradnak a társadalom munkásai, ha összerogynak a népek nagy oszlopai, ha csődöt mond a politikusok lángelméje, ha ingadoznak a hadseregek, — franciskánust ránt elő a történelem. S ha már szinte elveszett minden, a mosolyhoz, a gondatlansághoz, a suttogó imához szokott ferencesek, a kitartás, az erő, a harcok világraszóló csodáit művelik. Soha még ország el nem vezett, mely válságos pillanataiban a franciskánusi kézbe vetette gyepelőit...“

Ha majd egyszer nagyon boldog lesz a magyar, bizonyára végeszakad a magyar franciskánusok történelmi alakjainak is... Akkor ez a szőrcsuhás faj, vagy elpuhul és kipusztul, — vagy más vidékre költözik, hogy a fájdalmat tovább fájlalhassa, a könnyet tovább törölhesse.“

E nagy szavak csak annak ajkán fakadhattak, aki egész valóságában átérezte franciskánusi és magyar küldetését. Akinek életében egybeforrt az oltár és a haza gondolata. Akinek magyarsága katolikumot jelent, s akinek katolikuma elválaszthatatlan magyar szívétől. Akinek meggyőződése, hogy éppen hétszázéves történelmünk tanúja az oltár és a haza-szolgálat egységének és egyvonalúságának. Ezeket

a szavakat csak az mondhatta, aki nem félt terrortól, aki nem félt meghurcoltatástól és üldözéstől, aki vállalt minden áldozatot és küzdelmet csak azért, hogy újra loboghasson a nemzeti zászló, élhessen a magyar és újjászülethessen a Regnum Marianum.

Élete, igazi magyar, ferences élete bizonyítja azt, hogy hazánk történelemformáló ferences alakjai közé tartozik.

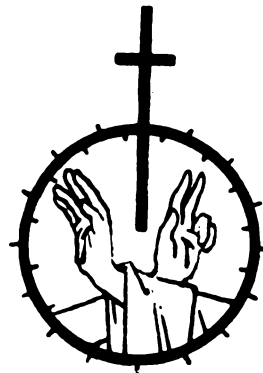
Ezért Iskolánk nem kitüntetésnek gondolja az elfogadott dísztagságot, hanem inkább kötelezettségnek ránk nézve, útmutatásnak a magyar jövő munkálására: ez a mi életünk útja is, követnünk kell Őt! Nyomába kell szegődnünk! Hogy életünkben, jövő munkánkban egyet jelentsen a katolikum s a haza gondolata!

Kegyelmes Atyánk! Ma, amikor minden inog s újjáalakulni látszik, álljon előttünk ideálként! Gyémántkemény jellemével, önfeledt hivatásszeretetével, történelemformáló prófétai küldetésével öntse belénk, égesse belénk, kristályosítsa belénk a szebb magyar élet vágyát és lehetőségét! Taposott lábnyomokon könnyebb a haladás. Biztos vezetéssel reményteljesebb a célbajutás. Sikerteljes multtal jobban építődik a szebb jövő!

Vezessen bennünket Kegyelmes Atyánk! Serkentsen tettekre! Szökentsen életre mindannyiunkat!

Ez a vágyunk. Ez az álmunk. Hisszük, hogy kiteljesülnek vágyaink és megvalósulnak álmaink.

Ezért köszöntjük Kegyelmes Atyánkat fiatal szívünk rajongásával és értéket kereső, a megtalált értéket megbecsülő hódolatos szeretetével.

Pap vagy te mindörökké.

Kórus: A világ forr,
Kemény tusában öklözi egymást a gyűlölet
Szeretszét foly a vér,
Ki tudja pusztulásunk idejét?

(Mi mégis élünk.)

Csillag vezet,
Remény biztat,
Az oltár felé megyünk!
Mert mondá az Úr:

Pap vagy te mindörökké, Melkizedek rendje szerint!
(Régen volt.)

Egy gyerekhang: Édesanyám egyszer szépet álmodott,
a méhe mélyén életet fogant.

2. **gyerekhang:** Mikor nagyobbacska lettem kis oltárt raktam.
s rajta miséztem

Kórus: Látta az Úr, hogy jó — és mondá:
Pap vagy te mindörökké, Melkizedek rendje szerint!

3. **gyerekhang:** De szép volt az első oltárszolgálat,
a gügyögő gyerek-Konfiteor.

(Nagy csönd.)

Mély hang: Búcsúztam.

II. Kórus: A szempillánkon könny rengett...
A régi, meleg fészék megüresült...
Valaki elment!

I. Kórus: A zárda ősi fészkébe új fióka szállt.
Pap vagy te mindörökké, Melkizedek rendje szerint!

(Lendülettel.)

II. Kórus: És azóta folyton álmodunk,
Várunk...

I. Kórus: A lelkünkben távoli zsolttárok zsonganak.
Ünnepi harangszó csendül bennünk:

Mind Újmisére vágunk!

Valaki boldogan: Az idő közelg!

II. Kórus: Szülői ajkak újra csókra melegednek,
A régi kis oltár újra ékesül,

I. Kórus: A nagy kerek szemű gyerek hazatér!
Pap vagy te mindörökké, Melkizedek rendje szerint!

(Nyugodt tagolással.)

I. Kórus: Friss harmat tetején kis bimbó feszül.

II. Kórus: Napsugárból fényesül az újmisés koszorú.

(Szélesen.)

Mind: Oltár — kenyér — bor készen áll!
Édesapa — édesanya — testvér,
Egy templom népe vár!

December 8-iki díszünnepélyünkön előadta a Főiskola Szent Cecília Kara.

Szóló: És a sir?
Szeretteink minden gondját, gondolatját
eltemette a sir?

Mind: Nem!
Édesapa, édesanya, testvér eljönnek mind.
Láthatatlanul, titkosan
Segítik, emelik majd az újmiséis remegő kezét.

(Ami rettent:)
Szólok: A remény biztat...
(*Rögtön:*) De a kényelem csábít:
Ugyis könyöklés az élet.
Mindenki ellened támad.

II. Kórus: Nem érdemes!
Jobb egyedül.
Magaddal törődj.
Miért dolgozol másért?
A szegény zsarol,
A gazdag lenéz.

I. Kórus: Érdemes ezért élni?
Szerezz helyette barátokat.
Lakomán, cimborák közt nem éget a gond.
Légy előkelően hideg és mindenki félni fog.

Gúnyos hang: Ez az élet! Érdemes pappá lenned?
Mind: Érdemes!
Miénk az élet. A munka. Hív a szebb jövő!
(Lassan induló beszéd.)

II. Kórus: A magyar rónákon szökére sárgul az arany
kalász: Oltárról álmodik.

I. Kórus: Szőlőszemek mosolygása Krisztus gyöngy-
vérét ígérgeti.

Mind: Kócos, rongyos, éhes sereg
Krisztust — kenyeret eped!

II. Kórus: Kendőzött roncok, nagyúri gőg mögött
meglódult, elesett sorsok könyörögnek.

Mind: Az Egyház új munkásokra vár:
1. szóló: Prohászkat vár a szószék,
2. szóló: A gyónószék Vianneyt,
I. Kórus: Végvári magyar sorsunk Kapisztránt sírja
vissza!

Mind: Elárvult békétlenségünk az Isten emberét óhajt-
ja: A szentet!

(Viszhangkép:) A szentet!
Szóló: És lelkünkben új dalok gyúlnak...
I. Kórus: Cseng,
II. is bong,
Mind: zsong bennünk a nagy isteni
[biztatás:

Pap vagy te mindörökké...
Pap vagy te mindörökké, Melkizedek rendje szerint!
Fr. Semjén.

AZ IFJÚSÁG A FERENCES GONDOLATBAN

Krisztusban szeretett Testvéreim! — A külső gyakorlati élet analógiájára szeretjük azt mondani, hogy a lélek birodalma is három dimenziós: van magassága, van mélysége és van szélessége. A magasság távlat, melyet be kell futnia a léleknek, hogy Istenhez jusson. A mélység a lélek kincsesháza, ahol az önismeret és önnevelés értékei vannak elrejtve, a szélesség pedig terebélyes fa, amely az egyén társadalmi érzületét van hivatva széles lombkoronával jelképezni.

De ne maradjunk általános fogalmaknál, hanem keressünk egy lélektípust, ahol konkrétabb formában találjuk meg a lelkiélet berendezettségét, erőgazdagságát és elhivatottságát. Engedjék meg tehát K. T., hogy elvezessem önöket az Egyház legnagyobb családjához, a hétszázéves Ferencrendhez és vázolni próbáljam a ferences lelkület egyéniségeket jellemző alakulatát.

A ferences lélek, Rendalapító Atyánk öröksége-képen, kezdetől fogva szerette a magasságokat. Szeretet dalosmadárként a fellegek fölé szállni, hogy maga alatt hagyja a világ szomorkás arculatát és szeretett a napra nézni, mert az Isten-arcot látta mosolyogni benne. Az a távlat, amely fönnáll a Teremtő és teremítmény között, hamarosan megrövidült, mihelyt a ferences az «acumen mentis» az ész éle segítségével és a hit erejével Istenig és az Istenbe hatolt. Az «Ens Absolutum» számára nemcsak a gondolatkör egyik fogalma maradt, hanem valós kapcsolatot vett fel a világ Urával és mint Atyjával, barátjával, sőt mint jegyesével beszélt vele. A ferences a Magasságbeli Fiának hivatott, hiszen Krisztusnak testvére s a szentek polgártársa.

A ferences továbbá nemcsak a magasság embere, hanem a mélységé is. Ott áll lelkének kegyelemmel öblített kelyhe és mint humorú tükör csillogtatja szemünkbe az ég sziporkázó szépségeit. E kehely nem üres-zengésű pohár, mert telítve van a gondolatok, a meglátások, a kegyelmi mozdulások és az akarati törekvések szinte szételemezhetetlen élő vizével. Egy csodálatos forrás táplálja állandóan ezt a fogyhatatlan kutat. A lélek ragyogó napjának, az istenszeretet érzületének magyában lakik ő, a Megközelíthetetlen. Tőle indulnak a helyes gondolatok, ő táplálja a jóakaratot, hogy az ember mindig a tökéletesebbet valószínű kibontakozásának tudatában öncentrumába tekintsen és megtalálja ott, akiért tett, akit szeret.

Az istenszeretet napja azonban nemcsak öntüzeiben ég el, hanem sugarait szerteszórja a létezők minden síkja felé és fénnel hervasztja el a sötét árnyakat. A stigmától pirosuló ferences kéz nagy délkörívekben öleli át a Föld minden táját és paradicsomot varázsol a lelkek közé, hogy kedve teljék Istennek az örömben, amit a Földre lehelt.

És most K. T. föl kell hívnom a figyelmüket a mai tudomány egyik vitatott problémájára, a negyedik dimenzió fogalmára. Tény az, hogy szabatosabb formában még nincs körülhatárolva a negyedik dimenzió mivolta, de a magasabb számításoknál, a hypergeometriában mégsem lehet figyelmen kívül hagyni. Minkovszky és más tudósok az idő fogalmával azonosítják a negyedik dimenziót, mert a gyakorlati számításoknál pontosan bevált ez a helyettesítés.

K. T., ha az előbb a geometria térfogalmaihoz arányítottuk a ferences lelkiélet tartalom és formagazdagságát, meg kell engednünk, hogy a negyedik dimenziót is belevigyük a lelki történésekbe. Ha a gyakorlati életben az idő felel meg a negyedik dimenzióknak, akkor talán nem is önkényesen mondhatjuk azt, hogy az új térirány az ifjúság eszméje, a mindig új és az örökkévalóságba vezető ifjúság ideája lesz. Az ifiúság ideája pedig életgondolat, az életerőnek egységes és összefogó képe. Amint a hypergeometriának egyik sarkköve a negyedik dimenzió, ugyanúgy a magasabb lelkiéletnek, a tartósabb lelki eredményeknek alapja az ifjúság tartalma lesz. Mint ideális fogalom is nagyon megfelel annak a platonos szellemi fölépítésnek, amelyre éppen a ferences bölcsélet is támaszkodik. Platon filozófiája kétségtelven elárul olyan mozzanatokat, amelyek az ifjúság fogalmával belső kapcsolatban állanak. Nála a lélek ifjú erőit magávalragadó ideális szépség által felgyújtott «erosz» építi ki az egyén világát, ez köti össze a társadalom elemeit, de ez ragad az Ósjó szemléletére is. Amit Platon mély intuícióval meglátott, azt a ferences életetika a hit szemléletén keresztül sajátosan egyházivá és szent-ferencivé újított. Az istenszeretet hevülete, a krisztusi «caritas» s a vídámlelkű ferences ifjúság eszméi öltöztek a valóságba, hogy megújuljon a föld színe és boldogabb embert teremjen.

Az ifjúság életszemlélete tehát az a hajtómotor, amely mindinkább beleágyaz a munkába s készlet, hogy hol a magasságok felé röppenjünk, hol a mélységekbe ereszkedjünk, majd pedig a társadalmi ételsíkon simogassunk emberszíveket. Az ifjúság tüzes eroszához, s így a ferences életütem fenntartásához, a célzott eredmények eléréséhez azután szükségesek merész lelkek, ifjú gerincek, akik meg tudják oldani a társadalmi csomókat a ferences életkedv sokszólamúsága mellett. Egy világszerte ismert karnagy várja az ifjúságot vídám seregébe, s akkora lendülettel adja a ritmust, mint akin maga az Isten hegedül. Szent Ferenc ez az edzett férfiú, akinek szavai jobban céloztak, mint a modern fegyverek, s tettei jobban vonzottak, mint a föld sarkainak mágnese. El nem évülő ifjú lelkesülése és társainak, követőinek mindig vídám szíve nyerte vissza a világot Krisztusnak.

K. T. a Ferencrend, de maga az Egyház is ezért keres fiatal, romlatlan, hősiességre vállalkozó jellemeket, hogy a krisztusi lelkiélet áramló fénykévéje a kristályos lelkeken áthatolva különféle színekre bomoljék és hol mint vörös sugár gyújtson,

hol mint ultraviola gyógyítson. Az ifjúság szereti életerőit a jó és igaz szolgálatába állítani, éppen ezért, amidőn az életvállalás mellett dönt, és az örökifjúság szellemében a saját életvitelét igenli, már rá is lépett arra az útra, amely az eszmény megvalósításához közelebb vezet. Maga az élet törvénye kényszerít reá. A krisztusi életút és jellemalakítás mindnyájunkra kötelező. A gyakorlati életben azonban tanácsos, ha az egyén ifjúságának eszméjét, mint valami universálét egy reálisabb és konkrétabb életformára vezetjük. A ferences életszabály pedig nagyon alkalmas arra, hogy egész életünket a hősi szeretetnek s a győzelmes ifjúságnak szentferenci keretébe foglalja.

Aki tehát, K. T., ifjúsági derűlátásával, de komoly dolgozni-akarásával sorakozik Szent Ferenc zászlaja alá, az bebizonyítja, hogy mer Krisztusért harcolni, a lelkekért fáradni és végül mer mindig vidám ifjú maradni. Kérjük tehát az aratás Urát, hogy minél több ifjú életharcos siessen az Assisi Szent táborába s így majd munkájuk nyomán megújuljon, megifjodjék a föld arculata. Mi pedig közvetve vagy közvetlenül kapcsolódjunk bele a ferences lelkek vidám karába és újjongó lélekkel zengjük mindig az örökkévalóság, az örökifjúság Naphimnuszát.

Fr. Nesztor.

Harangoztak mélyen...

*Bánat-borúból szőtt lilába burkolóztam,
És zarándokoltam dermedt fák között.
Valahol mélyen harangoztak halkan...
S körülziszegtek bőjtös, bús ködök.*

*Zoltáros könnyeken keresztül néztem:
Tövises Krisztus, Téged kerestelek!
Valahol bennem harangoztak mélyen...
S nem fojthattak meg a jeges telek.*

*A Szent Tavasz piros Lelkétől megigézten
Rémült-boldog mosollyal indultam remegve...
Dörgött az égbolt: harangoztak mélyen
Örök föltámadási körmenetre.*

Fr. Attila.

Jézus Krisztus embersége.

A mi korunk sajátos vonása az emberinek különös tisztelete. Az emberi nagyságot tömjénezik a sportbajnokokban, a sokféle művészen, a tudományok lelkes munkásaiban, a népek és birodalmak vezérférfiaiban. Az emberinek kidomborítása és az eszményeknek az emberi nagyságokban való keresése, korunknak jellege.

S így valahogy — a korszellemből kifolyólag is — nem lesz nehéz nekünk Jézus Krisztushoz, az Ember Fiához közelednünk. Ő a mi eszményünk. Igaz, nemcsak mint Ember, hanem mint Isten-Ember, hisz istenisége az emberségtől elválaszthatatlan.

Ma nem szükséges azt bizonyítanunk, hogy Krisztus igaz ember, de igenis azt öntudatunkra kell hoznunk, mit jelent az számunkra, hogy Krisztus *igaz ember*.¹⁾ Az Isten is összekötő kapocsnak állította közénk és maga közé Krisztust emberségében. Az Ige embersége az a csodálatos tükör, mely az istenség ráömlő fénysugarait felénk löveli.

Az örök Ige valóságos, teljes, velünk azonos lényegű egyedi emberi természetet vett fel. Ez hittétel. Mélyen a Szentírásban gyökerezik. És így már az első századok Egyházatyái keményen szembeszállnak a fellépő eretnenségekkel. A Krisztus valóságos emberségét tagadó doketizmussal szemben ant. Szent Ignác, Szent Irén és Tertullianus küzdenek különösebben. A Krisztus teljes emberségét tagadó ariánizmussal szemben pedig a nagy görög Egyházatyák veszik fel a harcot. A monofizitizmussal szemben alex. Szent Ciril és Szent Ágoston harcolnak nagyobb hévvel. A monoteizmus cáfolata pedig bennnerejlik majdnem mindenegyes Egyházatyáinak tanításában. Az első hét században lezajlott zsinatok már véglegesen körvonalazták a katolikus tant Krisztus emberségére vonatkozólag.

Az örök Ige tehát velünk azonos lényegű emberi természetet vett fel, vagyis emberi testet és eszes lelket. S hogy mily kiváló és nagyszerűen tökéletes ez az emberi természet, melyet az Isten teljes kizárólagossággal a maga számára teremtett, már egy-két dolognak a megfontolása is eléggé megmutatja.

Az első megfontolásra méltó dolog az, hogy az Isten Krisztusban megakarta újítani az embert.²⁾ Ádám eredeti szépségét és tökéletességét ragyogtatta fel Krisztus emberi természetén, vagyis az ész, akarat és test teljes összhangját. S miként Ádám feje lett az emberi nemnek, azonképp Krisztus is, a megújított ember, feje az új nemzedéknek. Ő az őstípusa minden lelki megújulásnak. Belőle forrasznak a győzelmes szellemi erők, melyek a századok keresztényeivel segítik és támogatják a bűn és test elleni harcaikban.

Másodszor Jézus emberi természetének tökéletességét bizonyítja az a tény, hogy Jézus, az Ember, a természet rendjén

kívül teremtetett. «Nem a természetes tényezők összhatásából, hanem az Isten közvetlen teremtő akaratából.» És pedig in ipso gremio Verbi — az Igének kebelében» — ahogy a katolikus tanítás mondja. Vagyis Jézus embersége sohasem volt önálló emberi személy, fogantatása első pillanatában sem, hanem mintegy beléteremtett az örökkévaló második isteni Személybe. Tehát az Isten teljesen a maga számára teremtette ezt az emberi természetet, és ebből a közvetlen teremtési működéséből kiindulva méltán idegenkedhetünk attól a gondolattól, hogy Krisztus emberségében a véges természettel járó gyöngeségen kívül más hiányok és tökéletlenségek is lettek volna.

Az isteni és emberi természet személyes egységből következik harmadszor, hogy Krisztus emberi természetének valóban a tökéletesség igen magas fokán kellett állnia. Hisz ebből az egységből kifolyólag az Isten ugyan úgy mondta: én testem. én lelkem. mint ahogy én az enyémről mondhatom. Micsoda mély-séges titok ez: személyes egység. Emberi fogalmaink mennyire eltörpülnek! Hiszen magáról a lélekről is oly halvány képzetünk van. Azt sem nagyon értjük, hogyan kapaszkodhatik a lélek, melynek részei nincsenek, a nagyonis darabos testbe. Hogy foghatnánk fel akkor azt, miként egyesül a test és lélek az Istenséggel Krisztusban egy Személlyé... De azt igenis sejthetjük, hogy amit az Isten önmagába, személyébe fölvesz, annak minden gondolatot fölülmúlóan tökéletesnek kell lennie.

Az előbb mondottakat szemelőtt tartva nyugodtan mondhatjuk, hogy Krisztus külső megjelenésében, tehát testében is valóban magával ragadó volt. A lélek szépsége és az istenség tüze kiáradt a külsőre is. A jóság, az irgalom, az erő, a szelídség, a tudás és a megbocsátás ott csillogott szemében, ott vibrált arcvonásain és áthatotta mozdulatait. Valóban ráillett a zsoltár szava: «Ékes alakú vagy az emberek fiai fölött, kedvesség van előntve ajkaidon» (44, 3 zs.) És egváltalán nem megokolt egy-két Egyházatyának, így pl. alex. Kelemennek és Szent Cvrillnek az a hiedelme, hogy az Űdvözítő törpe és csúf termetű volt.³⁾ Aranyszájú Szent János és Szent Jeromos már egészen másként gondolkoznak. Krisztust mint vezért, mint királyt, mint mindenkit lenvűgöző égi küldöttet követték a seregek, a tanítványok és az apostolok...

És a teremtésnek azt az egyetemes törvényét is megfontolhatjuk, hogy «az isteni bölcsesség műveit szám és mérték jellemzi, továbbá, hogy az anyagnak a szellem szab törvényt» — Schütz. Krisztus megtestesülése pedig a teremtés koronája és remeke. És így külső megjelenésében is valóban isteni jelenség volt.

Az itt mondottak azonban nem mondanak ellen annak a hittételnek, hogy Jézus Krisztus emberi természete valósággal szenvedésre képes.⁴⁾ Az evangéliumokból jól tudjuk, hogy Ő, a fájdalmas férfias, mennyit éhezett, szomjazott és fáradt értünk. S noha az Ur Jézus teste a Szent Szűzben a Szentlélektől

fogantatott, mégis fölvette azokat a lelki-testi bajokat és gyarlóságokat, melyek az emberi természettel általában velejárnak, vagyis szenvedhetett. De már azok a gyarlóságok nem voltak meg Benne, melyek az emberi természet egyéni kialakulásánál szoktak jelentkezni, mint pl. a testi rútság, fejletlenség, különböző betegségek stb.

Ennyit az Úr testéről. Most próbáljunk bepillantani lelkébe.

Jézus emberi értelme bölcsességgel teljes, mentes minden tévedéstől és tudatlanságtól.⁵⁾ Így szól Róla Izaias próféta (XI, 2-3.) Így jellemzi az Üdvözítőt Sz. Pál apostol. (Kolosz. 2,3.) Így állítják Őt elének az evangéliumok. (Mk. 11, 28; Ján. V. 39-47; VI, 46; Mt. XXII, 2; Lk. XI, 52, XXI 15. stb.) Ő a fedhetetlen Tanító, az igazság Tanuja és a világ Világossága. (Ján. III. 2; Mt. XXII. 10.) Fenséges lélek, akiben az Isten gondolatai kinyilvánultak. Mert úgy kell elképzelnünk a dolgot, hogy mindaz, amit az Isten Krisztus által tanított, az előbb e fenséges lelken mint gondolat ragyogott fel. Aztán szavakba formálódva kiáradt ránk, emberekre.

A mai hittudomány Krisztus emberi lelkének háromféle ismerési módot tulajdonít,⁶⁾ v. i. Jézus Krisztus, mint ember rendelkezett a boldogító istenlátás (scientia visionis beatificae) tudásával, volt készen kapott ismerete (scientia infusionis), de volt tapasztalati ismerete is (scientia acquisita).

Az első Szent János evangéliumának több helyéből következik: «Én, amit Atyámnál láttam, azt beszélem.» (VIII, 38.) «Bizony, bizony mondom neked, hogy amit tudunk, azt beszéljük és amit látunk, arról tanuskodunk. (III. 11.) S hogy ez a bensőges istenlátás megvolt Jézus lelkében, a személyes egység mélységes tényéből is nyilván kikövetkeztethetjük. Hisz elképzelhetetlen, hogy az Isten a személyes egységben, ebben a legnagyobb istenközelségben, ami a Teremtő és teremtmény közt csak létezhet, fel ne tárja szentségi boldogító Önmagát. Tehát Jézus lelke teremtése első pillanatától kezdve a teljes Szentháromság boldogító látásának birtokában volt. De akkor hogy szenvedhetett, szomorkodhatott? — kérdezzük. Erre Schütz-nél (7) ilyen megoldás van: A lélek az istenlátás örömeiben úszhat, miközben a test fájdalmakat szenved. Ehhez t. i. nem kell egyéb, mint az, hogy az istenlátás ne árássa a testre teljes megdicsőítő erejét, miként ez a feltámadásban történik.

De van Jézus Krisztusnak másodszor készen kapott ismerete is (scientia infusa). Mivel Ő u. i. az angyaloknak is feje, illő, hogy azok sajátos ismerés-módjával is rendelkezzen. Ezt a tudást a lélek a képzelettől és a testi szervektől függetlenül használja. E módon ismerte meg Jézus lelke a hittitkokat, a szívek titkait, az összes dolgok lényegeit, általában mindazt, amit mint a teremtés fejének, királyának, világ Urának tudnia kell.

E két ismerési mód nem zárja ki a tapasztalati, a szerzett tudást. Ez adja meg u. i. az Üdvözítő értelmi életének igazi emberi jellegét. Erre utal a Szentírás is: Jézus növekedett böl-

cessségben (Lk. 11, 52.) és Noha Isten Fia volt, engedelmességet tanult azokból, amiket szenvedett. (Héb. V. 2.) Ezt ugyan nem úgy kell értenünk, hogy Jézus olyasmiket tanult, amiket azelőtt nem tudott, hanem úgy, hogy Jézus a készen kapott ismereteket valósággal megtapasztalta, átélte. Azt mi is jól tudjuk, hogy van különbség az elmélet és tapasztalat között. Jól ismerhetek én egy betegséget elméletben, mégis valahogy gazdagabb, színesebb lesz ez az ismeretem, ha ezt a betegséget végig is szenvedem. Így ismerte meg, ill. tapasztalta meg Jézus, hogy mi az édesanyai szeretet, a szívbeli öröm, a félelem, a szorongás stb. Tehát nem annyira a tárgyak, a dolgok, a lényegeket megismerésében, mint inkább ezek megtapasztalásában növekedett az Ember-Fia. Így mondta ezt Frassen.⁸⁾

De az Úr Jézus nemcsak értelmére nézve az emberek legkiválóbbja, hanem akarati életére, szentségére nézve is.

Ment volt minden bűntől. A Szentírásból világosan kitűnik. «Ki vádolhat engem közületek a bűnről?» (Ján. VII. 46.) — kérdi a farizeusoktól. És ha a modern racionalisták bizonyos vonásokat kifogásolnak is Jézus életében, ez az ő önkényesen megalkotott erkölcsi ideáljukból következik. Nem nézik azt a döbbenetes következeletességet, amit az Úr Jézus a lelkek üdvösségének ügyében tanusított.

Az Úr Jézus ment volt a rendetlen kívánságoktól. A rendetlen kívánság önmagában véve ugyan még nem bűn, de a bűnnel összefüggésben van, és mint ilyen árnyéket vetne az emberséggel személyesen egyesült örök Igére. Ebből a személyes egységből következik, hogy az Ember-Krisztus nemis vétkezhetett. A II. kontantinápolyi zsinat elítélte mopszvesztei Theodorusznak azt a tanítását, hogy az Úr Jézus csak föltámadása után vált a bűnre képtelenné.

Itt adódik a teológia részére egy meglehetősen nehéz kérdés: szabad volt-e Krisztus emberi akarata? Az hittétel, hogy Krisztus emberi akarata nem lehet ellentétben isteni akarátával. És az is biztos, hogy szabad volt. Az evangéliumok u. i. több helyütt (Ján. VII, 1. Mt. XXVII, 34 Ján. X. 17.) kifejezetten szabad elhatározást tulajdonítanak az Üdvözítőnek. Továbbá ez az akarati szabadság következik abból a krisztológiai alapdogmából, hogy Krisztusban igazi és teljes emberi természet van. Hogyan egyeztethető tehát össze a teljes akarati szabadság és az isteni akarat állandó teljesítése, v. i. a teljes vétkezhetetlenség? — Ennek a kérdésnek megoldására többféle elgondolás van. Legelfogadhatóbbnak látszik az, mely a szabadság lényegét⁹⁾ az értékelő állásfoglalásban látja. Vagyis a világos értelmi látás és a tiszta szeretettől égő szív mindig egy irányban, a leghelyesebb mellett dönt. Még sem lehet mondani, hogy e döntésében nem szabad.

De Jézus lelkének legragyogóbb szépsége mégis a rajta elömlő isteni kegyelem. Láttuk az ő dicsőségét... telve kegyelemmel és igazsággal... és az ő teljességéből vettünk mi mind-

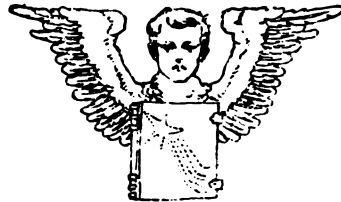
nyájan kegyelmet kegyelemért.» — írja Szent János evangéliumában. (I, 14-16) Szavak, melyek a maguk száraz csengésében távolról sem tudják érzékeltetni a valóság teljes gazdagságát. Itt mélyen el kell gondolkoznunk és felidézni a szentek hatalmas tömegét, akik mind Jézus kegyelmi gazdagságából, a kegyelmi Kútfőből merítettek.

Jézus Krisztus emberségében is imádásra-méltó. Ebben a dogmában gyökeredzik a Szent Szív tisztelete. A Szívé, melyben összpontosítva és kinyilvánítva látjuk azt a szeretetet, melyet irántunk érez édes Üdvözítőnk.

Igy áll elénk az Ember Fia, Jézus Krisztus, igaz emberségében. Kiemelkedve az emberi történelem bűnlavinájából. Tisztán sugározza felénk az Isten örök gondolatait. Ez az ember a teremtés legkiválóbb remeke. Vonzó eszmény. Oly természetesen cseng ajkán a szó: Jőjj és kövess!!!

P. Cecil.

¹⁾ Prohászka O. Hit és ész. 53 l. ²⁾ U. o. 55. l. köv. ³⁾ Schütz I. Dogm. 599. l. Prohászka i. m. 70. l. ⁴⁾ Schütz I. Dogm. 597. l. ⁵⁾ U. o. 629. l. ⁶⁾ Schütz: I. Dogm. 636. l. ⁷⁾ Frassen: Scotus Acad. T. VI. 514. p. ⁸⁾ Schütz: I. Dogm. 614. l.

A Harmadik Rend

eszmei tartalma önmagában

és a társulatokkal való viszonyában.

I.

Az ember életében elkövetkezik egy harc, forradalmi időszak. Mondhatnánk, a lélek tavasza. Egy hirtelen fordulattal véget kell vetnie annak, ami eddig volt, hátat kell fordítania annak, amit eddig szeretett és szeretnie kell azt, aminek eddig hátat fordított. Ez a lelki páfördülés, amit oly szépen mond el Szent Ágoston¹⁾, rádöbbsenti az embert egy komoly igazságra: az élet nem is olyan egyszerű, mint azt eddig hittük és igenis nagy megeröltetést kíván már a természetes síkon is.

Ez a természetes tartalmi telítődés és tartalmi telítettség a szellemnél határtalan. Határtalan, mert a lélek épen egyedi jellegénél fogva a maga egyedi meglátásainál át tudja szűrni az egész világot. Ugyahogy végeredményben a lélek a maga világában befelé s a mai rend adottságai, körülményei között a természetfölötti létrend felé kell, hogy forduljon.

És itt a természetfölötti rendnél az első igazságra rádöbbsenve: «Szeresd Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és minden erődből s felebarátodat, mint tenmagadat» látja, hogy minden páfördülés alapköve, amin függ a törvény és a próféták: a jól rendezett szeretet. Jól rendezett abban az értelemben, hogy egyrészt nem feledkezik meg a földről s az eszköznek nem tekintheti csupán, de viszont végső céljául nem ez a terület van kijelölve.

Ez a páfördülés tehát ráébsreszti, helyesebben fölébsreszti az embert, hogy a közösség, a társaság egy alanya. És keresi a közösségi eszmény kicsúcsosodását. Mi lehet az az intézmény, vagy intézményi lehetőség, amely az embert erre a közösségi eszményre tökéletesíti s amely végül is maga az eszmény, a megvalósult, jólrendezett társas eszme?

Ez a kérdés egykorú a kereszténységgel természetfölötti létrendi megvalósulásában és természetfölötti okainak megtalálásában, de egykorú az emberi gondolkodással, ha a természet és élet első gondolkodásban megnyilvánuló jeleit megfigyeljük. A természetes létrend nyugati megalapozója ebben az eszmében Pláton Politeiája. A természetfölötti megvalósultság pedig a szerzetesség inézménye.

A szerzetesség tehát olyan kultúrérték, mint az állam. Amaz egy tökéletes, földi célokra beállított és azokat megvalósító egyetemes közösség, emez tökéletes, egyetemes közösség egy bizonyos nézőpontú lelki, természetfölötti téren. Ebben a meglátásban eltekintünk a gyakorlati megvalósulásoktól, nem is

csupán egy-egy szerzetesi intézményt, s annak bizonyos célokra való gyakorlatát nézzük, hanem magának az eszmének eszménnyé való kimagasodását, a csirának egyetemes fába való szökkenését. Ebben az értelemben pedig egyetemes, mindent magába ölelő a jellege egy célt, t. i. legközelebbi célját illetően.

Épen egyetemességénél fogva tehát s a szeretet kizárást nemtűró jellegénél a szerzetesség és általában a szeretet-elv nemcsak tárgyi jellegében, de megvalósuló egyedi tartalmában is egy-egy közösségi-eszmény ismertető jele, mint Szent Ágoston mondja, köteléke. Ha tehát szeretet és együttműködés hiányzik, ott a tárgyi alap hamis, nem egyeztethető össze az ember természetes és természetfölötti igényeivel s az Egyház ott, mint közösségi eszmény hatását ki nem fejtheti.²⁾

A szerzetesség tehát egyetemes igény. De ha egyetemes, akkor minden egyénnek hozzáférhetővé kellene lennie, hiszen, mint Bousset mondja, szerzetesi hivatása mindenkinek van. Mik tehát az alkotó-jegyei a szerzetességnek?

Semmikép sem lehetnek az alkotójegyei a fogadalmak. A fogadalmak ugyanis mai rendszerünkben teljesen az Egyház intézkedéseinek évszázados gyakorlatával alakultak ki.³⁾ A fogadalmak letévése és a Rendszabály elfogadása ma egyet jelent, nem így volt azonban régen. Hiszen, ha a fogadalom léte a szerzetesség fogalmát magába zárná, akkor a világban élő, fogadalmat tett egyes egyedek is szerzetesek lennének. Vannak közösségek, amelyek fogadalmat nem tesznek s a Kánonjog mégis a szerzetesjogban tárgyalja őket.⁴⁾

Nem lehet, mint azt gondolnók, a közös élet sem a szerzetesség meg-jellegzője. Hiszen akkor a családot is szerzetességnek nevezhetnénk s az összes valami-ilyen lelki célra berendezkedett közösségek is szerzetesrendek lennének.

A szerzetesség alkotójegyeit tehát nem egyházjogi vonatkozásban kell megtalálnunk elsősorban. Ez okozat lenne az ok helyett. Hanem, mivel ez egyetemes emberi igény, miségét a természetfölötti rendben csakis isteni jogból eredeztethetjük és miségéhez hasonlóan létvalósultságát is.⁵⁾ Ezt maga 487. kánon is megmagyarázza. Itt azokról a hívőkről van szó, akik a mindenkit kötelező parancsokon kívül magukra vállalják az evangéliumi tanácsok megtartását is. Isteni jogon az evangéliumi tanácsok, a parancsokon túl, vagyis a tökéletesebb élet s ennek a tökéletesebb életnek egyházjogi megalapozása, eszközoka a fogadalmak letévése.

A szerzetesség Istennek szentelt élet egy adott Rendszabály nyomán a fogadalmak megtartása értelmében.

Ha most ezt a meg gondolást egyetemességi érvényénél fogva a Harmadik Rendre vonatkoztatjuk, kitűnik:

1. Szent Ferencnek a gyakorlatit, lelkieket tökéletesen megérteni tudó lángelméje. A Harmadik Rend ezt az egyetemes igényt van hivatva betölteni azoknak, akik a Gondviselés akara-

tából kénytelenek a világban maradni. Világi élet ezt az egyetemest, tökéletesbűlni-akaró vágyat nem olthatja ki. De a családot is természetjogi létszükség hozta létre. A Harmadik Rend tehát valóban «harmadik rend», mivel a férfiak és nők rendje után egy minden társadalmi osztályt és állapotot magába-foglaló intézmény. Ép abban áll a Harmadik Rend tartalmi és eredetető jellege.

2. Formai, külső, megnyilvánuló jegyeit az Egyház határozta meg. A szeretetelv megvalósulását sürgető kettős parancs tökéletesítését mint Rend valósítja meg. Itt utalunk csak rá, mivel nem tartozik tárgyalásunk keretébe, hogy XIII. Benedek és XIII. Leó külön kidomborították rendi jellegét épen Szabályának, újoncidejének, fogadalmának és rendi ruhájának kihangsúlyozásával.⁶⁾ Amiből az következik, hogy minden kiváltságban részesül, ami egy rendnek kijár: a rendiköztség megalapítása első-sorban az I. Rend előjárótól függ, azonkívül a Harmadik Rend belső megszervezettségében nem esik a püspök joghatósága alá.

3. A Harmadik Rend célja épen, mert tárgyi valóságában és eszményi törekvéseiben egyetemes és mélyretörő, célja is épen tartalmi jellegéből következik. Ezt különben a 702. kánon fejt ki, melynek alapján a Harmadik Rend a keresztény tökéletességre törekszik. Ez a tökéletességre-törekvés, mint láttuk, a kettős-egy parancs a világiakénál tökéletesebb kivitelezése.

4. Ez az Istennek szentelt élet haecceitálásában, ezvalóságában az egyetemes tartalmi kötelezettségen túl egyedi valóságra törekszik: a ferences nézőpont elveit váltja gyakorlattá. Ennek jellegzetes pontjait és a Katolikus Akcióval való viszonyát ismét más uton kell kimutatnunk.

II.

A mondottakat összegezve gyakorlatilag a következő elveket vezethetjük le:

a) a Harmadik Rend jellegénél fogva fölüláll a társulatokon. Célja is sokkal egyetemesebb és egészen lelki cél;

b) de a Harmadik Rend rendi jellegét csak hierarchikus megszervezettségében tudja kidomborítani. Tehát a Harmadik Rend élete a rendi köztség virágzó életétől függ, annak mintegy kivetítője;

c) a Harmadik Rend, mint azt már X. Piusz is megfogalmazta, tagjait az evangéliumi tökéletességre neveli. Ezt az evangéliumi életet kötelesek a tagok az életbe belevinni, azt életté váltani. De maguk is kötelesek a többieknek az evangélium jópéldájával előljárni.⁷⁾

d) mint intézmény, mint közösség nem vehet részt gazdasági, politikai, társadalmi ügyekben.⁸⁾ Ez épen teljesen zárt, szigorúan benső áhítat-tartalmából önként adódik. De az egyes harmadik-rendiek, ha az állami és politikai életre befolyást akarnak gyakorolni, épen rendezett lelkeségüknél fogva vegye-

nek részt egyedenként az ilyen célú egyesületekben, hiszen az állami életben a mai időkben a tisztán vallási célú egyesületek befolyást nem gyakorolnak. Ez a rendezett lelkiesség különben is a katolikus-akció előfeltétele.

Ezt állapítja meg XV. Benedek «Sacra propediem» körlevelében:

«A női, ifjúsági és tevékenykedő egyesületek miért ne léphetnének be a Harmadik Rendbe?» Itt a Szentatya nem az intézményeket, mint ilyeneket, hanem az intézményekhez tartozó egyes személyeket érti.

«Miért ne iratkozhatnak be a különböző szervezetek a Harmadik Rendbe? Itt folytathatják Jézus Krisztus dicsőségére s az Egyház javára munkájukat a béke és szeretetnek abban a szellemében, amely izzította Szent Ferencet.»

XI. Piusz szerint ma «egység szükséges mindenek előtt. A szeretet egysége, a gondolatok egysége, a cselekvés egysége, a szent cselekvés egysége. Ez öregedő atyátok buzdítása!»⁹⁾

Ennek a szent egységnek és a Sacra propediem körlevelének alapján azonnal kitűnik a társulatok és a Harmadik Rend gyakorlati viszonya is. Ezeket pontokba foglalva röviden így összegezhethetjük:

1. a Harmadik Rend független a társulatoktól. Tehát a társulatok is függetlenek a Harmadik Rendtől;

2. a Harmadik Rend a ferences béke és szeretet-szellem letéteményese. Tehát a társulatokba belépő harmadik-rendi ferences, tevékeny szellemet visz;

3. amint a társulatokat buzdítja XV. Benedek, hogy lépjenek be a Harmadik Rendbe, ép úgy X. Piusz fölszólítja — bár közvetve, a «Tertium Franciscium Ordinem» alapján — a Harmadik Rend tagjait a társulatokba való belépésre. Természetesen csak akkor, ha ez őket anyagilag és szellemileg nem hátráltatja és elsősorban harmadik-rendi kötelezettségeiknek eleget tudnak tenni;

4. a társulatok és a Harmadik Rend között sohasem támadhat ellentét. Épen egészen más közvetlen céljai szempontjából egymásra vannak utalva;

5. szükséges tehát a rendi község szervezettsége. Csak megszervezett Harmadik Rend tud egészen pontosan elhelyezkedni a társulatok között és azokkal együttműködni;

6. ehhez tehát a Harmadik Rend ismertetése, terjesztése, beható tanulmányozása szükséges;

7. a Harmadik Rend ismertetése történhet papi konferenciákon, ferences napok, ferences hetek megtartásával, a film és a sajtó eszközeivel. Különösen szükséges az ifjúság megbarátkozása a tertíarius gondolattal.

Ahol a harmadik-rendi megszervezettség korszerű — mint pl. Franciaországban, Németországban, Olaszországban, Spanyolországban — ott a Katolikus Akció vezérférfiai egyszersmind Harmadik Rendünk tagjai is.¹⁰⁾

Fölvetődhet a kérdés, vajjon a Harmadik Rend ebben a helyzetben fönntartása-e szakoszlály-rendszerét?

Tekintve, hogy a szociális megszervezettség nem tud a legkisebb és legészrevehetetlenebb helyekre is eljutni, azt kell mondanunk, hogy addig, amíg azt a harmadik-rendiek intézményszerűen nem végzik, akár karitativ, akár szociális, akár gazdasági téren, vagy kulturális eszközökkel, szakoszlályrendszerüket igenis fönntarthatják.

A Harmadik Rend mozgalma tehát sugárszerű. A rendi közösség az a sejt, ahonnan a többi sejtek szétválnak, az egyetemes cél szemelött tartásával. Csak ezzel az egyetemes céllal: az Isten és a felebaráti szeretet tökéletesebb megélésével tud hatóerő, igazi energiaforrás lenni. Aki a rendi közösség szervezettségét, életét mindig szem előtt tartja, ferences és egészen egyházi munkát végzett. S az ilyen értelemben fönntartott, vezetett, öntudatos rendi közösség és ferences életteljesség tud XV. Benedek irányvonalán haladni: «Szent Ferenc szelleme javíthatja meg az egyéneket, újíthatja meg a családokat, gyógyíthatja meg a társadalmat!»

P. Pelbárt.

¹⁾ Enarationes in Ps. 126, n. 2. ²⁾ Ad Simplicianum, L. II., n. 10. ³⁾ V. ö. V.—M. Breton, O. F. M.: Le Tiers—Ordre Franciscain, Commentaire historique littéral, spirituel de sa Règle, pp. 48—54. ⁴⁾ V. ö. C. J. C. XVII. tit. ⁵⁾ V. ö. Breton i. m. 98 pag. ⁶⁾ «Verum et proprium Ordinem Confraternitate quamcumque omnimode distinctum, utpote qui sub propria Regula ab hac Romana Sede aprobata, cum novitiatu, professione et habitu, prout ceteri Ordines, tum Regulares, tum Militares fuisse semper et esse decernimus et declaramus». (Paterna Sedis Apostolicae, 1725, decemb. 10), valamint: «quo tamen facto nihil demptum de ipsa Ordinis natura putetur» (Misericors Dei Filius, 1883. júl. 7.). ⁷⁾ Tertium Franciscalum Ordinem. 1912, szept. 8-án a generálisokhoz intézett levelében. ⁸⁾ U. o. ⁹⁾ 80-ik születésnapján tartott beszédéből. ¹⁰⁾ V. ö. pl. Lodovico Necchi, Leon Harmel, Contardo Ferrini stb.

Forrásmunkák: Dr. Dombi József, S. J.: A Katolikus Akció vezérkönyve, 1938. P. Csávossy Elemér, S. J.: Túlvilági valóságok és szociális problémák, 1938. P. Bello M. Lénárd, — a Ferencesek egyetemes fönöke — P. Dám Ince dr. O. F. M.: Szent Ferenc Harmadik Rendjéről, 1939. P. Majszai Mór, O. F. M. — P. Dám Ince dr. O. F. M.: Asszisi Szent Ferenc világi Rendjének vezérkönyve, 1941. P. Matteo da Coronata, O. M. Cap.: Il Terz' Ordine Francescano, Marietti, Torino, 1933. P. Franz Tischler, O. M. Cap.: Handbuch zur Leitung des Dritten Ordens des heil. Franziskus, 1927. P. Gustavo Cantini, O. F. M.: Ascensioni Francescane. Quaracchi, 1922. P. Vittorino Facchinetti, O. F. M.: La serafica Milizia. Quaracchi, 1922. P. Valentin M. Breton, O. F. M.: Le Tiers — Ordre Franciscain. Paris, 1934.

Énekel a gyermeklélek kapujában.

Melyikünk nem állt még tünődve a gyermek előtt: ugyan mi van benne? Látjuk szeme csillogását, halljuk kacagását, de mi van a csillogás, kacagás mögött?

Állunk a gyermeklélek kapujában és tünődünk, hogyan lehetne bejutni? És ime, megtörténik a csoda: kezdünk csak mesélni. Ahogy kibontakoznak Meseország körvonalai, lassan-lassan megnyílik a gyermeklélek kapuja: feltűnedeznek itt is a napfényes fák, a szökőkutak és szikrázni kezd a márványpalota. Ha gyermekhősünk győz, hatalmas az öröm. Szembeszáll az újabb ellenséggel is! — ilyenkor erősebben szorul össze a gyermek ajka is és talán kis ökle is. De ha azután mégis rosszra fordul a helyzet — hiszen ez már az élet sora — jaj, befellegzett a kis hősnek, a bájos gyermekarcon is megjelenik a könny, az átélés szúzi angyal könnye, a gyermekszív drágyöngye..

Még nem jutottunk be a kapun de már láttunk valamit a gyermeklélekből.

Láthatnánk még többet?

Szavazást rendeztünk az elemi iskolában, a harmadikos és negyedikes lányok között. Kérdeztük: mit szerettek legjobban a hittanóra végén a tisztelendő bácsi mesél, énekel tanít vagy mást. A titkos szavazás eredménye meglepő volt: mesél 30-an kértek, éneket 40-en, egyebet 18-an. Nyomban be is mutatták tudományukat. Hogy énekelni kezdtek, kigyúlt a szemük, azután az arcuk. A kéz meg a láb sem maradt többé helyén, az *egész gyermek* énekelt: «Hogyha volna kis csizmám, Jézuskának odaadnám!» Odaadta volna mindegyik, biztosan tudom, mert nem tud áztatni, aki szívből énekel. Igaz, ott kecségtetett a jutalom is: «Akkor hozzám hajolna, megcsókolna, boldogabb a széles földön senki se volna!»

Azután jött a kánon: ezerédes az énekek között, amikor az egyszólamban megtanult dal egyetlen varázsütésre zengő polifóniává lesz. Ezt nem lehet abbahagyni. Folytatni kell az utcán is, otthon is, tanulja meg az öcsi is, meg a bátya is, de meg apuka, anyuka is, mert ilyet még úgysem hallottak!

Ime ott állunk már énekünkkel a gyermeklélek kapujában, talán már bévül, de a szülők lelkébe egészen biztos, hogy bejutottunk. Mert akárhány helyen a szülők gyermekük énekéért jönnek el a templomba vagy kultúrelőadásra.

A legutólsó kultúrházi ünnepélyen mellettünk álló idősebb férfi igen megtapsolta az éneklő ifjúságot és boldogan, kicsit könnyezve hirdette fúnek-fának: kérem, nekem három lányom énekel itt!

Az esztétikusok egyértelműleg vallják, hogy az összes művészetek között a zeneművészetnek van legközvetlenebb hatása

az emberre. A képzőművészeteknél a művészi tárgy rajtunk kívül áll, a zenénél azonban bennünk van; a hang saját bensőnkbe hatol, énünké válik, átélésünké lesz, — innen van a zenének és éneknek oly nagy hatása benső világunkra, *érzelemlágunkra* és ennek révén az akaratunkra is.¹⁾

Ha nem is tartjuk Goethevel: Das Gefühl is alles — minden az érzelem — el kell ismernünk nagy fontosságát. Legjobb embert érzelme vezeti.

Az ének egész érzelmi világunkat neveli.

Neveli *a vallásos érzelmet*. A szentének szövege imádság, dallama szárnyat ad az imádságnak. Karácsonykor Betlehembe visz, nagybőjtben a Kálváriára, Husvétkor kirobban az örömharsog a feltámadási ének. Tisztán, féhéren zeng az Oltáriszentségről, erőteljesen Jézusról, gyengéden a Szűzanyáról. Nem is csoda, ha annyi embert vonz a templomba. A gyermek is nem annyira a szájával, mint szívével énekel. A hamis hangnak is vannak szárnyai...

Neveli *a hazafias érzelmet*.²⁾ De vigyázzunk! Nem holmi ostoba irredenta dalokra gondolunk, zászlólobogtatással és soha nem látott magyaros maskarákban. Ez legfeljebb külszines magyarságra nevel. Hanem itt vannak ősi népdalaink. Vas megyétől Csíkiig éneklük. Szövegük erősíti magyar nyelvérzékünket, népismeretet és honismeretet adnak. Dallamuk egyetlen és megismételhetetlen nem csak Európában, hanem az egész világon. Együtt a szöveg és dallam: magyar néphagyomány, magyar lélek.

Kodály írja: Tavaszi napokon, nyilvános sétatereken megfigyelhetjük, hogyan veri bele magyarnak született gyermekekbe az idegen nevelő a maga nyelve és zenéje tudatalatti elemeit. Az ilyen gyermek váltott lelkű lesz. magyarul beszélni és érezni egész életében nem tud. Ha felnőtt s családja révén vezetőhelyre kerül, nem érti a magyarnak sem nyelvét, sem lelkét. Kireked a nemzeti közösségből. — De talán még többet árt az ál-magyar népdal. A gyermek megúnja, megutálja a felületes magyarság elcsépelet külsőségeit, mielőtt megismerné az igazit. Bűn ilyenekkel tölteni meg a gyermek lelkét — a hagyomány helyett. Még a legkitűnőbb egyéni alkotás sem pótolhatja a hagyományt. Népdalt csakúgy, nem lehet írni, mint közmondást. Amint ebben századok népi bölcsessége, megfigyelése szűrődik le, úgy a dalhagyományban sok század érzései tökéletesre csiszolt formákban élnek beláthatatlan életet. Mennél többet oltunk belőle az ifjú lélekbe, annál jobban a nemzethez kapcsoljuk. Semmiféle mestermű nem pótolja a hagyomány funkcióját. Annál kevésbé silány utánzatok és torzító átírások. Mit szólnánk, ha a magyar nyelv tanítója közmondások helyett magagyártotta bölcs mondásokkal tömné a rábízott ifjúságot?

Az ének érzelmeink egész sorát gazdagítja. Szülői, gyermeki, hitvesi szeretetet mi fejezhet ki szebben, mint a népdal?

Az öröm és a bánat szélsőségeiben egyszer vígasztalónk, más-kor lelkesítőnk a dal.

Innen hatalmas ereje az *akaratra*.

Keserően panaszkolja fel Klopstock, hogy a Marseillaise szerzője igen veszedelmes ember, mert ötvenezernél több németet ölt meg.³⁾ Már Plátó is nagy fontosságot tulajdonít a zenének: a zenével maga az alkotmány is megváltozik — írja. — Semmi sem hozhat a lársadalom erkölcsébe olyan sülyedést, mint az, ha a tiszta, szemérmes és nemes ének vagy zene megromlik. Az államnak joga van törvény erejével bíró jegyzékbe venni azokat az énekeket, melyeket mint erkölcsnemesítőket megenged.⁴⁾ Konfucius (551. Kr. e.) szerint a jellemet csak a zene segítségével lehet formálni.

Az ének szolgálja az egészséget, nemesíti az izlést, fegyelmez (szünetjel alatt összeszoruló ajkak) és kitartásra nevel. Azért mondja Curtmann, a híres pedagógus: Az embernek igen jelentékeny ereje fejletlenül maradna, ha a zenét nem vonók be a tanítás körébe.⁵⁾

Az Anyaszentegyház a legjobb pedagógus. Pedagógiáját nem könyvekből tanulta, minden esztétikus és pedagógus előtt felismerte és gyakorolta a mai pedagógia vívmányait. Az éneket is beállította kezdetül a kegyelem szolgálatába. Chateaubriand mondja: «A kereszténység megmentette a zenét a barbár századokban; a vadakat szent énekek által szoktatta erkölcséire; és az irokéz, ki könnyen hallgató a missziónárius tanítását, elbűvölve hajlott meg az ének előtt. S így a keresztény vallás Amerika őserdeiben valósággá tette azt, amit a mesék Amphionról és Orpheusról beszélnek.» — Tertullianus említi, hogy a keresztény házastársak versenyeztek, melyikük tudja szebben dicsérni az Urat énekkel; sajnálja azt a keresztény nőt, akinek pogány férje van: Ugyan mit fog a férfi neki és viszont ő a férfinak előénekelni? Bizonyára csak valami színházi hulladékot fog hallhatni.⁶⁾ — Németországban az 1700-as években is így folyt a hitoktatás: Harangjellel a templomba hívták az ifjúságot, egy-két ének nyitotta meg és zárta be a hitoktatást.⁷⁾ — X. Pius pápa pasztorációs tényezőnek jelenti ki az egyházi éneket: «...vonzó eszköz arra, hogy maguk köré gyűjtsék (t. i. a papok) a gyermekeket és felnőtteket.»⁸⁾

A hitoktató ott áll a gyermeklélek kapuja előtt. Nem jó ha csak ott áll! Be kell mennie. Nyúljon bátran az *énekhez!* Mennyivel kedvesebb lesz a hittanóra a gyermekeknek, ha az Oltáriszentség rendelésének elmagyarázása után mindjárt éneket is tanulunk az Oltáriszentségről. Mennyországot varázsolhatunk elő sötét, hideg novembervégi időben, ha halkán karácsonyi énekeket kezdünk tanulni. Megfogja a gyermek amúgy is érzékeny lelkiállagát, körülfolyja a karácsony melege. Sokkal jobban emlékeznek majd vissza ezekre az órákra, mert örömteljes volt. Még inkább vonatkozik ez a tanonciskolára, ahová sokszor már fáradtan és elfásult lélekkel jönnek az ina-

sok. Ilyenkor ne felejtse el a hitoktató, hogy első feladata nem is annyira tanítani, mint inkább nevelni ezeket a lelkeket, és sokszor éppen az ének lesz a legjobb nevelési eszköz a kezében.⁹⁾

Sokan félnek az énektanítástól. Nem bíznak magukban. Kár. Hiszen mi kell az ének tanításához? Közepes hang, vagy ennek hiányában hegedű, furulya vagy harmonium. Sokan már hanglemezzel tanítanak éneket. Inkább arra vigyázzunk: *mit tanítsunk és hogyan?*

Mit tanítsunk? Elsősorban egyházi éneket. Minden hittanórán kellene rá időt szánnunk. A közönyös, a templomban fabábként álló gyermeket öntudatos vallásos áhítatra emeli fel. Egész életre szóló örökség ez is. És mihelyt lehet, gregoriánt is énekeljünk. Aki hallotta már 600 elemista De Angelis miséjét, soha többé nem fogja elfelejteni.

Azután karácsony előtt, elsőáldozásra vagy jutalomból tanítsunk gyermekdalokat. (Szívem Palota.) És ha nagy örömet akarunk szerezni gyermekeinknek, énekeljünk kánont.

Tavaszi délutánok, erdei kirándulások, mezei pihenők és vízparti tündéri órák ne múljanak el népdal nélkül! Igen fontos. Amelyik iskolában ritkán énekelnek népdalt, ott «slágert» énekelnek a gyermekek. Mert énekelni kell! Hogy a «rózsám», galambom» szavakat felcseréljük-e? Fölösleges. Én nem változtatnék rajta. Ma már a második elemista is (!) jazzt énekel, ugyancsak arepirító szöveggel. A népdal szövege csak tisztíthat. Természetesen azért a népdalok között is válogatnunk kell.

Hogyan tanítsunk? Nagyon sok múlik rajta. Szent Ágoston figyelmeztetése: «ea cura maxima est, ut *gaudens* quisque catechizet», áll az énektanításra is. Hogyan gyűjtson aki nem ég?

1. *Ismertessünk* minden éneket. Szöveget és dallamot. A gyermek szókinccse még igen hiányos. Ha nem figyelmeztetjük, «bűvös hang» helyett «bűnös hang»-ot, «karodat tárd ki» helyett «tátsd ki»-t énekel. Azt se gondoljuk, hogy mindegy a gyermeknek, milyen dallamot énekel. Egészen biztos, más érzélemmel éneklő a magyar népdalt, vagy ha a dal a katakombák mélyén vagy angol gyermekszobában született — csak figyelmeztessük rá. A kis magyarázat igen rövid legyen, de velős.

2. A *dallamot, ritmust és tempót* egyszerre tanítsuk. A bemutatás hiba nélkül legyen. Német statisztikusok kiszámították: egy dallamfordulat legelső hibás leénekléséből származó lelki nyomot legalább kilenc hiba nélküli elénekléssel lehet csak az emlékezelből tökéletesen eltüntetni. — A tempó mindig inkább élénk!

3. A szövegkimondás legyen *érthető*. A beszéd, de különösen az ének szövegének megértése a mássalhangzók erőteljes, sőt bizonyos mértékig túlzott kimondásán múlik. A magánhangzók zengő lágyságának ez ad gerincet, formát. A hangutánzó szavakat használjuk ki.

Lélekzetet szótagváltásnál sohase vegyünk!

Az ismételtetést mindig okoljuk meg. Mert könnyen felállhat a gyermek és megkérdezheli: miért énekeljük újból, hiszen már olyan jól megy. Egyszerre csak egy javítanivalót kérjünk. De azt szigorúan. Ha az énekes hibáz, nevet sohasse említsünk. A kis elemisták is megsértődnek, inkább egyes csoportot, szólamot nevezünk meg. Miért esünk? Főlöszleges szidni érte az énekeseket, ez egészen természetes, az elfáradással járó emberi dolog. Vagy lassú a darab, sok a nyugodt, kitarított hang, pp az éneklés. Meleg fűledt a levegő, Sok a magas hang, magasan jár a dallam. Az emelkedés a jódiszponáltság, fokozott lelkesedés természetes következménye. Kánont miné többször énekeljünk. Addig azonban nem szabad kánonban énekeltetni a dallamot, míg egészen jól nem megy együtt. Az általános megtanulás után ne válljon azonnal összes szólamaira szét a kánon, hanem elszőr kétfelé, háromfelé és így fokozatosan érje el a teljes szólamszámot.

Az éneklés mindig *öröm* a gyermeknek.

Az öröm, meleg, napsugár igen nagy fontosságú a gyermeknevelésben. Mert ha a főlnőttnek is, a gyermeknek százszorta ez az életeleme. Az öröm élénkíti a szívet, tágitja a tüdőt, erősíti az izmokat, edzi az idegeket. A gyermek kíváncsiságát éleszti, munkakedvét fokozza, emlékezetét tartóssá teszi. Örömtelen ifjúság, örömtelen férfikor. Mennél több örömmel égboltozott, mennél hosszabb a gyermekkor, annál érettebb, alkotóbb, annál harmónikusabb férfikor nő ki belőle. Az élet igazolja.

Az Úr Jézus, a legnagyobb pedagógus nem a felnőttek komolyságát állította mintaképül a gyermekek elé, hanem fordítva, a gyermeklélek mennyországát az öreg apostolok elé. Erre gondoljanak, akik féltik a mesétől, énektől, játéktól — szóval az örömmotívumoktól a hitoktatást. Künn az életben a gyermek úgyis azt látja majd, hogy mindenki az öröm után fulkos, és pedig — sajnos — a bűnös örömök után. Ez könnyen azt a léves hitet kelthetné, hogy az örömhöz bűn kell.

Mesét és éneket, talán egyformán szeretik a gyermekek. Ha lenyűgöző szépen mesél a hitoktató, nagyobb részük mesét kér. Ha kitűnő énektanító, énekelni szeretnek jobban. Meséljünk és ne féljünk attól, hogy összetévesztik a bibliával. Szó sincs róla. Kísérleteink során 33 II. elemista fiú közül 30-an, 88 III. és IV. osztályos lány közül 84-en tudják a különbséget, 3 ill. 1 nem tud válaszolni, nem érti a kérdést vagy nem lát különbséget. Elenyészően csekély.

Örüljenek gyermekeink, különösen amikor velünk vannak. Nyissuk meg kincsesládánkat: meséljünk, játsszunk, filmezzünk, nyissunk bábszínházat, színjátékokat rendezzünk és kiránduljunk, de főképen énekeljünk. járjon át az ének mindent!

Az ének *kísérőnk* egész életünkben.

Kigyúlt talán az első karácsonyfa tövében vagy a betlehemi jászol mellett, beragyogja a gyermekkort, ifjúkort. Aztán

ránkszakadnak a szürke évek és csak abban különböznek egymástól, hogy egyre közelebb visznek a sírhoz. Szomorú de igaz, a történelem nem ér velünk véget, hanem továbbfolyik akkor is, ha a Nap állása nekünk már más órát mutat, ha a Nap madara már tovább szállott más tetőkre s messzi ligetekben idézi fel a nagy reggelek — az ifjúság — tündérsugarát.

A vesző évek lassan elviszik az aranyhaját, szalóncukrot, csillagszórót és a karácsonyfát. Nem marad semmink, csak az ének. Az örök karácsonyi ének. Mellette melegedünk fel újra az öregkor nehéz karácsonyestjén. Óriási a gyermekkori ének tüze, hogy végig tudja melegíteni az életet...

És itt látom a különbséget a mese és az ének között. Meseország kapuja nagyot csapódik az ifjúévek egy reggelén, de az izmosabb testvér, az ének szorosán követi új útján is a gyermeket. Nem tágit melőle egész életén át. Ugy látom a mese is utána szegődik azért, bár messze lemaradozva. Majd utóléri még, mire a gyermek lépései meglassudnak, mire megöregszik.

Álljunk meg énekünkkel a gyermeklélek kapujában. Énekeljünk! Egyszerre csak megrezzen az ajtó, felnyílik és kikanalra rajta két mosolygó gyermekszem. Ha folytatjuk az éneket, kaput nyit és behív a kertbe, onnan a palotába.

Szívem palota,
Gyöngy az ajtaja.
Gyere Jézus, vár a puha
Rózsanyoszolya!

— énekelik a gyermekek. Kérdem: van-e fontosabb kötelességünk és nagyobb gyönyörűségünk, mint megnyitni — minden egészséges eszközzel — a gyermeklélek kapuját?

Fr. Zoltán.

¹⁾ Werner Alajos: Az Éneklő Egyház. 13. l. ²⁾ Az egész rész Kodály: Zene az óvodában c. értekezéséből szabadon. ³⁾ Werner i. m. 14. l. ⁴⁾ Werner i. m. 14. l. ⁵⁾ U. o. 15. l. ⁶⁾ A két idézet Werner i. m. 17. l. és 16. l. ⁷⁾ Mihályfi Á.: Az Igehirdetés 222. l. ⁸⁾ X. Pius: Motu proprio 27. pontja. ⁹⁾ Werner i. m. 130 l.

Források: Kerényi—Rajeczky: Éneklő Iskola. Bp. 1940. Werner A.: Az Éneklő Egyház. Szombathely. 1397. Mihályfi Á.: Az Igehirdetés. Bp. 1927. 3. kiad. Forrai M.: A karvezető. Bp. 1911. 2. kiad. Huber F.: Sanctus. A gregorián korális. Bp. 1938. X. Pius: Motu proprio. Werner A. fordít. Bp. 1940. Kodály Z.: Zene az óvodában. Bp. 1941. Bárdos L.: Mai magyar ének. Bp. 1940. Szabolcsi B.: A zene története. Bp. 1940. A Katolikus Nevelés több száma.

Cur Deus Homo?

(Krisztus abszolút predestinációjának kérdése az Atyáknál.)

A történelem különböző fordulatait, meglepetései, elhatárolható korszakai egy-egy eszmének többé-kevésbé hűségese vetületei. S minél jelentősebb egy-egy történelmi kor, annál hatalmasabb eszme húzódik meg mögötte.

De a történelmi korfordulók a tudomány világában sem ismeretlenek. Ott is vannak korok, munkás, tevékeny vagy tétlen renyhességben megbúvó korszakok. S ennek csak egy dologban lehetjük elégséges magyarázatát, magában a gyökérben, az eszme erejében vagy erőtlenségében.

A hittudomány fejlődési menete is a mindenkori központi eszmét tükrözi. Akkor fejlődött óriási arányokban, amikor nagy elgondolások, új szempontú régi igazságok fényesedtek fel új ragyogással a központba állítva, gyorsabb, melegebb lüktetésbe hozták a hittudomány pezsdülésre mindig hajlamos véréit. (Lásd pl. a skolasztika theocentrikus világát; vagy a trentói atyák őskeresztény hitét stb.)

A modern idők is új korszakot ígérnek a hittudománynak. Igaz, még csak ígérnek. De ahol az ígéret komoly és kétségbe nem vonható tárgyi mozzanatokon alapszik, ott meg lehet minden reményünk arra, hogy ez az ígéret valósággá érik.

De mi lesz akkor, e modern mai világ hittudományának mozgató eszméje? Egy kihatásaiban csodás eredményekkel kecsegtető nagy igazság: Krisztus abszolút predestinációjának valósága: hogy Krisztus eljött volna közénk akkor is, ha Ádám sohasem vétkezett. (Ld. pl. P. Deodatus Marie a Balioco kísérletét¹⁾ vagy P. Khrysoslome, Basly, Schütz felfogását.)

Innen adódik dolgozatunk célkitűzése: a tan lehetőségének vizsgálata az Atyáknál. Ezért nem kifejezett meglétét, hanem csak azt akarjuk bizonyítani, hogy az ősegyház tanításában hely maradt Krisztus abszolút predestinációjának is.

Gondolatmenetünk a következő: Duns Scotus tana csak egyszerű teológiai nézet maradna, a szentírás és a szenthagyomány tanúságtétele nélkül. Már pedig: nem lehet tisztán nézet egy olyan tétel, amely teológiailag megdönthetetlen.²⁾ Tehát áll a következmény: a szentírás és szenthagyomány kell, hogy valamiképpen tanuskodjanak Krisztus abszolút predestinációjának valósága mellett.

Főtételünk nyilvánvaló a hittudomány bizonyító eljárásából, amelyben az okoskodó értelmet megelőzi a szentírás és a szenthagyomány. — Az alaptétel igazsága pedig önként adódik Duns Scotus érveinek pontos logikai felépítettségéből és hézagtalan szilárdságából.³⁾ — Tehát el kell fogadnunk a következményt is. Itt azonban ismét kettős tétel adódik elénk:

vajjon megvan-e valóban ez a tanúságtétel? s ha igen, bizonyítható-e?

Még problémátikusabbá válik tételünk, ha ennek a kérdésnek körét csak az Atyákra korlátozzuk. Mert hogy a szenítrás — átkaroló és kellő távlatú szempontból tekintve — Duns Scotus szellemét leheli, aligha lehet valaki előtt csak kétséges is. Elég utalnunk az ószövevségi Messiás-elgondolásra: az eljövendő Királyra, aki a *béke egységébe* olvaszt mindenkit. Vagy Izaiás messiási helyeire, ahol élénk rajzolódik az Immanuel, aki közénk hozza az Istent, mert világosságot, kegyelmi új fényt nyújt Izraelnek s minden népnek.⁴⁾ — Vagy engedjük hatni lelkünkre Szent János tanítását az istenfiúságról,⁵⁾ Szent Pálét a krisztusi elsőszülöttségről és a titokzatos testről: «mert benne teremtett minden az égben és a földön... minden ő általa és őérette teremtett. Ő előbb van mindennél, és minden őbenne áll fenn. Ő a testnek, az egyháznak a feje, ő akezdet, elsőszülött a halottak közül, hogy az övé elgyen az elsőség mindenben.» (Kolossz. 1, 16—18; ld. még: I. Kor. 12, 12; Róm. 12, 5.)

A szenítrásnak e csodaszép metafizikájával szemben azonban itt vannak az ősegyház Atyái. Ők létesítik az egyház tudományában azt a szenthagyományi kapcsolatot, amely biztosítja a szenítrás eredeti tanításának átívelését a skolasztikához. Tanították-e tehát ők Krisztus abszolút predestinációját vagy legalább helyet engedtek-e neki? S ha igen, bizonyíthatjuk-e állításunkat?

Az első kérdésre így felelhetünk: az igazság kedvéért meg kell állapítanunk, hogy teljesen meggyőző, kétségbevonhatatlan bizonyítékunk egy Atyától sincs Krisztus eljövételének logikai elsőbbségére nézve az ősbűnnel szemben. Vannak azonban burkolt és közvetett argumentumaink, amelyek elégségesek Duns Scotus tételének igazolásához. Ezek felsorakoztatása már feleltadás lesz felvetett második kérdésünkre is.

Az első századok atyái világosan tanították, hogy a teremtés nagy műve Krisztus eljövételének jegyében ment végbe. Különösen kifejezett ez az ember teremtésének mozzanataiban, amennyiben az eljövendő Krisztus képére alkotta őt az Atya. Azonban, ha az Atya a Fiú képére és hasonlatosságára gondolta el teremtésünket, szükségképpen gondolati elsőbbséggel kellett rendelkeznie a Fiúnak. Mert ha nincs eredeti kép, nem készülhet másolat sem.

Az állítélet nem szorul bizonyításra. Főtételünk igazolására pedig főlemlítjük az Atyák fontosabb, idevágó helyeit:

Tertullian: Adversus Praxeam, Cap. 12., a Genesis 1 f. 27 verséből indul ki: «Meg is teremlé Isten az embert: a maga képére, az Isten képére teremtetete.» Az Isten képére. S ez a kifejezés elég ahhoz, hogy egész világot tárjon fel Tertullian gondolkozó értelme előtt. Az Isten képére. Miért nem mondja az Irás szabatosan, hogy a saját képére? Talán azért, mert a teremtő Istenen kívül nem volt senki, akinek mintájára alkossa meg az embert? Nem, hanem azért, mert volt egy valaki, maga

a Fiú, aki egészen biztosan eljövendő volt közénk, mint igazi, valóságos ember, s aki éppen emberségénél fogva kiválóan alkalmas volt arra, hogy tökéletes elseje legyen az embernek. «Et fecit Deus hominem, ad imaginem Dei fecit illum. (Gen, I. 27.) Cur non, suam, si unus qui faciebat, et non erat ad cuius faciebat. Erat autem ad cuius imaginem faciebat: ad Filii scilicet, qui *homo futurus certior et verior*, imaginem suam fecerat dici hominem qui tunc de limo formari habebat, imago veri et similitudo.»⁶⁾ Hogy ez nem az Igére, mint ilyenre vonatkozik, hanem az Istenemberre, vitathatatlaná teszi előttünk Tertullianus világos és félreérthetetlen kifejezése: eljövendő *emberről* beszél, nem pedig az emberségtől független örök Verbumról. De még ennél is továbbmegy, s ki meri mondani, hogy az első ember megteremtésének mozzanatában már arra a Krisztusra gondolt az Atya, aki igazi testben eljövendő volt közénk.⁷⁾ S éppen ezért Ádám megteremtése nemcsak utalás Krisztus jövetelére, hanem sokkal inkább záloga is ennek a jövetelnek, amennyiben keretét alkotja Krisztus földi életének.⁸⁾ Tehát Krisztus isteni előrerendelése minden teremtésnek kezdete és alapja. Vagy miként általában a szentatyák mondani szeretik: a szentírás in principio kifejezése magára Krisztusra, minden teremtmény elsejére vonatkozik. (Ld. még: Alex. Szt. Kelemen: Cohortatio ad Gentes, P. Gr. T. VIII. col:62.⁹⁾ — Origenes, In Genesim: Hom. I.: P. Gr. T. XII. col:145¹⁰⁾, col:156¹¹⁾. — Szt. Ambrus: In Hexaemeron Lib. I. Cap. 2.: P. L. T. XIV. col:124¹²⁾, — Szt. Jeromos: Comment. in Ezech., P. L. T. XXV. col:21¹³⁾, col:945¹⁴⁾ — Szt. Ágoston: De Genesi, P. L. T. XXXIV. col:174¹⁵⁾, col:222¹⁶⁾. — Szt. Fulgenc: Ad Trasimundum Lib. II, Cap. 5.: P. L. LXV. col:250¹⁷⁾).

A szentatyák másik nagy gondolata, amely következtetni enged Krisztus jövetelének nagy mértékére, a primogenitusnak, *Krisztus elsőszülöttségének gondolata*. Csaknem egyöntetűleg tanítják, hogy az Igét a szentírás hol unigenitusnak, hol primogenitusnak mondja. S az alap erre semmi más, mint az Ige kettős vonatkozása: unigenitus, ha az Atyától való örök születését nézzük, s primogenitus, ha *eljövendő emberségében* szemléljük. Ő az első ember, aki az örök Atya gondolatában ott áll az első helyen, hogy éppen emberségén, megtestesülésén keresztül legyen a teremtés remek mintája. Kezdet az Isten tevékenységében s ezáltal központ a teremtésben.

Lehetetlen, hogy lelkünkbe ne villanjon Scotus lángelméjének fényesóvája, amikor Theodoretus sorait olvasva továbbgondoljuk gondolatait. Nam quos praescivit, et praedestinavit, conformes imaginis Filii sui, ut sit ipse primogenitus in multis fratribus. Non enim simpliciter praedestinavit, sed cum praescisset praedestinavit. Accurate autem omnia loquens, non dixit conformes Filii sui, sed imaginis Filii sui... hoc est corporis filii. ¹⁸⁾

Miért mintázott bennünket Krisztus képére az Atya? Nem gondolatszegénységből és nem fogalomhiányból. Hanem egy-

szerűen azért, hogy Krisztus elsőszülött legyen a sok ember között. Hogy a többi mind ráirányuljon. Léti eredetének megfelelően tevékenységével is feléje törjön. Ismerje el cél-okának. Valósítsa meg életében a hasonlóság kiteljesedését. — Cum praescisset praedestinavit, — mondja Theodoretus. Ezzel akarja kifejezésre juttatni azt, hogy az Atya nemcsak létünket szándékolta, hanem mivel már elhatározta Krisztus megtestesülését, elsőszülötté tette azért, hogy hasonlóságára teremtett meg bennünket. Tehát nemcsak azt akarta, hogy lé,ezzünk, hanem hogy Krisztusból és Krisztusért éljünk! Ime, itt találkozunk össze ez az elgondolás a skótusi szeretet-gondolattal. Itt ölelkezik egymásba az egy cél-ok: Krisztus fölé boruló két gondolat-sor. S hogy Theodoretus előtt is világosan állt az eljövendő Krisztus-arc, kiviláglik szavaiból: Imaginis Filii conformes nominavit, hoc est *corporis Filii*. Mert a Verbum mint ilyen, nem lehet a teremtés mintája, hiszen egyetlen a maga nemében. Ellenben mint eljövendő Istenember, *megtestesült* Istenség, így igenis mintaoka a teremtésnek.

Világosan megsejtette ezt Sev. Szt. Izidor is, amikor az *egész teremtés* elsőszülöttjének nevezi Krisztust: Primogenitus universae creaturae, — hogy aztán annál nyomatékosabban és kifejezettebben hozzátegye: elsőszülött az emberség fölvetelésében, elsőszülött a *kegyelemben*, elsőszülött a sok testvér között. (Primogenitus in susceptione humanitatis... *primogenitus in gratia* primogenitus in multis fratribus¹⁹⁾)

Szt. Izidor tehát még továbbment egy lépéssel s a krisztusi elsőszülöttségből levonta a krisztusi kegyelmi elsőség: primogenitus in gratia vagy mai nyelven: kegyelmi elsőség igazságát. (Ld. még: Szt. Ágoston: Contra Secundum Cap. 5. P. L. T. XLII. col:581²⁰⁾ — Quarundam propositionem ex Epist. ad Rom. expositio, Cap. 56. P. L. T. XXXV. col:2077²¹⁾)

A harmadik nagy gondolat-sor magábaöleli az első kettőt s továbbépíti azokat. Itt még jobban kiesendül már a mindenség egységes elgondolása s egyöntelű célossága. Itt már engednek valamit következtetni az Atyák a mindenség Krisztusra-irányzottságára, a világ krisztusközpontiságú fölépítettségére. Minden érte van. Nemcsak belőle eredt, de *érte is lett minden!* Hogy vele és általa legyen alávetve Annak, aki ráütötte a krisztusi pecsétet: az Atyának.

Vagy nem ezeket a gondolatokat idézik-e föl bennünk Szt. Jeromos sokatmondó szavai: cum ei (Christo) fuerint universa subiecta, alios voluntate, alios necessitate subiiciendos²²⁾

Ezért illeti őt a hódolat. az ég, föld és alvilág imádságos térdreborulása.²³⁾ Hogy imájával ismerje el és juttassa kifejezésre titokzatos belső vágyát, azt a szent törvényszerűséget, amelyet lelkébe írva hordoz, hogy ő Krisztusé s Krisztussal az Atyáé!

Ebben az elgondolásban pillantja meg Szt. Epiphanius az egyház csodálatos isteni gondolatát. A katolikus egyház életét vagy életének gyökerét nem a múlt századok elmosódó kódé-

ben kell föllelnünk, hanem a századokat megelőző Krisztussal kapcsolatos isteni gondolatban: «quaeque (Ecclesia) iam tunc olim et cum Adamo imo ante Adamum ipsum, ideoque ante omnia saecula cum Christo floruit de Patris ac Filii et Spiritus sancti voluntate.»²⁴⁾

Szinte önként ölik föl bennünk a gondolat: talán az egyház sem az ősbűn következménye. Léte nem gyökerezhet ballépésben. Nem. Az egyház hivatása Krisztus jövetelének nagy miértjével kapcsolatos. Ő az a gyönyörű kísérel, mely Krisztus örök főségével az Isten örök dicséretét van hivatva énekelni. Ő az Isten eleven élő gondolata, mely épen az ősbűn nélkül való vált volna meg a legszebben: az Isten szándékolta harmóniában s a Krisztust mintázó egységben. (Ld. még: Alex. Sz. Kelemen: Cohortatio ad gentes. P. G. T. VIII. col. 66.²⁵⁾ — Szt. Jeromos: Comm. in Epist. ad Ephes. P. L. T. XXVI, col 502.²⁶⁾

Láttuk tehát az eddigiekben az Atyák hármasság gondolatát, amely helyet ad Krisztus abszolút predestinációjának. Ezzel azonban még korántsem oldottuk meg tételünket. Kettős nehézség bukkan azonnal elénk, amely fátyolba burkolja értelmünk távlatát. Oszlassuk még el ezeket a ködfátylakat is.

Az első nehézség így fogalmazható meg: Jó a hármasság gondolatsor arra, hogy elénk állítsa Krisztust, mint a mindenség elsejét. De erőtlen, vérszegény bizonyítás Krisztus jövetelének logikai elsőbbségére nézve az ősbűnnel szemben.

Mit válaszoljunk erre az ellenvetésre? A következőket:

Krisztus abszolút predestinációjának tételénél nem beszélünk arról, hogy Krisztus mikor vette fel az emberi testet. Megmaradunk tisztán az isteni gondolatvilágban: mikor gondolta el az Atya Krisztus megtestesülését. Márpedig, ha a szentatyák azt állítják, hogy Krisztus mindennek az elseje, ez áll a valós és gondolati létre egyaránt. Máskülönben nem vonatkozhatna magára Krisztusra, mivel a teremtés pillanatában még csak az isteni gondolatban létezett a megtestesülés. Tehát logikailag is meg kellett előznie mindent. Magát az ősbűnt is.

Egyébként ha már végességünk mértéke szerint az isteni elgondolásban is fokozatokat próbálunk felállítani, az ősbűnnek mint ilyennek logikai képe csak az ember teremtésével kapcsolatos. Amikor ugyanis az Isten elhatározta, hogy embert teremt a nagy világ uraként, már előre látta azt is, hogy ez az ember elbukik. Márpedig az Ige emberrélevésének isteni elgondolása — mint az előzőkben láttuk — megelőzte az ember teremtésének elhatározását. Tehát a vele kapcsolatos ősbűn logikai képét is.

Sokkal súlyosabb a második nehézség, amely így hangzik: a közvetett bizonyítékok azonnal szétfoszlanak, ha meggondoljuk, hogy egyetemes zsinati tanítás, évszázados liturgikus gyakorlat s az Atyák kifejezett bizonyítékai állnak szemben tételünkkel. Pl. a niceai zsinat félreérthetetlenül kimondotta: «qui propter nos et propter nostram salutem descendit de coelis et incarnatus est.» Nagyszombaton pedig papja ajkával így kö-

nyörög az Egyház: «O felix culpa, quae talem et tantum meruit habere redemptorem.» — vagy Szent Irén: «Ha a test nem volna megmenthető, az Ige bizonyára nem öltött volna testet.»²⁷ — Hasonlóképen Szent Athanáz: «Az Ige megtestesülése nem következett volna be, ha az emberek insége nem indította volna rá.»²⁸) — Szent Ágoston szintén így beszél: «Miért jött a világba? Hogy üdvözítse a bűnösöket.»²⁹) — Ugyanez a gondolat ütközik ki még Nazianzi Szent Gergelynél³⁰), Szent Ambrusnál³¹) és Nagy Szent Leónál³²), valamiként Szent Ágoston egyéb helyein is³³).

Kétségtelen, hogy súlyos Töladatot ró a gondolkodó elmére ez a világos kifejezésekre épült ellenvetés. Sokakban talán felötlük a dantei szó: hagyj föl minden reménnyel! De nem! Nem kell megtorpannunk. Nyugodt mérlegeléssel, tárgyilagos higgadtsággal próbáljuk kihámozni az igazságot.

Tudjuk azt, hogy Krisztus abszolút predestinációja a lehetőségek világában mozgó kérdés: mi történt volna akkor, ha nem esik meg az ősbűn? S a felelet: Krisztus eljött volna akkor is. A történelmi valóság azonban akadályt állított a megtestesülés egyellen indítékának: Ádám bukásával mintegy keresztződött az isteni terv. S Krisztus ekkor vállalta magára az elégtételadást. Ezzel egyúttal megkettződött a megtestesülés indítéka: az Isten örök szeretéséhez hozzájárult az emberiség megváltásának gondolata.

Az Atyák tehát igazat állítanak akkor, amikor a megváltásban látják a megtestesülés célját. Ezért számunkra most már így adódik a kérdés: vajjon kizárólagos-e náluk ez a cél, vagy helyet enged a skotusi subtilisebb elgondolásnak is.

Kijelentéseik az látszanak bizonyítani, hogy kizárólagos. Azonban, ha belenézünk gondolatvilágukba, a következőket vesszük észre:

A Szentatyák tanításában mindenütt a történelmi Krisztus suhogását érezzük. A kézzel fogható és letagadhatatlan valóságot. Azt a felemelő bizonyosságot, hogy Krisztus megváltott bennünket. Tehát a valóság uralta gondolatvilágukat. S ezért nem tudták, de nem is akarták más szemléletben nézni a világot. Számukra a megtestesülés volt minden. Hiába haladt a századok pergése, hiába rohamozott az eretnekségek nyomában fakadt harc, a Szentatyák Krisztus arca nem vesztette el valóságmozzanatát. S hogy mennyire az igazság talaján mozog állításunk, kiviláglik az említett idézetek történelmi jellegéből is. Nazianzi Szent Gergely, Nagy Szent Gergely, Szent Ambrus, Szent Ágoston helyei világosan mutatják, hogy előttük mindig ilyen formában állt a kérdés: mi volt a végbement megtestesülésnek az indítéka? Tehát a valóságnak, a történelmi ténynek. S természetesen felelték rá: a megváltás. Mert Krisztus ragyogó történelmi alakja annyira magára vonta tekintetüket, hogy nem láthattak a háttérbe, nem kulathatták a lehetőségek világát.

Egyébként, ha csak egy pillanatot is vetünk az ősegyház

történelmére: a minduntalan fellépő eretnekségekkel vívott küzdelmére, megértjük, hogy nem értek rá e kornak Atyái olyan kérdéseket boncolgatni, amelyek messze fekszenek a valóságtól, ha mégoly nagy kihatással vannak is életünk alakítására. S ha alkalomadtán akadtak küzdelemmentesebb idők, mint pl. Arany-szájú Szent János korában, minden erejükkel a keresztény élet gyakorlati igazságainak boncolgatására és hasznosítására fordították figyelmüket és erejüket.

Tehát ebben az elgondolásban nézzük mi is tanításukat. S akkor nem csodálkozunk kijelentéseiken. Sőt. Megértjük őket. Megértjük azt is, hogy Szent Irén, Szent Athanáz, Nagy Szent Leó gondolatvilágában nem jött volna el Krisztus ősbűn nélkül. Igen, nem jött volna el mint Megváltó, amilyennek ők ismerték a történelmi valóságból. De hogy eljött volna az örök Atya tökéletes szeretéseért, hogy egybefoglalta volna a nagy mindenség zengő dicséretét, mint a szeretet isteni papja, s hogy elsőszülöttsége jogán minden kegyelem kútfejévé és forrásává vált volna, — ezt már nem látták meg így a Szentatyák, legfeljebb sejt-hették.

Rábízták ezeket a kérdéseket a kifinomodott elméjű, éles különbségekkel és világos fogalmakkal dolgozó skolasztikusokra, akiknek már — a valóságokon túl — érzékük volt a lehetőségek világának boncolgatásához is.

S valóban, mielőtt végkép leáldozott volna a skolasztika ragyogó napja, Duns Scotus istenadta tehetsége az abszolút predestináció remek elgondolásával megegyeszer bearanyozta a hittudomány égboltját, hogy mi, apróka szemlélők ámulva bámuljuk meg még évszázadok múltán is és hogy e csodásan sziporkázó biborest fényénél próbáljunk beletekinteni a végtelen Isten kikutathatatlan terveibe.

Végezetül nem vetjük fel a kérdést: tanították-e tehát az ősegyház Atyái Krisztus feltétlen eljövetelét, csak azért, hogy igenlő feleletet adjunk rá. Nem ezt céloztuk dolgozatunkkal. Nem akartunk bizonyosságot hajhászni ott, ahol csak lehetőségéről van szó. Szerényre méretezett célunk csak annak a kérdésnek megoldása volt, vajjon találhatunk-e szenthagyományi gyökérzetet Duns Scotus csodás hatású tételéhez. S láttuk, hogy találhatunk. A szentatyák tanításában burkoltan fellelhető a tételünk igazságához nélkülözhetetlenül szükséges alap. S így Duns Scotus tanítása tulajdonképpen nem más, mint ennek az alapnak levezetése. S ez a tény mégjobban erősíti cáfolhatatlan tételének igazságát. S még jobban acélozza a tétel központi szerepébe velett hitünket. Mert meggyőződésünk, hogy ez lesz az a tétel, amely legjobban simúl a modern ember lelkéhez. Amely természetfeletti sikon ugyanazt nyújtja neki, ami mai társadalmi s politikai életét jellemzi: az egységet, a közösségi gondolatot, az azonoscélosságot. Ez lesz az az igazság, amely kialakítja Krisztus-Király jogára alatt az Egyház titokzatos testének csodás életét és életének elméleteit, igazságainak foglatát: a hittudományt.

Fr. Csaba.

1) *Capitalia Opera B. Joannis Duns Scoti collecta.* 2) V. ö. Schütz: *Krisztus* 2. 279. l. 3) V. ö. C. Balic O. F. M. *Theologiae Marianae Elementa*, 1933. 14 l. 4) *Iz.* 49, 6: «Ime a nemzetek világosságává lettelek, hogy üdvösségem légy a föld széléig.» 5) *Jn.* 1, 10: «a világ ő általa lett.» (12 v.) «Mindazoknak pedig, kik befogadák, hatalmat ada, hogy Isten gyermekeivé legyenek.» 6) *Tertullianus, Lib. adversus Praxean, Cap. XII. P. L. T. II. col: 168.* 7) *U. o. De resurrectione carnis, cap. 6. P—L. T. II. col:802: Quodcumque enim limus exprimebatur, Christus cogitabitur homo futurus, quod et limus, et caro sermo, quod et terra tunc...* 8) *U. o.:* «Ita limus ille, iam tunc imaginem induens Christi futuri in carne non tantum Dei opus erat, sed et pignus.» 9) «At nos ante mundi constitutionem fuimus, ratione futurae productionis in ipso Deo quodammodo tum praecurrentes. Divini igitur Verbi, sive rationis, nos creaturae rationales sumus: et per eum primi esse dicimur, quoniam in principio erat Verbum.» 10) «Non ergo hic temporale aliquod principium dicit: sed in principio, id est in Salvatore factum esse dixit coelum et terram, et omniaquae facta sunt.» 11) «Quae est ergo alia imago Dei ad cuius imaginis similitudinem factus est homo, nisi Salvator noster.» 12) «In principio fecit Deus caelum et terram (*Genl.* 1)... sicut in Evangelio Dei Filius dicentibus sibi Tu quis es? respondit: Initium quod et loquar vobis (*Joan.* VIII, 25.)» 13) *Faciamus enim, inquit, hominem ad imaginem et similitudinem nostram (Genl.). Imago autem et similitudinem non est corporis forma, sed mentis: descripta ad similitudinem verae imaginis Christi, qui est imago Dei invisibilis.* 14) «In principio fecit Deus caelum et terram (*Gen 1*): id est, in Christo Domino.» 15) «His respondemus, Deum in principio fecisse caelum et terram, non in principio temporis, sed in Christo. cum Verbum esset apud Patrem. per quod facta, et in quo facta sunt omnia. (*Joan.* 1, 1.)» 16) *Quid sit In principio, .. Est enim Principium sine principio. et est Principium cum alio principio. Principium sine principio solus Pater est, .. Filius autem ita Principium est, ut de Patre sit. Ipsa etiam prima creatura intellectuali potest dici principium iis quibus caput est, quae fecit Deus.* 17) *Principium igitur Christus, quia sempiternus omnia praecedit; finis Christus, quia perpetuus universa concludit; principium Christus, quia ipse inchoavit perficienda... principium Christus, quoniam ab ipso habent, quae non fuerunt ut sint.* 18) *Interpraetatio Epist. Ad Rom Cap. 8, v. 29. — P. Gr. T. LXXXII. col: 142.* 19) *Differentiarum Lib. II, VI. P. L. T. LXXXIII. col: 72.* 20) «Primogenitum autem universae creaturae secundum id quod Apostolus ait *Ut sit ipse primogenitus in multis fratribus (Coloss. I, 18); quos ei Pater ad fraternam societatem, non aequalitate substantiae, sed adoptione gratiae generavit.*» 21) «Secundum susceptionem autem hominis ad incarnationis dispensationem ... primogenitus dicitur cum adjunctione fratrum.» 22) *Comment. in Ep. ad Ephes. P. L. T. XXVI. col:455.* 23) *U. o.* 24) *Adversus Haereses, Lib. II. — P. Gr. T. XLII. col: 783.* 25) «Ipsum adeo Dei Verbum palam tibi loquitur, ut infidelitati pudorem inculcat. Verbum, inquam, Dei homo factum ut tu quoque ab homine discas, quae inte homo fieri Deus possit.» 26) «Et augetur eam in dilectione Christi: quem sciebat et sui et totius Ecclesiae corporis caput.» 27) *Contra Haereses, Lib. V. Cap. 14. — P.—Gr. T. VII. col 1161: «Si enim non haberet caro salvari, nequaquam Verbum Dei caro factum esset.»* 28) «Illi enim facto homini antecedit hominum necessitas, sine qua carnem minime induisset.» col:767: «Ipsum autem Verbum nequaquam homo factus esset, nisi causa fuisset hominum necessitas.» 29) *Sermo CLXXVII. P. L. XXXVIII, col: 951: «Quare venit in mundum? Peccatores salvos facere.» Sermo CLXXV. T. ibid. col:954: «Nulla causa fuit veniendi Christo Domini nisi peccatores salvos facere. Tolle morbos, tolle vulnera, et nulla causa est medicinae. Si venit de caelo magnus medicus, magnus per totum orbem*

Magyarságunk kovácsa: KODÁLY

A zeneértők dicsérhetik Kodály páratlan kórusművészetét, zeneköltőiségét, gyermekkarait, zongora-, hegedű- és gyermekdarabjait. Mások viszont — zeneértők és gyakran a nem éppen zenészek is — sok rosszat ráfoghatnak, hazafiatlan kútmérgezéssel is vádolhatják.¹⁾ De gustibus non est disputandum! Nem foglalkoztam zenélélektannal, különben megkérdezném milyen zenét kedvelsz és megmondanám, hogy ki vagy. Mivel csak zene-ovodába járok, arról se vitatkozom: mi a magyar zene lényege. Bőven tárgyal erről mind Bartók, mind Kodály kutató munkájában.²⁾

E pár sorban azt teszem csupán kérdésbe: milyen eszmének él Kodály? Eszméjének mik a lehetőségei? És milyen a bontakozó eredmény?

1. Kodály Zoltán eszméje: az a nyugati műveltségre emelkedett, egységes magyarság, melynek alapja «a néphagyomány, az állandó, váltoásaiban is változatlan gránitréteg.»³⁾ Itt is elsősorban a zene, amely «egyszerű barna ruhában, de elsodrólendülettel»⁴⁾ jár-kelel a nép között. Tehát a zene az a tűzkozó, amiben Kodály a műveletlen és félművelt lelkeket legmélyebb érzelmükig magyarrá akarja izzítani. A közösségért áldozza életét és zenéjét a haza oltárára, «ahol egy érzésben találkozhatik az egyszerű pásztor a nemzet bármely nagyjával, ahol mind a kettő csak egy ember és annyit ér anennyire ember.»⁵⁾

E nemes cél — és nem a saját dicsősége — hajtja az annyi kellemetlenséggel járó munkában. Nagy szorgalommal bejárja az érintetlen vadvirágos lélekmezőket és gyűjti a léleknektárt, a drága magyar dallamot. Mert az a tény «hogy a nemzet legjava lehajol a néphez... nem pusztán irodalmi vagy zenei je-

terrae jacebat áegrotus. Ld. még: Serm. CLXIV. ib. col:895. — Serm. CXCII. ib. col: 1011. — Serm. CXC., col: 1008. — Serm. CGXXVI. col: 1098. — Serm. CXXVII. col: 716. Serm. XCII. col: 575. — De Spiritu et anima. P. L. t. XL. c. 785. ³⁰⁾ Oratio XXX. P. Gr. T. XXVI. col: 106.: «Quae autem humanitatis a Deo propter nos susceptae causa exstiti? Profecto ut nobis salus pararetur. Quid autem aliud causa afferi possit?» ³¹⁾ De Incarnationis Dominicae Sacramento, Lib. I. P. L. T. XVI. col: 832. «Nam quae erat causa incarnationis, nisi ut caro quae peccaverat per se redimeretur?» ³²⁾ Sermo LXXVII. P. L. T. LIV. col: 412. «Si enim homo ad imaginem et similitudinem Dei factus (Gen. 1, 26) in suae honore naturae mansisset, nec diabolica fraude deceptus a lege sibi posita per concupiscentiam deviasset, Creator mundi creatura non fierit.» ³³⁾ De peccatorum meritis et remissione Lib. I. Cap. 26 nr. 39. —P L. T. LIV. col: 131. «Quibus appareat, Dominum Jesum Christum non aliam ob causam in carne venisse... nisi ut hac dispensatione misericordissimae gratiae omnes... vivificaret, salvos faceret, liberaret, redimeret.»

lentőségű dolog. Életbevágó fontosságú és hosszantartó történeli folyamat fordulópontja ez... Öntudatlan célja: a *homogén nemzet*, melynek mindenegybes tagja a közös életcél tudatában végzi a reáeső feladatot.»⁶⁾

Széchenyi gondolatát viszi bele zenevilágunkba. A megtalált, felmérhetetlen dallamkincset csokorbakölve, a zeneileg is művelt magyarság kezébe akarja tenni, hogy a világ lássa: e hazafénybe-derült» és megérdemli, hogy «szabad nép» legyen.

2. Amikor Kodály ezt elgondolta, eszméje azért is sikerrel kecsegtette, mivel zenei téren még nem volt felszínen az a több oldalú ferde nézet, ami pl. vallási, politikai, társadalmi és gazdasági életünkben bomlasztja nemzetünk egységét. Kodály is arra gondolt, amit Schütz A. kimond: «Sok ajtó, mely zárva marad, más még oly komoly kopogtatására, önként megnyílik a gráciáknak.»⁷⁾

De hogy kivihető-e ez az eszme, attól is függ, mennyire érdeklí az embereket a zene. Eleve kimondhatjuk, hogy minden embert érdekel. Hogy valaki a zenét kedvelje, nem okvetlen fontos a partitúra ismerete — hangsúlyozza Gerely Jolán a *Ki vagyok?* c. könyvében.⁸⁾ Elég hozzá a lelkiműveltség. A szűkörű tapasztalat is mutatja, hogy még a zenei tehetséggel nem dicsekedhetők is élvezik, sőt véleményül mondanak zeneélményeikről. A *Konstruktív Zeneművészetünk* szerzője akaratlanul is ezt bizonyítja. Panaszodik, hogy minden szakbírálathoz követelik a megfelelő képzettséget, csak ép a zenét lehet mindenkinek felelőtlennül megtépnia.

A zene épúgy, mint a vallás közös ügye az emberiségnek. A valláshoz is hozzászól az is, aki a Miatyánkot úgy fejezi be, hogy — gyümölcse Jézus. Mert a halhatatlan emberi lélek a világfölötti létrendbe kapaszkodik. A vallás és a zene pedig ennek a világnak ígérete, előjátéka: a vallás, az örök Szentségnek, a zene az Örök Szépségnek. Talán éppen azért szerettem mindig legjobban a zenét — mondja Gerely Jolán, — mert ennek a hatása legközelebb áll a téren és időn túlemelkedő világhoz. ⁹⁾

Kodály is kifejezést ad ennek. A lelkek mélye különösképpen a zene országa. Ha ott idegen az úr... hiába rikoltozunk irredenta dalokat... idegenszerű dallamra, — mégis elveszünk.»

Kimondhatjuk tehát, hogy Kodály eszméjének megvalósulása — tárgyilag — nem lehetetlen. Sőt talaját — az emberi én legmélyét — tekintve nagyon is lehetséges. Hogy azonban alányilag mi a története, nézzük meg a bontakozó eredményt.

3. Ha vissza tudunk emlékezni az *Ifjú Edison* c. filmre, az egyik jelenetét rendkívül természetesnek találjuk. A családi haragszomrádot az édesanya a régi, kedvelt dallal szünteti meg. Először a kislánya húzódik a harmónium mellé, majd a „bűnös” Edison és végül odakövetkezik a szigorú apa is. És együtt dalolnak, akik előtte egymásra sem néztek.

Kodály ugyanígy járt. Csak mégsem egészen. Művészien szóltatta meg a régi dall a magyar család nagyjai előtt. A neo-

barok embere azonban hidegen fordult el e cselekvést sürgető zenétől. Hogy miért?.. Azt jobb nem firtatni.

Az ifjúság azonban meghallgatta. Elbájolta hívó szava. «Új virágzásba borult a magyar zene — írja lelkendezve Bárdos Lajos 1940-ben.— Napról-napra belép egy iskola, egy énekkar az énekesrendbe» — amelynek célja már Kodályi —: «A nemzet megerősödött, kitartóbb, fegyelmezettebb, nemesebb izlésű, szociális érzékű, minden magasabb rendű szépség iránt fogékony új közössége, az *Éneklő Magyarország.*»¹⁰⁾

Kodály azonban az ifjúságnál elért sikerekkel nem elégszik meg. Mélyebbre nyúl. Addig üsd a vasat, míg tüzese! — gondolja. Az ovodába megy. 1941 márciusában megírja a *Zene az Ovodában* c. tanulmányát, szeptemberben pedig már ugyanez külön lenyomatban jelenik meg. A legfiatalabb nemzedék lelkébe dúdolja a magyar dallamot. Azt akarja, hogy ne csak «zászlós handabandázsban legyen magyar a mi kis világunk, hanem a lélek mélyéig.»¹¹⁾ Pár hónap múlva már a rádióban halljuk a *hatvanéves Kodályt* a legzsengőbb magyarok derült-ségben végződő dala között. Kell e től biztatóbb eredmény, reményteljesebb siker, szebb jövő?

Ha nem sikerült a felnőttek hidegvas magyarságát tüzessé izzítania, sikerül és sikerülni fog a tüzese vasat magyarrá kovácsolnia.

Azonban ne higyjük, hogy Kodály illúziókban ringatja magát. «Ponyvairódom, ponyvazene mindig lesz — írja. De nem kell-e mindent elköveinünk, hogy rabjaiból, akit lehet, átment-sünk a jó művészet országába?»¹²⁾ — Mennyivel hatékonyabban támogathatjuk pl. az alkoholelles mozgalmat is, ha azt a zenét, amely mellett, ha nem is lehet «mulatni» — üdülni, ünne-pelni lehet — a magyarság közkincsévé tenni segítjük. «Ha új életet akarunk ebben az országban — s ki nem akarna? — újjá kell születnünk zenében is.»¹³⁾

Fr. Platon.

¹⁾ V. ö. Szabolcsi B.: A zene története. Bp. 1940. 395. l. ²⁾ Bartók B.: A magyar népdal, 1924. Kodály Z.: A magyar népzene, 1937. ³⁾ Mi a magyar? — Szekfű Gyula szerkesztésében Kodály Z.: Magyarság a zenében. 397. l. ⁴⁾ U. o. ⁵⁾ Százegy magyar népdal, szerk. Bárdos L. 1929, Kodály Z. előszava. ⁶⁾ L.: Kodály Z.: Magyar népzene. 1937. 12. l. ⁷⁾ Bölcsélet elemei. 1940. 432. l. ⁸⁾ V. ö.: 109. l. ⁹⁾ U. o. 192. l. ¹⁰⁾ Mai magyar ének. 1940. 12. l. ¹¹⁾ Kodály Z.: Zene az ovodában. 1941. 19. l. ¹²⁾ U. o. ¹³⁾ U. o.

A Harmadik Rend szociális jelentősége.

Ha ma valamiről nagyon szépet akarnak mondani, értékelésüket ebbe a jelzőbe sűrítik: szociális. Ha valamire fel akarják hívni a figyelmet, csak ezt a szót tolják eléje: szociális. S az eredmény biztos: a legrikítóbb, a legharsogóbb reklám sem fogja meg úgy az embereket, mint ez a kilenc betű.

Szociális Harmadik Rend — biztosan ez is csak ilyen ügyes fogás. Így akarják becsempészni ezt a régi, elavult intézményt az emberek érdeklődési körébe. — gondolná valaki. — Nem! Ezerszer nem! Ha valami, akkor a Harmadik Rend megérdemli ezt a jelzőt. Sőt nemcsak megérdemli, de követeli magának ezt a megtiszteltetést, hogy szociális jelentőségéről beszéljünk.

Negyven pápa kétszáz bullával védte, ajánlotta, sürgette a Harmadik Rendet. — Miért tették ezt? — Mert látták benne azt a nagy társadalomalakító erőt, melyet XIII. Leó így foglalt szavakba: «A világ újjászületését, a szociális rend virágzását a Harmadik Rend tevékenységétől várom»¹⁾ — «A szociális kérdés megoldását jelenti számomra a Harmadik Rend.»²⁾

Nézzük csak közelebbről, hogy tehetett ilyen merész kijelentést ez a nagy szociális pápa.

A szociális kérdés tökéletes megoldása csak azon a módon lehetséges, ahogy azt a Harmadik Rend teszi. Először lelki és erkölcsi megújítást ad és így beleönti tagjaiba a szociális szellemet, a szociális lelkületet, mely nélkül a szociológusok, az államférfiak minden erőlködése hiábavaló. — De nemcsak ebben merül ki a Harmadik Rend szociális tevékenysége. Hisz ez csak alap. S mit ér a legjobban lerakott alap is, ha nem jön rá a felépítmény? Mit ér a szociális lelkület, ha nem fakad belőle a tettek virága. Ebből az alkotó munkából is hatalmas részt követel magának a Harmadik Rend. — A tagok jőpéldája, szavai, tettei, harsogva hirdetik: nem elég csak a vallásosság: csak tökéletlen foltozgatás a karitatív tevékenység; — az igazságosság, a törvény nevében kell megadni és biztosítani a nyomorultaknak, a munkásoknak az emberibb életet.

A Harmadik Rend első, alapvető lépése tehát a szociális rend felé tagjainak erkölcsi és lelki átgyúrása, megújítása.

A mai társadalmi bajok forrása az Isten, a vallás, az erkölcs sutbadobása, lábbaltiprása. A túlvilág elveszett az emberek szeme elől és helyébe csak igényeket növelő, de azokat soha ki nem elégítő földi javak léptek. A felebaráti szeretet melengető lángja kialudt és helyette a durva önzés rideg, mindent megdermesztő fagyos lehellete tölti be a világot. — A bajok gyökerére teszi tehát a fejszét a Harmadik Rend, mikor az Evangélium szellemét lehelő szabályzatot kezébe adja tagjainak. Kiemeli őket a vallás közömbösségéből, tekintetüket az Égre irányítja és a féktelen önzés helyébe Szent Ferenc Atyánk lángoló szeráfi szeretetét állítja.

Az evangéliumi életre tanítja tagjait. A fogadalmak hármas

szent bilincsel megfűezi a vesztébe rohanó embert. Korlátlan függelenségi vágyát beletöri az önkéntesen vállalt engedelmesség igájába. A földi javak esztelen halmozása, a szórakozások utáni olthatatlan láz helyébe Szent Ferenc Atyánk forrón szeretett jegyesét, a Szegénység Úrnőjét állítja. Az állapotuknak megfelelő tisztaság megőrzésével pedig a társadalom sejtjeit, a családot szenteli meg.

Ezt adja a Harmadik Rend tagjainak és általuk széles emberrétegnek. Mert az Evangélium szellemével telített lelkekből nem törhet elő a kaini kérdés: «Vajjon őrzője vagyok-e én testvéremnek?» — hanem minden akadályt leküzdő merész lendülettel viszi testvéreihez a szeretet. Ez a lobogó tűz teszi őket az A. C. élharcosaivá: ez a lázas tenni-, segíteniakarás teszi őket a szociális kérdés megoldóivá. A szeretet találékony. Meleg fénye mellett biztos léptekkel indulnak az emberiség elesettjei felé. Útjuk a jópélda. Ezt az utat nem az üres szavak, ígéretések, tervezgetések porszemei borítják, hanem tettekkel van kikövezve.

A Harmadik Rend, ez a megtestesült A. C. először is arra van hivatva, hogy az emberiséget felrázza tespedtségéből, kiemelje a földi javak romhalmaza alól és hunyorgó, vakoskodó tekintetét az égre irányítsa. Ebben az óriási munkában biztos módszere van: az első keresztények élete. Ugyanazt teszik a harmadikrendiek is, amit az ősegyház hívei tettek. Kikapcsolódnak a körülöttük zúgó szennyes áradatból. Nem engedik, hogy a mozi és színdarabok mézes, mérges lehellete elkábítsa őket. A báltermek sikamlós parkettjén nem esnek el. A könnyelmű, léha mulatozások füstös, borgőzös, parfümös levegője nem homályosítja el látásukat, — nem vesznek részt azokon. A divatszarnoki hatalmának nem hódolnak be. Esztelen követeléseit leszállítják a szegénység, az egyszerűség szelleméhez. A társadalmi válaszfalakat nem lúrik meg maguk között. Csak «kedves testvérek és nővérek» egymás között. — Kell, hogy ez az életmód, előbb vagy utóbb, de kivívja az emberek elismerését, csodálatát és akiben van egy szikrányi vágy a jobb, nemesebb élet után, összeszedi magát.

Ezzel, hogy megnyitják az emberek szemét és megmutatják nekik az utat a magasságok felé, sokat adnak... De még nagyon messze van az elindulástól a célbajutás.

Hogy szárnyaljon a lélek, ha a testet a mindennapi gondok ólomsúllyal peccsételik a földhöz? Ezzel is számol a Harmadik Rend. Szabályzatában benne van, hogy csak olyanok léphetnek a rendbe, akiknek — bár szerény — de biztos megélhetése, állása és állandó lakása van. Hiszen nem élhet komoly lelki-életet az, akinek minden gondja abban merül ki, hogy biztosítsa testének a mindennapi létminimumot.

Ezért igyekeznek a harmadrendiek — még a legnagyobb áldozatok árán is — megkönnyíteni embertársaik anyagi gondjait. Szeretelük, segíteni-akarásuk csodálatosnál csodálatosabb alkotásokat hívott létre a századok folyamán. A mons pietátisok, a kórházak, árvaházak hosszú sora emelkedett áldozatos

munkájuk nyomán. S ki tudná felbecsülni azt a sok-sok pénzt, élelmiszert és ruhaneműt, melyet hét évszázadon keresztül változatlan bőkezűséggel oszlogattak a harmadikrendiek? — Erről mégcsak alkothatunk magunknak valami fogalmat, de arról a megértő, vigasztaló, bátorító szeretetről, melyet alamizsnájukhoz csatoltak, arról csak a jó Isten tud. Pedig az a mód, ahogyan az alamizsnát adjuk, még többet ér a szegények szemében, mint maga az alamizsna. Mert erről tudják, hogy az nekik az igazságosság nevében kijár, — elvégre éhen nem halhatnak. — Az adomány mellé csatolt szeretet azonban megfogja őket. És sokkal jobban szomjúhozzák ezt a megértő, leereszkedő szeretetet, mint az anyagiakat. Alamizsnát mégcsak kapnak, de lelket, szeretetet alig-alig...

Még valamiről nem tud a világ semmit: arról, hogy mennyi áldásban részesíti az Isten a harmadikrendiek bűnbánó élete miatt. Az ószövetségi Szentírásban (Gen. 35, 5.) olvashatjuk, hogy az Isten gazdagon megáldotta Putifárt a házában szolgáló József jámborsága miatt. Az utolsó ítélet egyik legmeglepőbb jelenete biztosan az a pillanat lesz, melyben majd megismerik az emberek azt a sok-sok jótéteményt, melyet a harmadikrendiek imája, bűnbánó élete esdett le számukra.

Ez mind nagyon szép — mondhatná valaki. — De hol van még ettől a szociális reform? A karitatív tevékenység csak flastrom a tátongó sebeken, csak mankó a nyomorékok számára.

Igen, — csak flastrom a tátongó sebeken... De mégis menti őket! Nem várhatnak ölbetett kézzel addig, míg az állam jön segítségükre, — hisz addig elvéreznek. — Csak mankó... az ő segítségük. De hát hagyják őket inkább a porban fetrengegni, mert nem tudják tökéletesen talpraállítani? A nyomor, a bűn megfojtja őket akkorra, mire az állam a törvény erős karjával a hónuk alá nyúlna, hogy fölemelje őket.

De a Harmadik Rend szociális jelentősége nem is a társadalmi kérdés anyagi, gazdasági oldalának megoldásában van, hanem abban, hogy a lelket átgűrja, az embereket átalakítja, előkészíti a szociális reformra. A Harmadik Rend puha talajt készít az állam számára, hogy mikor az az igazságosság kemény kezével beléje veti a szociális reform magvait, ki tudjon abból kelni az új, szebb társadalmi élet.

Tehát korunk válságos, düledező, összeomlással fenyegető társadalmának épületét lámogatjuk, ha a Harmadik Rend terjesztésén, felvirágoztatásán fáradozunk. Szerezzünk sok, nagyon sok Józsefet a társadalomnak, ennek a hatalmas, pogány Putifárnak, hogy a jó Isten le ne vegye fejről áldó kezét!

Fr. Töhötöm.

¹⁾ P. Tischler: i. m. 81. l. ²⁾ U. o. 77. l.

Forrásmunkák: P. Franz Tischler O. M. Cap.: Handbuch zur Leitung des dritten Ordens des Hl. Franziskus. — 7. Auflage. 1927. Druck und Verlag von I. N. Teutsch, Bregenz am Bodensee. P. Majsai—Dám O. F. M. A Harmadik Rend vezérkönyve. P. Csávossy: Túlvilági valóságok és szociális problémák. Korda 1938. Ferdinand Tönnies: Soziologische Studien und Kritiken, Jena, 1929. A szociális Katolicizmus. — A. C. országos elnökségtől kiadott füzet.

Önismereti alapelvek és módszerek.

Ha egy pillantást vetünk ezerarcú életünk láthatalan, de tevékenységükben tapasztalható összetevőire, tételként állíthatjuk: *az ember meg akarja ismerni önmagát.* Régi és mégis új: minden embernek újra kell kezdenie. Igazolja állításunkat a múlt század második felében megindult képességvizsgáló intézetek működése, a grafológia, a tenyérjósítás, és más hasonló, ugyancsak kélesértékű módszerek köznapi használata és a kérdésről szóló terjedelmes irodalom is.

Az önismeretre jutás szempontjából akarjuk vizsgálat alá venni a sikerrel kecsegtető módszereket. Felfogásunk: először önmagunkat értsük meg, azután merüljünk el mások lélektani megismerésében. Illetőleg nem azután, hanem egyszerre, mert a sajátmagunkon szerzett tapasztalatoknak a helyességét mások hasonló jelenségeivel való megegyezés biztosítja. Másokról szerzett tapasztalatainkat pótolhatja jellemkutatóknak, jó megfigyelőknek leszűrt és megítélt eredménye.

Módszerünk nem lehet a pusztán taglaló, sem a csupán összetevő. Nem is mérni akarjuk a lelki jelenségeket; ezért nem említünk egyetlen pszichofizikai törvényt sem, hanem a mai, mind a tudományos, mind a köznapi gondolkozásban alkalmazott módszert követjük.¹⁾ Ez a szellemtudományi módszer, a beleélés, az egészet együtt-értés. Ezért az a célunk, hogy megtaláljuk azt a megismerési tevékenységet, amely végeredményében beleélő, de megfelelő értelmi kutatás előzte meg, hogy tárgyilagossága biztosítva legyen.

Megoldásunk első feltétele: meg kell állapítanunk, *mit használhatunk a jellem megismerésére?* Kétség nem lehet: számunkra fontos, a léleknek minden, önkéntes, a pillanatnyi helyzet különleges összetevőitől nem befolyásolt kifejeződése. Az ember minden megnyilvánulása egyéni, éppen ezért jellemző. Nincs véletlen sem a szokásban, sem az életformában, még az öltözködésben sem.²⁾ Szólnunk kell a test formájáról, az arc kifejező mozdulatairól, a koponya, a kéz képéről, alakjáról. Vizsgálhatjuk ezeket, mert a lélek alakítja a testet. Teljesen kielégítő eredményt azonban sohasem kaphatunk, mert a test és lélek szoros viszonya nem oksági és nem teljes. A test nyugalmi állapota mellett mozgási kifejeződését is figyelniünk kell. Arcjáték a nevetés mind, mind adatokat szolgáltat. Természetesen pontos határok között mozgunk: ezeknek a megnyilvánulásoknak csaknem önkényteleneknek kell lenniök, értelmi és akarati fontolgatás a legkevesebbet szerepelhet. Ezért keressük a beleélő megismerést. Érzelmekkel, indulatokkal és ezekből eredő tevékenységgel találjuk magunkat szemben. Bizonyos szempontból értelemről elvonatkoztatott alapon állunk.

Vizsgálódásunk mégsem lehet csak beleélő, mert ezen a területen megismerési tevékenységünknek testhez-kötöttsége miatt a bizonyosságnak nincs elégséges, megbízható alapja.

Hogy beleélésünk ezzel is teljesebb lehessen, nem ragaszkodunk a jellem és a vérmérséklet szigorúan vett megkülönböztetéséhez. Főkülönbség közöttük az, hogy a jellemnek vannak veleszületett és szerzett tulajdonságai, a vérmérséklet pedig teljesen velünk született, inkább érzelmi tevékenység és visszahatás. Ezzel szemben a jellem akarati állásfoglalás. A kettő között szoros kapcsolat van: az akarat hajlik a jó felé, az akarat számára jó pedig elsősorban az, ami önmagától kívánatos, ami tetszik.

Nem szerepel itt az értelem vizsgálata. Nem is szerepelhet, mert kezdetben «tabula rasa», üres tábla és a későbbi tevékenységét veleszületett képessége mellett a végzett tanulmányok határozzák meg. Ezek színezik a vérmérsékletet és a jellemet s így az értelmi főösszetevői is ismertekké válnak. A képességvizsgáló intézetekben fontos helyet foglal el az értelem vizsgálata, mert főlénykedésük a pályaválasztási tanácsadás. Így szükséges, sőt elsősorban szükséges, az értelem vizsgálata, bár eredményeik csak azt mondják, amit a vizsgálati személy lelkiismeretes tanítója, nevelője is tud mondani.³⁾ Emellett az értelem vizsgálata csak pillanatnyi értékű. Igazoljuk állításunkat, ha ugyanazzal a személlyel végzünk vizsgálatokat, s az egyes vizsgálatok közötti időt értelmi munkával tölti el az illető.

Mindezekből világos, hogy önismeretünk megszerzésében nem az értelmi vizsgálatra kell helyezni a fősúlyt. Kell ez is, de a jelenségek megítélésénél figyelembe kell vennünk azt is, hogy a rendellenességeket az értelem irányvonala fejlesztésének a helytelensége is okozhatja. Nagyobb eltéréseknél pedig terheltségre, belegségre kell gyanakodnunk.

Számunkra az akarati és az érzelmi világunknak a megismerése a fontos. Melyek ennek a tevékenységnek a rugói, mi az ütemük és a lendületük? Ezek adják meg a jellem alapjának a minőségét és helyes értelmezésük oldja meg az önismeret kérdését.

A test és a lélek kapcsolatából következik, hogy a belső megnyilvánul a külsőn. De nem a belső hozza létre a külsőt és nincs olyan szerv, amelynek az alakja akármilyen állapotban is határozott állásfoglalásra kötelezné az embert.⁴⁾

Leggyakrabban emlegetett, testi alkaton alapuló felosztás *Kraetschmer* és *Jaensch* lipustana. Mindkettő inkább a lélek-kórtanban tarthat igényt erősebb térhódításra. A beteges elváltozásoknál a lélek egyszerű és oszthatatlan volta miatt ép. A test alkalmatlan az együttműködésre. Mintegy oksági viszony keletkezik. A test oka a lélek rendellenes jelenségeinek. A legújabb vizsgálatok a testnek ezt az oksági szerepét a vér brómtartalmának a megváltozásában találták. Ez megállapítható még a legegészségesebbeknek látszó, kezelés alatt álló személyeknél is.

Egészséges ember Kraetschmer és Jaensch tipusaiból nehezen ismerheti meg önmagát. Mert ha valakinek a termete atléta, vagy keskenyvállú, egyformán lehet állhatatlan vagy macacs, érzékeny vagy hűvös. Ha valaki piknikus, terebélyesedő testalkatú, az lehet víg vagy szomorú, mozgékony vagy kényelmes egyaránt. Valamire mégis használható a skizotim-ciklotim megkülönböztetés. Mindnyájunkban van rendellenes vonás. Ezt sok utánjárással meg tudjuk ismerni a kraetscheri típusokból. Az asténiás és atlétikus rendszeren öntudat hasadásra, skizofréniára hajlik, míg a piknikus az időközönként fellépő elmezavarokhoz áll közelebb. Rendes, közönséges ember skizofrén hajlama esetleg csak kisfokú elzárkózottságban, erős idealizmusban nyilvánul meg, a kövérek pedig inkább erősebben vígak, valóságba kapaszkodók, közösségszeretők.

A mi szempontunkból Jaensch típusai még kevésbé alkalmazmasak. Alapjuk tapasztalati. Az emberek képességei vagy összhangban vannak vagy nem. Az előbbiek alkotják az integráltakat, az utóbbiak a desintegráltakat. Hasonlít ez a felosztás Kraetschmeréhez, csak más a nézőszöge. Annyit már az első pillanatra láthatunk, hogy ebből a felosztásból kevés típust nyerhetünk, nem elég a jellem sokféleségének a kimerítésére. Hiszen jóformán annyi jellem van, ahány magatartást meghatározó jelzöt használunk. A végső megoldást valahol az egyéniség elvében találhatnánk meg, ha a vizsgálata kézenfekvő volna.

Többen megpróbálták, hogy nem az egész test, hanem annak egyes részei szerint alkossanak ítéletet. Pl. vizsgálat alá vették a koponyát, illetőleg az agyat. Kiindulási alapjuk az érzetek helyhezköltöttségének túlzott értelmezése volt. Ma három koponyaforma felsorolása szokásos: a nyulánk, az atletikus és a kereknyű ember természetnek megfelelően.

A nyulánk ember koponyája legtöbbször félfelé fejlődik, magas. *Gall* megállapítása szerint itt van a teozofia székhelye. Tehát az ilyen embernek a vallásos, misztikus, az érzékfeletti területek iránti szeretetre van hajlama. Rendszeresen nem foglalkoztatják az anyagi és gazdasági kérdések. Legjellemzőbb alapvonása a sajátos, áttekinthetetlen érzelmi hűvösség.⁵⁾

Az atletikusoknál a koponya hátsó része fejlődik ki erősebben. Itt székel az uralomvágy, a hírvágy, a büszkeség, a hiuság. Tehát az ilyen embernek ez a jellemvonása. Törekvése a földi dolgokra irányul.

Hasonló ehhez a kereknyű ember természete is. Szereti a földieket, melegszívű, otthonkedvelő, társaslény.⁶⁾ Fejformája kerek, lágyvonású.

Ezek a megállapítások inkább a férfiakra vonatkoznak, nőknél módosulnak. Sohasem alkalmasak arra, hogy megismerjük belőlük az egész jellemet. Ezt ennek az elméletnek a vallói sem tagadhatják. Vegyük hozzá azt is, hogy a mi szempontunk az önismeret. Egyéni és jellemző minden ember feje, az orra, a homlok és a szem izmainak működése, a keze, minden testré-

szé, de ezekből nem vonhatunk le végleges értékű következtetéseket. Csak a máshonnan nyert adatokat erősíthetjük.

Igy kérdésünkre a test alakjára támaszkodó értelmezés nem adott elégséges megoldást. A tevékenységi mozzanatok többet ígérnek. Bennük sokkal nagyobb szerep jut a léleknek, végeredményben pedig a jellem alkotója a lélek. Többet árulnak el ezek a mozzanatok, de helyes értelmezésük nagyon nehéz. Határozottan el kell különítenünk a színészkedő mozdulatokat. Nem adnak semmit a jellemből, vagy ha mégis belőlük is következtetünk, az eredmény bizonytalan. Az őszinte mozdulatok a mieink. Jaensch helyesen járt el, amikor a váratlanul előforduló határesetekben akarta vizsgálat alá venni az embereket. Hirtelen sorsfordulat, váratlan meglepetés, halál, jóformán kivétel nélkül a jellem alaptermészetének a megnyilvánulását eredményezik.

E szempontból legértékesebbnek látszanak az arcmozdulatok. Ezeket akarja értelmezni a frenológia és a fiziognomika. Művelői azonban hamarosan odajutottak, hogy a jogtalanul Arisztotelesnek tulajdonított *«Psiognomika»* c. mű megállapításait igyekeztek meghonosítani. Nem is jutottak tovább.

Legismertebb eredményt *Lavater* módszere érte el, bár nem tud sokat mondani. Arra vállalkozott, hogy megmagyarázza az arcjátékot, de megfosztotta minden mozgási jellegétől és a ma közismert koponyaalkatlant eredményezte. Az arcon, a szemnél ott tükröződik a lélek, de önismeretre jutásunk szempontjából nehezen használható. Magunk arcjátékának a megismerése szinte leküzdhetetlen nehézségekbe ütközik: nem látjuk. Ha a tükrőbe nézünk, már nem a szükséges őszinte vonásokat találjuk.

Ez a helyzet a hanggal szemben is. Minden embernek jellemének megfelelő, jellegzetes tónusú, ütemű a beszéde. Ebből megállapíthatunk egy-egy uralkodó vonást. Főképpen másokon, magunkon nehezen. Az egész jellemet nem ismerhetjük meg így sem.

Más csoportot alkotnak a kifejező mozgások. Hatás éri az egyént, s visszahatás következik. Ami tetszik ahhoz közeledem, ami nem, attól távolodom⁷⁾ Ilyen helyzetekben elsősorban az indulati és az akarati irányelvek nyilvánulnak meg. Felhasználhatjuk jellemismerésre, ha őszinték ezek a mozdulatok.

Kifejező mozgás az írás is, tehát a grafológiának is van létjogosultsága. Jellemvizsgálati értékét az adja meg, mennyire válik reflex-mozgássá az írás. Teljesen nem iesz az soha. Vakon nem hihetünk benne, de különösen alkalmas a máshonnan nyert adatok ellenőrzésére... Természetesen marad a kérdés: lehetséges-e, hogy a jellem minden ember írásában egyértelműen nyilvánuljon meg. Annyi bizonyos, rendes embernek — többnyire — rendes az írása is.⁸⁾

Ezek a kifejező mozgások, illetőleg ezek jellege tarthat egész tetszorosaton át s így vizsgálódásunkat nem kell szűk keretek közé szorítanunk. De mindig ott a figyelmeztetés: ezeknek a

tettsorozatoknak nem szabad sablonos, megszokott, ezerszer megúnt helyzetek eredményeinek lenniök.

A test dinamikus helyzetében találunk olyan eseteket, amikor a jellem két főtenyezője, az akarati és indulati élet közvetlenül nyilvánul meg. De inkább embertársainkat vizsgálhatjuk, de ha figyelünk önmagunkra, önismeretre jutásunk tényezőivé lesznek.

Eddigi eredményünket abban összegezhetjük, hogy jellemük megismerését akarati és indulati életünk vizsgálatával kell kezdenünk. Így négy eset fordulhat elő: van tevékenység és van indulatosság is: van tevékenység, hiányzik az indulatosság; van indulatosság, hiányzik a tevékenység és végül sem indulatosság, sem tevékenység nem tapasztalható nagyobb mértékben. Ezek a csoportok megadják a jellem kifejeződésének a minőségét. Az ütemét pedig abból ismerhetjük meg, hogy a hatásra a visszahatás azonnal vagy csak később következik-e. Vagyis az elsődleges vagy a másodlagos vonások érvényesüléséből. Így az előbbi négy csoportból nyolc lesz.

Ezzel a jellem megismerésének kérdésében elméleti úton jutottunk el oda, amit tapasztalatilag megállapított *Heymans*. Átlanulmányozott 110 életrajzot, — költőkről, filozófusokról, államférfiakról, tudósokról, és gonoszlevőkről — és több mint 200 kérdőíves kísérletet végzett. Eredmény: 90 tulajdonságra nézve egyértelmű. Így ezt a rendszert gyakorlatilag kielégítőnek tekinthetjük.

Akiknél a tevékenység uralkodó vonású és az indulatosság vagy nem, vagy csak kismértékben jelentkezik, azok *szangvinikusok*, vagy *flegmatikusok*. A *szangvinikus* a behatásra azonnal válaszol: a jelenségei elsődlegesek. Jellemző tulajdonságai: ösztönös, nincs mélyreható érzelve, tárgyilagos, de csak a felszínen mozog, kicsit csüggedő, jó megfigyelő gyakorlati ember, vidám, önző, pontatlan, hiú. Esetleg ellentmondanak tettei és elvei. Zenész mesélő, vallásilag közömbös. Ilyen volt Francis Bacon, Lessing.

Ha nem az elsődleges, hanem másodlagos vonások uralkodnak, kapjuk a *flegmatikus* embert. Ebbe a csoportba tartozó emberek nem indulatosak, nem ingerlékenyek, állhatatosak, emberismerők, jóságosak, nem szórakoznak el, kevésbé hiúk, önállóak. Érdeklődési területük: tanulás, speculáció, matematika. Ide sorozhatók: Franklin, Hume, Kant, Locke.

Ha uralkodó jellegű a tevékenység és az indulatosság is, kolerikus és szenvedélyes típust kapunk. Elsődlegesek a jelenségek a *kolerikusnál*. Jellemzője az állhatatosság, ösztönösség, türelmetlenség, felületes ítélet. Jó megfigyelő, gyakorlati ember, emberismerő, nem szereti a spekulációt, újítást. Elvei és tettei megegyeznek, jó szónok. Danton, Dickens, Mirabeau sorozható ide.

Másodlagos megfelelőjét a *szenvedélyes* ember alkotja. Tulajdonságai hasonlítanak az előbbihez, de lassabban váltódnak ki. Emelett a vallásban, erkölcsben szigorú és a szónoki hajlam

helyett tudományos érdeklődést mutat. Michelangelo, Pascal, Pasteur, Nietzsche tartozott ide.

Ha valakinél megvan az indulatosság, de nincs meg a tevékenység, az ideges vagy érzélgős embernek nevezhető. Elsődlegesen a visszahatások az *idegeseknél*. Ösztönösek, ingerlékenyek, állhatatosak, nem jó megfigyelők, nincs gyakorlati érzékük, rossz emberismerők, kicsapongók, önzők, hiúk. Elveik és tetteik nincsenek összhangban, vallás nem érdekli őket. Társalgásban szellemes emberek és szeretik a zenét. Byron Reyster volt ilyen típusú ember.

Az érzélgősnél a visszahatások később jelentkeznek. Az ilyenek is ösztönösek, ingerlékenyek, hevesek. Többnyire búskomorak, zárkózottak. Jó megfigyelők és gyakorlati emberek. Becsületesek, lelkiismeretesek. Politikában és vallásban a végleteken mozognak. Értenek az irodalomhoz, költészethez, matematikához mindegyformán. Robespierre és Rousseau magaslik ki közülük.

Ha nem uralkodó sem a tevékenység, sem az indulatosság, amorfi és apatikus emberrel találkoztunk. *Amorfi* megnyilvánulások elsődlegesen: hideg, tárgyilagos, rossz emberismerő, nem gyakorlati. Keveset olvas, önző, kicsapongó, cselszövő, pontatlan, elhúzódozó, nem vallásos és nem hazafi. Egyedüli érdeklődése a zene. Ilyen emberről még nem írtak életrajzot.

Nem volt nagy ember az *apatikusok* között sem. Jellemzőjük a hidegség, meggondoltság, türelmellenség. Nem gyakorlatiak, rossz megfigyelők. Jó tulajdonságuk a lakarékoság és a megbízhatóság. Emlékezetük, képzeletük kicsi. Fősvények és mogorvák. Keveset érdeklődnek a vallás és politika iránt is és szeretnek spekulálni.

Ezeknek a jellemvonásoknak a kísérleti igazolása sikerült. Önismeretre való alkalmazásnál azonban figyelembe kell vennünk, hogy az egyik jellemvonás otléte nem zárja ki a másikat. Ezért vizsgálódásunknak nem az egyes tulajdonságokból kell kiindulnia, hanem először a tevékenység és indulatosság otlétét vagy hiányát kell megállapítanunk. Azután következik: vajjon elsődlegesen vagy másodlagosak-e a jelenségek? Ha azonnal jelentkezik is az indulatosság, vagy tevékenység, még nem következtelhetünk biztonsággal az elsődleges jelenségre. Ha sok a cselekvésre indító ok, az is a másodlagos jelenségűek csoportjába sorolja magát, azonnal és teljes erővel cselekszik.

Kérdésünk ilyen megoldásával függetleníttük magunkat a sok külső adottságtól és a jellemet szinte önmagában vizsgálhatjuk. Nem a testalkatot, a külső kifejezést nézzük, hanem jellemünk főösszetevőit: az akarat és az indulat térfoglalását.

Megoldandó kérdésünk még: milyen helyzeteket használhatunk ilyen önismereti vizsgálódásra? Elsősorban a kifejező mozgásokat és a jellegzetes tevékenységeket. Egyes megnyilvánulásokat sohasem értelmezhetünk önmagukban, hanem mindig máshonnan nyert ismeretekkel együtt kell magyaráznunk. A most felsorolt tulajdonságokat könnyű felismerni. Az arc mozdulatai-

ból, a szemből jóformán mindenki meg tudja mondani: mi rejtezik a külső mögött, meggondoltság, vagy indulatosság. Ha önmagunkról van szó, elengedhetetlen az elmélkedés, a lelkiismeret vizsgálata. Természetesen nem elég a tények megállapítása, hanem a legtitkosabb rugókat kell keresnünk. Ez a kutatás nem könnyű feladat. Szét kell választanunk a minket érő hatást a külső megnyilvánulástól. Ehhez komoly önfigyelés kell. Talán ellentmondást láthatunk mostani megállapításunk és a beleélés hangoztatása között. Ha kicsit boncolgatni kezdjük, elvész az ellentmondás. Megtörténik, hogy valaki embertársaival szemben rideg, minden kérést visszautasít, mégsem nevezhetjük keményszívűnek, ha ezt a visszahatást csalódás, visszaélés termelte ki benne. Ilyen megbúvó vonásokat már csak beleélve foghatunk fel, és utána erősíthetjük érzévekkel.

Nem akadhatunk meg azon sem, ha nem tudunk logikus rendszert találni. Sokszor jelentkeznek ellentmondó vonások. Lehet valaki fősvény, egyes dolgokban mégis pazarló. Lehet valaki kiváló értelmű, mégis járhat el egészen egyszerű dolgokban is ésszerűtlenül. Ilyeneken nem akadhatunk fel, mert vannak olyan cselekedetek, amelyek nem tükrözik benső életünket.⁹⁾ Mások nem látják, de a cselekvő személy érzi, hogy nem a lelke cselekedett, nem az akarati, érzelmi élete nyilvánult meg.

Jellemünknek ez a két főalkotója a sok burkolt cselekedet mellett többé-kevésbé nyíltan jelentkezik az álomban és a hipnoid állapotban.

Az álomfejtés komoly gondolatot takar, de nem a jövőt mondja meg, hanem a lélek elrejtett mélyét tárja fel. Az álom ugyan asszociációs rövidzárlat, de mégis állásfoglalás az élettel szemben.¹⁰⁾ Furesának és érthetetlennek hangzik ez, amíg az álom a következzellen, zavaros képsorozatokat jelenti. Ezek alkotják az anyagát. És mi van még az álomban? Az *érzelem*. Az anyag közömbös, tőle csak egyet követelünk: alkalmas legyen a kifejezésre. Az álom megmondja, kinek mi az életproblémája, milyen vele szemben az állásfoglalása. A jelentkező *érzelmekben* ki-ki megfigyelheti, hogy a sokszor öntudatlan törekvések érvényesülnek, tehát az akarati, az érzelmi irányvonal, állásfoglalás.

Ha valaki a mindennapi életben azzal nyűgösködik, hogy elnyomják, az álmában hódolatot arat. Természetesen lehetnek kivételek is. Pl. elzsibbad a láb, az álom üldözésről szól, az üldözött pedig nem tud menekülni. Az érzelmi megnyilvánulás is ennek megfelelő lesz. Bár az ilyen helyzetekben is lehetnek a jellemre mutató vonások, mégis inkább hagyjuk el az egészet, mert az álmok magyarázatánál a túlzott óvatosság sem árt. A kapott eredményt így is csak elmélkedéseink megerősítésére könyvelhetjük el.

Az álomnál komolyabb eredményt adhat a hipnoid állapot.¹¹⁾ Ősi megismerési mód ez. Ismerték nyugaton is, gyakorolták keleten is.

Lényege abban áll: figyeljük gondolatainkat, mint valami jött-menetnek az ide-oda járkálását. Mintegy visszahúzódnak önmagunkba s gondolataink fussanak szabadon. Ez a gyakorlat még a beleélésben járattant is megtanítja önismeretre. Kívánatos is, mert a mai élet sok alapvető képességünket elfedi. Nem tudjuk mik vagyunk lelkünk legmélyén. A hipnoid állapot azonban veszélyes: nem a megszokott módon történik az ismeretszerzés, túlzás, erőködés a szervezet ártalmára van.

Lassan, sok elmélkedés után megtudhatjuk mik és kik vagyunk. Nem kell elnevezéshez ragaszkodnunk, de mondhatjuk kolerikus, szangvinikus. A flegmatikus nem éppen hidegvérű, mint első hallásra gondoljuk. A hidegvér mindig önfegyelmzés eredménye. A heymansi elnevezések, amiket mi is használtunk, nem egyeznek teljesen a hippokratesi és a köznapi használattal.

Hippokratesről és ezredéves rendszeréről itt emlékezünk meg. Csodálatfélével állhatunk előtte: felosztási alapja, a test nyálkájának rendszere, bizonytalan, elégtelen. Gyakorlatilag mégis eléggé helytálló rendszerrel adott, bár négyes felosztása kevés jellemcsoportot ad.

Az osztályozás nem is lehet célunk. Törekvésünk *megismereni a lélek Istentől alkotott szépségét*. Ha ezt elérjük, tudatosabbá válhatik bennünk azáltal is, hogy az Isten szeret minket és mi is jobban fogjuk szeretni Őt. Gyakorlatilag ez annyit jelent: boldogabbak leszünk. Mert a boldogság, a *«status omnium bonorum congregatione perfectus*, valóra válva a mindennapi életben szegénynek és gazdagnak, belegnek és egészségesnek ez: szeretni valakit és tudni, hogy minket is szeret valaki.

Mivel így az önismeret boldogságunk tényezőjévé vált az *«ismerd meg magadat»* évezredes elvének legvégső metafizikai alapját abban kell megtalálnunk, hogy amiképpen kötelességünk a boldogságra törekvés, úgy kötelességünk az önismeret megszerzése is.

Fr. Szörény.

1) V. ö. Van der Veldt: Prologomena in Psychologiam. Roma 1938. 174. o. 2) V. ö. Harkai Schiller P.: Pszichológia és emberismeret. Bpest. 1934. 125. o. 3) Adler-Kulcsár: Emberismeret. Bpest 1933. 81. o. 4) Adler i. m. 126. o. 5) Szendrey Miklós: Emberismeret és élelművészet. Bpest 5. o. 6) Szendrey i. m. 9. o. 7) Schütz Antal: A bölcsélet elemei. Bpest. 1940. 524. o. 8) Harkai i. m. 130. o. 9) Bognár Cecil: Pszichológia. Bpest. 1933. 276. o. 10) Adler i. m. 75. o. 11) Bognár i. m. 269. o.

Felhasznált munkák: Van der Veldt: Prologomena in Psychologiam. Róma. 1938. Noszlopi: Jellemlátás és jellemigézés. Bpest 1935. Schütz Antal: A bölcsélet elemei. Bpest 1940. Adler—Kulcsár: Emberismeret. Bpest 1933. Harkai Schiller Pál: Pszichológia és emberismeret. Bpest 1934. Donat: Psychologia Innsbruck 1934. Dr. Veininger Antal: A keleti jóga. Bpest 1939. Benndetz: Grafologia a gyakorlatban. Bpest 1937. Fröbes: Experimentelle Psychologie. II. Katolikus szemle 1935. évf. 129. l.: Noszlopi: A pszichoanalízis közeledése a keresztény lélektanhoz. Baresay: Psychodiagnosztika. Kecskés: A bölcsélet története főbb vonásaiban. Szendrey Miklós: Emberismeret és élelművészet. Bpest 1940. Bognár Cecil: Pszichológia Bpest 1935.

Vissza kell térnünk!

Peregrin testvér legszívesebben nekivágott volna a harmatos mezőnek, hogy csallakozzék a dalosajkú honvédekhez. Búsan nézett utánuk, aztán megfordult, felült a zötyögős kéregetős szekérre, megcsókolta a rózsafüzér keresztjét és odaszolt a kocsisnak:

— Indulhatunk Laci bátyám, most majd én is elkezdem a harcot.

Rózsafüzérért szemezgette. De most nem kötötte le az imádság. Mindúntalan nevetőajkú öccse járt a fejében, meg a többi honvéd. Mégis kellene velük valamit tenni, mert nincs szakácsuk, ő pedig itt kéreget, mintha a világ dolgai a legnagyobb rendben folynának.

— Miatyánk, ki vagy a mennyekben... ejj hát lenézhetnél már erre a vergődő, vértőlázott magyar földre, megsegíthetnél bennünket, hogy kivívjuk a szabadságot... Szenteltessék meg a Te neved...

— Jöjjön el a Te országod... földi mennyország lenne ez a gyönyörű hegyekkel koszorúzott, álmodó rónákká simított föld...

— Legyen meg a Te akaratod, miképpen a mennyben, azonképen itt a földön is... csak az egyszer akarj velünk egyet, Uram Isten, töröld el az álnok bécsi zsarnokságot Szent István országáról...

— Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma... szegény honvédek, hősiezen harcolnak és mégcsak jólfőzött meleg ételhez sem jutnak. Nem, ezt nem lehet kibírni. Őcsém is milyen hetykén hívott: csapj fel bátya katonának, magyar honvéd szakácsának. El kell mennem, nem maradhatok télen...

— És bocsásd meg a mi vétkeinket... hát szó, ami szó, a magyar se angyal, de az a bitorló osztrák... tűrhetetlen a szemtelensége...

— Miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétőknek... az osztrák sógor az más... Neki talán még se kell megbocsátani.

— És ne vígy minket a kísértésbe... Ejj, bolond gondolatok. Többet használhatok az imámmal... Dehát kell valamit tenni szegény gyerekekkel. Ugy hívtak. Látom, le vannak romolva erősen. Kiaszta, elnyúlta őket a hosszú gyaloglás, az állandó

talpalás és a rosszúlfőzött ételek. Szakács kell nekik. Ha pap lennék én is követném a honvédatyákat. Dehát, mint testvér, nehezen tudnék csak kimozdulni is a zárdából. Mégis fel kell csapnom barát-honvédnak...

— Hé, kocsis, álljon meg, azt üzenem a Házfőnök atyának, hogy a honvédeknek, ahol az öcsém is szolgál, nem volt szakácsuk... nem hagyhatom az öcsköt meg a többit éhenhalni. No, mit bámul, mondja meg a házfőnök atyának, hogy majd ha legyőztük a sógort, visszatérek.

Az öreg kocsis nem sokat álmélgodott, hiszen mikor meglődött a föld és a honvédkezek puskát ragadtak, benne is megmozdult a magyar vér, de már öreg törődött ember volt, nem bírta a fegyvert. — Isten áldja — búcsúzott Peregrin testvértől, aztán rácsapott a lovakra és elvált az uluk.

Peregrin testvér megkönnyebülten szedte lábait. Vidám honvéd dalt dúdolt. Miatyánkját be sem fejezte, most nem imádkozott. Most ő is harcolni fog a szabadságért. Addig míg győz a szabadság, sok-sok Miatyánkot, meg Üdvözlégyet morzsol le rózsafüzérére, vagy, ha angyalbőrbe öltöztetik, akár a kezén is elvégzi kötelességét, de azt a Miatyánkot nem fejezi be, csak akkor, mikor újra állépi a zárda ódon kapuját, és jelentkezni fog a házfőnöknel.

Gyorsan szedte a lábait. Fenyvesekkel koszorúzott hegyormok, lankás domboldalok, füves völgyhajlatok, mezei virágok, erdei madárdal, mind csak emelték jókedvét. Gyönyörűséggel ilta szeme a természet csodás meleg színeit. A párázó láthatár elmosódó utait vizsgálta a hegyormokon. Arra mennek majd a honvédek megtisztítani az országot az ellenségtől, nézett le a völgyhajlatokba.

Ehesen, porosan, de jókedvvel érte be a honvédeket. Csillagfényes, langyos este volt már, a honvédek letáboroztak az egyik eldugott kis hegyi faluban. Nagy volt az örömük, mikor megismerték Peregrin testvért.

— Hozta Isten, testvér — köszöntötték vidáman — mit hagyott itt, hogy olyan hűségesen követelt bennünket?

— A szívemet gyerekek, mondta Peregrin, megölelve az öccsét.

Az öccsével közösen keresték meg a parancsnokot, s mikor a százados előtt állt, Peregrin testvér összecsapta saruit és katonásan jelentkezett:

— Százados úr, alássan jelentem, én, Peregrin barát, jelentkezek honvédszakácsnak.

Örömmel fogadták, szívesen maradt. Kámzsáját levetette, de mindig magával hurcolta. Vissza akart térni a zárdába győzelem után, hogy folytassa az abbamardt Miatyánkot. Annyi dolga volt, hogy alig bírta. De jó szívvel végezte. Az imádságra csak kevés ideje jutott volna, a honvéd csintalanságok azonban még azt a kis idejét is lefoglalták. Máskor meg nótázni kellett. Azután már maga sem gondolt a szóbeli imára. Csak fohászokban fordult a jó Isten felé néha, ha volt ráérő ideje.

Nehéz harcok is következtek. Dicsőséges, győzelem-mámoros napok virradtak rájuk. De ez nem tartott sokáig, mert a magyar szabadság ragyogó csillaga hanyatlani kezdett. Érezték, tudták. A kétségbeesett bécsi ravaszság a minden forradalom ellenségéhez az orosz cárhoz fordult segítségért. A nagy nyomás elől hátrálniok kellett. Erdélyből jutottak Világosig. Szorult helyzetben voltak. Az utolsó harcok során már-már bekerítették őket az orosz csapatok, de súlyos harcok árán keresztül vágták magukat. Mégis le kellett tenniük a fegyvert. Akkor szakadt fel Peregrin testvér szíve mélyéből a sóhaj: hogy befejezze az elmaradt Miatyánkot:

— De szabadíts meg minket a gonosztól...

Az Ament még nem mondta ki. Ellenben eszébe jutott kámzsája, amit mindig magával hordott. Lázassan szedte elő, magárakapta, körülkötötte kordájával, aztán búcsút intett bajtársainak. A többiek is elszéledtek, kiki mentette pusztá életét, amerre tudta. Peregrin testvérnek könnyen ment a menekülés barát kámzsában. Nem is gondolták, hogy ő is honvéd volt. Nem akadályozták.

Peregrin testvér lázadozva gondolt a szabadságharc elvesztésére. Tulajdonképpen csak azért megy vissza a régi zárdába, mert megígérte. Szavatartó. Vissza kell térnie. Mindíg vissza kell térni, hogy újra kezdhessük a dolgunkat. Ezt a szabadságharcot is újra kell kezdeni. Eljön még az ideje.

Ugyanazokon a hímes réteken gázolt át, amelyeken akkor is járt dalos ajakkal, amikor honvédnak jelentkezett. A hegyek zöld takarója, harsogó, vidám színei cseppet sem változtak, a köd halvány-kékes fátyla most is ott lebegett a láthatár szélén és mégis, mégis, előtte most olyan ismeretlen sötét, üres és értelmellen volt minden. Nem maradtak már fohászhajai sem. Vissza kell térnie, becsületűgy ez, de hiszen olyan mindegy, hogy hova megy.

Az osztrák nem bírt volna velük. Mindegy, vissza kell térni oda ahonnan kiindultunk, hogy új erőket gyűjtsünk az új

harcokhoz. Kissé megnyugodott ezen. Nem veszhet el — gondolta — a márciusi ifjak vívmánya. Az osztrák ugyan átgázol most rajtunk, de felvirrad még! Mert mindenki igyekszik visszatérni oda, ahonnan kiindult. A szántóvető újra megfogja a kaszát, kapát, ekéje szarvát, hogy új életet csikarjon ki a véráztatta magyar rögéből. Neki is újra imádkozgatnia, dolgoznia kell. Akar is dolgozni és imádkozni is. Hiszen azelőtt mindkettőt szerette. De vajjon befejezi-e a Miatyánkot? Még habozott.

Mikor bezörgetett porosan, fáradtan a zárda ajtaján, még akkor is tétovázott. A kapus testvér csodálkozva csapta össze a kezét és úgy elrikkantotta magát, hogy döngött tőle az egész zárda:

— Megjött Peregrin, Pe-reg-rin! . . .

Még a házfőnök is meghallotta. Odajött és kezét fogott Peregrin testvérral.

— Megjött, testvér?

— Meg, atyám . . .

Csikorogva indult meg köztük a beszélgetés. A házfőnök nem rajongott ugyan a szabadságharcért, de belátó ember volt. Jószívvel fogadta vissza Peregrin testvért. Természetesen, majd a tartományfőnök atya fog intézkedni a büntetésről. Mert ugye, engedély nélkül hagyta el a zárdát. De majd ír érdekébe.

Míg a tartományfőnök atya válasza meg nem jött, Peregrin testvért vendégnek vették. El kellett mondania élményeit. Villogott a szeme, mikor azt mondta: — Ezzel nincs befejezve a harcunk. Majd újra kezdjük és egyszer csak sikerülni fog!

A tartományfőnök válasza szigorú volt. Bizony elég kemény szobafogságot és egyéb büntetést szabott rá. Peregrin súlyosnak tartotta. Már azon volt, hogy más megoldást választ, felmegy a tartományfőnök atyához és maga adja elő az ügyét. Talán megfogja érteni. De azután eszébe jutott, hogy úgylis vissza kell térnie. Mindíg vissza kell térnünk.

Megadta magát. A sok viszontagság, kemény, harcos honvéd-élet bizony elhomályosította benne a szerzetesi élet utáni vágyat. Lelkében mind több szerzetesi étellel összehajszoló szál pattant meg. Végül a becsületből keletkező kötelesség szava mellett alig maradt érzelmi kapocs, melybe kapaszkodhatott volna. De makaesul uralkodott benne az az igazság, hogy mindig vissza kell térnünk. De most megértette, hogy csak akkor tér vissza teljesen — ha befejezi a Miatyánkját.

Bevonult hát zárkájába, térdre borult és áhítattal kimondta az Amen-t.

P. Vid.

Jegyzőkönyvi beszámoló.

Szent Bonaventura Egyháziroldalmi Iskolánk 1941/42-es munkaévét 1941 szept. 19-én tartott tisztújító gyűlésével kezdte meg.

A jászberényi B. Duns Scotus János Önképzőkör beolvadásával és az ex-novicius testvérekkel taglétszámunk 42-re emelkedett.

Diszgyűlések: Szent Ferenc Atyánk, B. Duns Scotus János ünnepén, a missziók vasárnapján és márc. 15-én tartottunk díszgyűlést. (Összesen 4-et.) Dec. 9-én volt a Főiskola hagyományos nyilvános díszünnepélye.

Rendes gyűlések: Ez évben 11 rendes gyűlésünk volt. A gyűlések keretében 84 műsorszám pergett le. A műsorban szerepelt 14 szentbeszéd, és konferenciabeszéd, 28 értekezés, 3 elbeszélés, 6 szavalat, 12 saját köllemény bemutatása, 10 zeneszám és 35 énekszám. Egyébb műfaj 4 alkalommal került előadásra. (Összesen: 112.)

Szakosztályok Az Egyháziroldalmi Iskola munkájának hatalmas hányada a szakosztályokon került előadásra. Az elméleti szakosztály 13, a gyakorlati 20, a missziós szakosztály 12, az irodalmi 11 gyűlést tartott. (Összesen: 56-ot.)

Rendkívüli előadógyűlések:

Az előadások sorát Ft. P. Schrotty Pál ofm. Min. Prov., az előadógyűlések nagylelkű megindítója nyitotta meg. Szeretett Főatyánk előadásának a címe: Extra Ecclesiam nulla salus.

2. gyűlés 1941 dec. 9-én, A mese. — Tartotta Ft. P. Krupa Kolumbán ofm. tartományfőnökségi titkár.

3. gyűlés 1941 dec. 11-én: Ft. P. Kerkai Jenő S. J. országos titkár a Kalot mozgalmat ismertette.

4. gyűlés 1941 dec. 13-án a hitoktatásról szóló sorozat második előadását tartotta meg Ft. P. Nagy Máriusz ofm. budapesti hitoktató.

5. gyűlés 1942 febr. 5-én Freesz József főtisztelendő úr az Emszo munkáját ismertette.

6. gyűlés 1942 febr. 10-én a Kioét ismertették: Ft. Pfeiffer László és Kertész László központi titkár.

7. gyűlés 1942 ápr. 29-én a népmisszióról tartott előadást Ft. P. Réz Marián ofm. Ex-Definitor, salgótarjáni plébános.

8. gyűlés 1942 május 16, 17-én Ft. Pfeiffer Miklós prelátnak kanonok úr szította lelkesedésünket a modern ferences papról tartott remek előadásával.

9. gyűlés 1942 május 21-én Bárdos Lajos Zeneművészeti Főiskolai tanár tartott előadást az egyházi zenéről.

10. gyűlés 1942 jún. 12-én Hell Imre A. C. titkár tartott előadást a Katolikus Akcióról.

Disztagavató gyűlés: 1942 jún. 21-én avatta dísztaggá a Főiskola szeretett püspök atyját: P. Uzdóczy Zdravec István ofm. ny. tábori püspök urat.

Az Egyháziroldalmi Iskola összesen 83 gyűlést tartott. A gyűléseken elhangzott számok 163-at tesznek ki. Őszi pályázatunkra 17 pályamű érkezett be. Szombathelyre két dolgozattal pályáztunk.

Fr. Semjén jegyző.

Az Elméleti szakosztály beszámolója.

Az Elméleti szakosztály ebben az évben 13 gyűlést rendezett. Ez a tizenhárom gyűlés a gondolkodni szerető, mélyebbre törő testvérek bemutatkozása volt. Dolgozataik elméleti síkon különféle tárgyakat öleltek fel. Volt, aki az Isten létét bizonyította értékelméleti úton, a másik a szép Ösforrást kutatva ezt a Szentháromság egy Istenben találta meg. Egy harmadik Disputáink gyökere címen a scotista és tomista iskola közt fennálló ellentétek kiinduló pontjait igyekezett megvilágítani. Egy másik a görög bölcselők lélektanát ismertette. Volt, aki a zene alapelemeivel foglalkozott, de volt olyan is, aki az emberi lélek, az emberi jellem megnyilvánulásának rugóit kereste dolgozatában.

Az Elméleti szakosztály keretében indítottunk egy kurzust is a Megtestesülés titka címen. A cél az volt, hogy hitünknek ezt a mélyeséges, de oly alapvető titkát közelebb hozzuk lelkünkhez, közelebb jussunk az Istenhez, aki emberré lett értünk, Jézus Krisztushoz. A következő hét testvér hét dolgozata szolgálta ezt a célt:

Gottfrid testvér: A christológiai eretnokségek. A dolgozat első részében ismerteti az Egyháznak Krisztus személyére vonatkozó tanítását. A második részben pedig az eretnokségek hosszú sorát két főcsoportban mutatja be. Az elsőben azokat, melyek Krisztus istenségét vagy emberségét, a másodikban, melyek a személy egységét vagy a természet kettősségét tagadják. Végül rámutat arra, hogy egyedül az Egyház tanítása kerülhet ki győztesen a mindenkori küzdelemből.

Béda testvér: A Szentháromság és a Megtestesülés titkának viszonya. Az előző számunkban jelent meg.

Csaba testvér: Cur Deus homo? Lásd a jelen számban.

János testvér: Szűz Mária istenanyai méltósága. A dolgozat ennek a dogmának (ef. zsin.) rövid kifejtését hozza. Adja az általános kat. teológia tanítását. Majd kifejti ennek a tételnek következményeit. Az istenanyai méltóság a gyökere Szűz Mária minden más kiváltságának, s így a ferences teológia által kiépített Szeplőtelen fogantatás tana is innen indul ki.

Cecil testvér: Jézus Krisztus embersége. Lásd a jelen számban.

Vid testvér: A megtestesülés eszméje a hitregékben. A megtestesülés az isteni öselvnek az ember elvvel való kapcsolata. Az eszme foglalkoztatta az embereket mindíg. Erről tanuskodnak a hitregék. Három csoportban tárgyalja ezeket. Az első csoportban történelmi embereket hoz isteni rokonságba, pl. egyiptomi, asszur. kínai, japán és inka Nap-mondák. A második csoportban a csupán képzeletalkotta megtestesülési mondákat sorolja fel. A harmadik csoport mondái az igazi Megváltó születését sejtetik.

Illés testvér: Katolikus érdemtán c. dolgozata röviden kifejti az érdem mibenlétét, föltételeit és határait különös figyelemmel Duns Scotus tanítására, aki az érdem lényeges mozzanatát az acceptabilitas-ban jelöli meg. Aztán rámutat arra, hogy érdemeink megalapozója a megtestesült Ige. Majd az elvi meggondolásokat gyakorlatba váltva az érdemlehetőségek kihasználását hangsúlyozza.

P. Cecil, c. sz. v.

A Gyakorlati szakosztály munkája.

Nagy lendülettel indultunk az évnek. A lelkesedés ugyan többet ígért, mint amit be tudott váltani, de még így is határozottan eredményes munka folyt a szakosztály keretében. Az ifjúság figyelme eddig nem tapasztalt mértékben fordult a gyakorlat felé. Az elméletet sem hanyagoltuk el, de a hús gyakorlati szakosztályi gyűlés mégis azt bizonyítja, hogy a mai mozgalmas, nyugtalan világ életközelpbe hozza az elvonatkozásra hajlamos ifjú-

ság érdeklődését. A hús előadásra szomjas lélekkel tódultak a hallgatók, hogy élvezzék azt a mézet, amit testvéreik gyűjtöttek és felhasználhassák életük gazdagítására.

A dolgozatok nyomán ismertessük, hogy mi érdekelte ifjúságunkat.

A mai vajdó társadalmi kérdésekben katolikus síkon kerestek eligazodást és megoldást. Ot dolgozat foglalkozik a Katolikus Akció és a társadalom kérdéseivel. Három dolgozat a szentek élete-példáját állította szemünk elé. A jövő hitoktatót a játszó gyermek kérdése foglalkoztatta. A jövő lelkipásztor pedig a halottégetés kérdését feszegette. Március tizenötödikén a nemzeti érzés buzdító beszéd keretében jutott kifejezésre.

Elsősorban azonban a gyakorlati szakosztály kurzusáról kellett volna beszámolnunk. A szakosztályvezető Magyar ferences népmissió kurzus meghirdetésével kezdte az évet. Beszélünk kell, mondta, ez lesz mindennapi kenyere. Mi a nép emberei leszünk, népszónokokat, népmissiókat kell magunk közül kinevelnünk. Az előadáson jelenlevők csanem kivétel nélkül vállalkoztak egy-egy beszéd kidolgozására. Sokan el is készítették a beszédet, mégis, mikor észrevettük, hogy más szakosztályoknak is kell átengednünk estéket, az elvállalt beszédek nagy része kidolgozva a fiókokban maradt és jobb időkre vár, hogy az ifjúság tanuljon belőlük, hogyan kell és hogyan nem szabad elkészíteni és elmondani népmissió beszédet.

Mindamellert a kurzus meghirdetésének fogható eredménye is volt: hat beszéd és egy tanulmány. Röviden ismertetjük ezeket. Elsősorban Géza testvér szorgalmas tanulmányát említhetjük meg: A magyar ferences népmissió beszéd jellegzetességeit vizsgálta. Törelen, vagy jórészt fel nem dolgozott területen jár a szerző. Szent Ferenc Atyánk meghagyta, hogy milyen tulajdonságai legyenek a kisebb testvér beszédének. Dolgozatában azt vizsgálta a szerző, hogyan felelt meg e kívánalmaknak a magyar népmissió barát beszéde. — A tanulmány mellett még hat beszéd tartozik a kurzus keretébe.

1. Péter testvér Szűzanyánkról, égi jó anyánkról tartotta beszédét. Egyszerű szavakkal egyszerű hívőknek szánva azt fejtegette, milyen jó, hogy az égben Édesanyánk van, akihez minden bajban odamenekülhetünk. Nyugodt fellépés, higgadt előadás jellemezte a beszédet.

2. Regálát testvér a VII. parancsról beszélt. Három részre tagolta beszédét. Első részben a magántulajdonnak az emberi természetben való begyökézéséről, a másodikban a parancsról magáról, a harmadikban a vagyon kötelezettségéről szölt. Biztos tudás, határozottság és könnyedség jellemezte a beszédet.

3. Töhötöm testvér a IV. paráncs igazságait fejtegette. Kissé talán túlságosan észérvekre épített, de bizonyos, hogy jó felépítésű, gondolatokkal, szép meglátásokkal teletűzdelt beszéd volt. A beszéd tartalmának megfelelően az előadás is nyugodt, megfontolt volt.

4. Béda testvér a II. parancsot elemezte. Már a beszéd kezdete sem volt a megszokott; énekkel kezdtük, mintha tényleg mi lennénk a missió hallgatói. A szónok ebbe a hangulatba beleélte magát, mert őszintén, belső igazsággal csengtek szavai. Színes, változatos, népies előadása biztosította a sikert.

5. Nesztor testvér a Házasságról tartotta beszédét. Csak úgy látta biztosítottnak a mai házasságok boldogságát, ha az új házások elhívják esküvőjükre az Úr Jézust, mint ahogy a kánai mennyegzőn tették. A vizes korszokat nagyszerűen alkalmazta a házasságban szükséges erények érzéltetésére.

6. Valér testvér beszéde felkiáltás volt a magyar anyákhoz: Anyák, segítetek! Anyák nélkül elpusztul a magyar élet, áldozatos anyák nélkül nincs jövő, nincs remény. A nemzet megmentése az áldozatot vállalni merő

anyák gyenge vállán nyugszik. Magasröptű gondolatok, szépen kicsiszolt szöveg, biztos, csengő hangú előadás jellemezte a beszédet.

A kurzus számai elszórva az évben az egyes estéken hangzottak el. Hallgatóság dicséretére legyen, hogy bár a szakosztályi gyűléseken nem kötelező a részvétel, mégis, mondhatjuk minden gyűlésen az ifjúság legnagyobb része jelen volt. Ez a látható érdeklődés biztosítja, hogy a jövő év gyakorlati szakosztálya még nagyobb, szebb eredményt fog felmutatni.

P. Vid, szakosztályvezető.

A missziós-szakosztály 1941—42. tanévi beszámolója.

A missziós-szakosztály életében újra évet zárunk. Egy év. Mi ez a missziók szempontjából? Az Egyház kétezeréves missziós-munkájában kis parány csak. Egy perc a végtelenből. Mi egy Iskola missziós-munkája az egyetemes Egyház munkájához képest?

Ha az egészet nézem: a küzdő Egyház sok áldozatát, a sok vértanút, hőst, misszionáriust, lelkihadjáratot és anyagi áldozatot — a mi munkánk csak kis porszem valóban. Csak egy kis rész, de mégis rész a nagy, egyetemes munkából.

Nézzük meg önmagában is Iskolánk missziós-munkáját, melyet odatesz a világ egyetemes missziós-munkájának szilárd épületéhez.

Tizenkét rendez, egy díszgyűlést és egy filmelőadást tartottunk. Iskolaévünk missziós-szakosztályi gyűléseit filmelőadással kezdtük. A Szentföld varázsolódott elénk. Láttuk a Legszenlebb szülőföldjét ahonnan a missziómunka kezdetét vette.

Keleten kezdtük és keleten is maradtunk. Két dolgozat keretében igyekeztünk ismeretünket bővíteni keleti elszakadt testvéreinkről: «Keleti egyházak,» és «A szentmiseáldozat Rómában és Bizáncban» címmel. Az utóbbit szemléltető rajzzal tette maradandóvá az uniós mozgalomért lelkesedő testvérünk. Szavaltunk is «Kelet»-ről. «O Oriens» c. költeményben a szavaló testvér nemcsak költői tehetségét csillogtatta meg, hanem a keleti kérdések iránti szeretetét is.

«Melyik vallás győzhet a missziókban?» kérdése is előkerült díszgyűlésünkön. Komoly érvekkel bizonyítottuk az Igazság győzelmét. Bár nem szoros értelemben vett misszió, de mégis a pogányok megtérítését hozta «A ferencesek térítő munkája a pogány kunok és jászok között» c. dolgozat.

Májushoz értünk. Apostolok Királynéja könyörögj érettünk, fohászokodik nap-nap után a buzgó lelkek sokasága. Egy hetes misszióskurzussal mutattuk ki szeretetünket az Apostolok Királynéja iránt. — Az első gyűlésen Ignác t. «A hitterjesztés szentírási és szenthagyományi alapja» c. dolgozatát olvasta föl. Alapismeretekkel kezdte. Dolgozatában bebizonyította, hogy megigazulásra, a hitre az egész emberiség nyert meghívást az összlőknek adott ígérete alapján. Végkövetkeztelése: a katolikus egyháznak Istentől-nyert joga és kötelessége a hitterjesztés.

Hogy mennyire tette ezt a kötelességet és jogot élethivatássá alapító Sz. Atyánk, ezt fejtegette a második napon Oszkár t. a «Szent Ferenc és a missziók» c. felolvasásában. — Ferenc első követői is hűségesek maradtak Atyjukhoz a missziók szent eszméjének képviselésében. Elsőnek vállalkoztak Kelet pogányainak, a tatároknek megtérítésére. — Erről szólt sorozatunk következő dolgozata, amelyet Töhölöm testvér olvasott fel: «Az első ferences a tatárok között» címen. Jcannes de plano Carpine tatárok közti útját ismertette. IV. Ince pápa követeként ment a tatárok közé. Ott tartózkodásának örökértékű emléke: Ystoria Mongalorum című műve. — Zalán

testvér Gulielmus de Rubruck tatárok közti kélèves utazását írta le «Uttörők» című dolgozatában. Különösen kiemelte Rubruck vídám lelkületét és humoros leírásait a tatárokról levelei alapján. — Buda testvér «Monte Corvinoi János» Ázsia apostoláról írt. Előadása a nagy hitelesítő három levele alapján készült. A szeretet hőstét lelkes munkával mutatta be az előadó testvér. — B. Odorikról Ubul testvérünk írt: «Utazó vagy apostol» címen. Juel B. Odorikról tett állítását: Odorik életében győzött az ember a lélek fölött — cáfolja ügyesen. — Sorozatunkal Nesztor testvérünk «Missziós hivatásunk» című szabadelőadásával zártuk.

A szellemieket lelkiekkel tettük gyümölcsözővé. Októberben triduumot tartottunk. Ennek harmadnapján, Krisztus Király ünnepén rendeztük missziós díszgyűlésünket. A májusi litániákon pedig forrón szállt fel negyvenkét kispapi szív buzgó imája az Apostolok Királynéjához a pogányság megtéréséért. Ilyen könyörgéssel zártuk szakosztályunk ez évi munkáját is.

Mi egy iskola missziósmunkája az egyetemes Egyház missziósmunkájához képest? — teszem föl a kérdést ismét. Csak egy parány, egy kis rész az egész. De ha kis rész is mégis csak rész. Ha keveset teettünk is, amit tettünk lélekkel tettük az Igazság győzelméért.

P. Oszkár. szak. vezető.

A Harmadik Rendért.

Nagy időket, forrongó átalakulásokat élünk. Nemcsak a külső világ, hanem a belső, a lélek világa is alakul, forrong. Az Egyház bölcsen megértve a kor szavát, a Katolikus Akcióval ilyen tevékeny, forrongó, erjesztő szervet keltett életre az Ósegyház korából.

A Katolikus Akció Védőszentjének, Szent Ferencnek fiai igen könnyű helyzetben vannak. Az Atyjuk által teremtett gondolatot kihasználva, a legteljesebb katolikus akció megoldást adhatják. Ez a Harmadik Rend. Egyetlen összekötő hid ma, Szent Ferenc könnyed, derűs tevékeny szellemének terjesztésére. Ezért alakult meg Főatyánk támogatása mellett a Harmadikrendi Bizottság klerikátusunkban. Megismertetni, közelebb hozni az eszmei elgondolást a Harmadik Rendről, hogy később ennek alapján mint Rendet vezessük a Harmadik Rendet, ne pedig, csak mint megszokott keretek között mozgó mindennapi társulatot.

A harmadikrendi gondolatnak tehát elsősorban ismertetésére volt szükség. Ezért munkánk elsősorban alapvető kérdéseket tárgyalt meg. Ezek az alapvető kérdések a potiori ad minus elvén az egészen általános kérdésekből haladtak szét a szűkebb kérdések felé. Épen ezzel óhajtott egészen gyakorlativá lenni. Megfelelő anyagot óhajtottunk adni akár a harmadikrendi kiképzés, akár a már kész anyag vezetése szempontjából. Ezzel útmutató akart lenni a külföldi példás vezetésnek Hazánkban való meggyökerezésére.

Ezért a november 20-án megtartott díszgyűlésen, melyen Főatyánk is megjelent, hangoztatta fr. Pelbárt a minden oldalon fölkészült harmadikrendi megindulást. Mégpedig azon az úton, amelyen az meg is valósult az elmúlt év folyamán. Szóltunk elsősorban a Rend megindulásának eredetéről. Hetény t.: «A Harmadik Rend eredete és első fellendülése» címmel a Szent Ferenc-elgondolta első fellendülést vázolta. Majd a modern Pápák lekesítő szavát hallottuk Gottfrid t. dolgozatában: «A Harmadik Rend és korunk Pápái»-ban. A jog területén meg kellett ismerkednünk a szervezeti és szervezetlen rendi község egyházjogi megfogalmazásával. Ezt tárgyalta le Géza t. «Ki vehet föl a Harmadik Rendbe» című dolgozatának ke-

retében (mindhárom dolgozatot lásd lapunk előző számában). Anyos t. a lelki beállítottságot igyekezett bemutatni «A Harmadik Rend lelkisége» című dolgozatával. A szociális Szent Ferenc kezenyomát Szent Ferenc harmadikrendi eszméjében is megtaláljuk. Ezért írta Töhötöm t. «A Harmadik Rend szociális jelentősége» című tanulmányát. Hetény tv. «Harmadik Rendünk történelmi elsőbbsége» címmel összehasonlító tanulmányában kimutatta Harmadik Rendünk történelmi és jelentőségi elsőbbségét. Rendi jellegét domborítja ki «A Harmadik Rend eszmei tartalma önmagában és a társulatokkal való viszonyában» című tanulmány Pelbárt t.-től. Ez a dolgozat (lásd lapunk más részében) csak érinti Konrád t. dolgozatának tárgyát, melyet ő aztán részletesen kidolgoz: «A Katolikus Akció és a Harmadik Rend viszonya» című értekezésében.

Ezekután egy-egy harmadikrendi eszmét vizsgáltunk meg a ma oly sok eredményt elérő jellemrajzok segítségével. Így a papságról Béda t. «A harmadikrendi arsi plébános» címmel; Attila t.: «Halhatatlan művészünk» (Michelangelo). A korszerű Harmadik Rendről Angyal t.: «A frakkos szent» (Contardo Ferrini). A lelkiségről Buda t.: «Karcok a terciárius Lo-Pa-Hongról.»

Amikor munkánkat elkezdtük, még nem láttuk tisztán a hatalmas tárgykört. De most látjuk, hogy csupán a kezdet kezdetén állunk és még óriási anyag vár földolgozásra. Tervbevevők még az ifjúság nevelésének kérdését a terciárius Don Bosco módszerén keresztül. A történelmi kérdésnek csupán első részét vettük. Még kidolgozás alatt van a Megújulás kora és az újabb idők fellendülése. Az általános jogi kérdéseket éppen csak kezdtük. De kidolgozzuk a többi fontos jogi kérdést is: a Rend belső és külső kormányzása, az újoncoktatás, az Igazgató, a Házfőnök jogköre s a Rend fegyelmi fölépítése. A szociális kérdés mellett alapvető kérdés a Család szerepe is. S az izelítőnek adott jellemrajzok még korántsem fejeződtek be. Így a hivatástudatról Lodovico Necchin keresztül, az iparos és munkáskérdésről s annak terciárius megvalósulásáról Leon Harmel megoldásában írunk. A szervezés titkai és fogásai Carlo Santuccinál. A művészlélek ferencessege Dante, Lope de Vega, Giotto, Leonardo stb. tükrén keresztül. A Harmadik Rend díszes galériáját mutatja be a Harmadik Rend és a Szentek» c. tanulmány. Végül a Harmadik Rend lelki szempontjait, alapjait fogja össze a «Harmadik Rend és a személyiség» c. dolgozat.

Mikor itt is köszönetet mondunk lelkes testvéreinknek, egyszersemind örömmel nézünk a megindult munka folytatása elé. A nép barátai ma, a huszadik században is ki akarják érdemelni őseik nevét. És reméljük is, hogy önzetlen munkánkkal, eszményi lelkesedésünkkel ki is érdemljük!

P. Pelbárt, a Bizottság vezetője.

Ének — zene.

1. *Szent Cecilia Kórus.* — Régi vágyunk teljesült. A megújuló, magyar énekesrend taborában hivatalosan is szerepel Főiskolánk. A Szent Cecilia Kar tagjai az eddigi lelkes «túlórázók» lettek. Céljuk a Szentalya szavai szerint az egyházból, művészből, több.

2. *Önképzőkori munka.* — Az üléseken 35 énekszámmal szerepeltünk. Az év elején székely búcsúzókat, évvégén balladákat, s felelgetőst iktattunk műsorba. Farsangkor a Balaton—Somogyi nótákat daloltuk el. Március 15.-én Huszttal szerepeltünk. Liszt Ferencre, nagy III. rendi művészünkre emlékeztetve Istent zengi napkelet c. kórusát énekeltük el.

3. *Vegyeskarak.* — P. Alajos serény szorgoskodására *karácsonyra* 200 énekszám zengte a kis Jézus dicséretét. Az angyalok azt éneklék, Ó gyönyörű szép, Alleluja kánonok, Kodály Z. remek kis biciniuma a Rossz a Jézus kis csizmája szerepelt a Főiskola és a gyermekek közös műsorán. S közben felzengett a Jelenti magát Jézus. *Aldozócsütörtökön*, a gyermekek első áldozásán a Mária Valéria Intézet leánykáival, elemista fiúkkal együtt énekeikük a Christus vincit-et szeretett Dénes Atyánk magyar szövegével. A Szívem palotából Mennyország ajtaját énekeltek kánonban, s a Gyermekek édes-*te* felelgetősen. A Kórus hívogatójára: Gyermekek édes jőjj hozzám, 109 ártatlan báránka csacsogta: Elmegek Jézus aranyszál... Lélekzet visszafojtva figyelte az egész templom ezt a lelket indító angyalos éneket. A fiatalság így dalol. A csillogó gyerekszem, csacsogó csengésük, s a kispapi zsolozsmázó zengés az énekekben találkozik. És biztatva nemde jövőt mutat..?

6. *Bárdos Lajos*, a Zeneművészeti Főiskola tanára, Főtisztelendő P. Provinciális meghívására előadást tartott nálunk. Preparáció, vizsga előtti izgalom... nem zavarhatta lelkes örömmet. Az előadás keretében a népének történelmi kibontakozását, mai helyzetét szemlélhettük. Majd az előadás után pár kérdést beszéltünk meg (mennyi lett volna még?!). A vonat indulása előtti félórát dalolással töltöttük ki. Ebből is, abból is bemutattunk valamit. Olyan szép volt «A lelkes ifjúság» amint maga Bárdos Lajos tanár úr remek vezényletével énekelte Kodály, Arcadelt, Ave Mariáját, vagy a Széles Dunát. (Most láttuk, mi nem tudjuk énekelni az «apai jajjt». De tőle megtanultuk...) Búcsúzó szavait nem felejtjük el: Köszönjük látogatását, munkánkat elismerő biztató szavait.

4. *Templomi ének.* — A jászberényi kezdés örömevel Gyöngyösön is meghonosítottuk a 11 órás énekes szentmisét. — A Cantuálé lassan kevés lesz. Érdekes dolog megfordul a világ. Lehet énekelni gregoriánt is. Bárdos II. miséjével megértük azt is, hogy a latin szöveg sem akadály. «Nem zavar.» Palestrina O quam amabilis-a, Jesu Rex-e, Praetorius Regina coeli-je, Lotti Ecce panis-a, Kozáky O Pater-je, Nanini Stabat Mater-je, Ravanello nagyheti Responsorium-ai a barokk ívek alatt ma is jól csengenek. És mintha Kodály Ave Maria-ja, Tantum ergo-i lassan beleivakodnának a nehezebb záruk mögé is. Kezdetnek jó.

5. *Új színek:* — Nagy ünnepek reggelére kis énekegyüttes, pár száll hagedős kopogtatott be a cellákba a reggeli első Ave Máriáért. Népi köszönlők — ünnepvárót énekeltek: «Új eszlendő,» «A pünkösdsnek...» Karácsony estéjén előadtuk Farkas Ferenc erdélyi betlehemes játéka énekes részeit.

7. *Zenekar:* — Az esti fölüdülés, a délutáni szabadidő «elrabolt» perceiből építettük fel zenekari műsorunkat. A Magyar Kórus kiadványait (alig egy-kettő kivételével) és a Das Hausorchester gyűjteményt forgattuk, játszottuk. Névnapokon, ünnepélyeken örültünk, tapsoltunk amint zenészeink a népdal-feldolgozásokat, Kodály Intermezzóját, Beethoven, Boccherini Menuettejét adták.

Hálás szívvel gondolunk szeretett jó Tartományfőnök Atyánkra, aki egész éven át mindent megszerzett nekünk: kótát, húrokat, vonót, ami csak kellett. Atyai figyelmességét jutalmazza meg az édes Jézus és biztassa fiainak sok jókedvben eltöltött énekes-zenés öröme. — A legmelegebb köszönettel nyugtáztuk Főtisztelendő P. Ince lektor atya és szeretett jó Dénes atyánk «számolatlan» rendelését, kótaküldeményét. Nem felejtjük el. — A Magyar Kórus Szerkesztőségének, névtelen jötevőinknek szíves köszönetünket küldjük. Az ifjúság segítségében minden kis tettük a jövő reményében nagyon sokat ér.

Szent Cecilia, könyörögj érettünk!

Könyvtárunk.

Az Egyháziroldalmi Iskola Könyvtárának hivatása tudományos, szépirodalmi, lelki könyvek nyújtása, hogy ezáltal az Iskola tagjainak segítségére legyen a tanulás, szemináriumi munka és lelki felüdülés elmélyítésében.

Könyvtárunk az 1941/42 évben az előző éveknel is nagyobb mértékben gyarapodott: részben a Jászberényből áthozott könyvek, részben jólelkű könyvbarátok támogatása révén.

A nemes és bőkezű adakozók között különösen hálás köszönettel emlékezünk meg főtisztelendő P. Schrotty Pál tartományfőnök atyáról, aki anyagi támogatást nem kímélve egyedül több mint 130 kötetel ajándékozott meg bennünket. Isten fizesse meg! Ugyancsak hálával emlékezünk meg a több; jótévőről is: Főt. Hajós József dr. kanonok úr (Székesfehérvár) P. Hermann Hermenegild, Schmiedt Béla, Dezséri Bachó László, König Kelemen, P. Réz Marián, P. Horváth Zsigmond dr., P. Horváth Asztrik, P. Dám Ince dr. P. Krupa Kolombán, P. Nagy Máriusz, P. Máriaöldi Lukács, P. Réti Menyhért dr. urakról. Jószívú adományukért a jóságos Isten fizessen meg ezerszeresen!

A Könyvtár kezelését Oláh Oktáv, Szita Gergely és Tacza Aurél látta el. Könyvtárunk az 1941/42. évben gyarapodott 502 kötetel

Ebből Jászberényből való 212 kötet

Ajándékozás 255 kötet

Missziós köny 25 kötet

Összesen 502 kötet.

Egyháziroldalmi Iskolánk 51 folyóiratot járat. Folyóirattárunk 180 kötetel tartalmaz.

A könyvtárórát hétfőn, kedden és pénteken az esti rekreációban tartottuk meg. Könyvigénylés 1260 kötet. Ez évben kaptunk egy modern folyóirat-tartó állványt, ahol a folyóiratokon kívül a könyvtár kartotékokat, lexikonokat, nyelvkönyveket és szótárakat tartjuk. E helyen is hálással köszönjük P. Magisternek a szép terv megvalósítását. Főtisztelendő P. Provinciális 1942 márc. 15-i leiratával jóváhagyta könyvtár szabályunkat. Az új iskola-évben érvénybe is lép.

A nyárra tervbe vettük a folyóiratok bekötését, a kartotékok átgépelését és egy könyvtár regiszter készítését.

Mikor így vissza pillantunk az év folyamán tapasztalt sok szeretetre és bőkezű adakozásra, hálával telik meg a szívünk mindazok iránt, akik segítettek és támogattak bennünket, mert tudjuk azt, hogy a könyv szolgálata a kultúra szolgálata, kultúra pedig a nemesebb lelkiség megteremtője.

Fr. Oktáv könyvtáros.

ÉLETÜNKBŐL...

Febr. 19. Főt. P. Provinciális újra közénk jött, hogy lelke derűjét és izzását szétszórja ránk. Olyan jó tudni, hogy minden örömünk, bánatunk, gondunk mögött ott vigyáz ránk, segít imájával és áldó két kezével!

Önképzőköri gyűlésünkön P. König Kelemen is megjelent. Elismerle és megcsodálta munkánkat, szerele'éről és együttérzéséről pedig mindenkorra biztosított. — P. Amand, F. Felicián és P. Ottokár is visszajöttek kicsit közénk.

Az ünnepet Spielabed-del helyeztük többi szép emlékeink közé.

Márc. 6. Léleknep. Aki kicsiben hú, nagyban is hú. Nagy program, nemcsak a klerikusévekre, de egész életünkre.

Márc. 8. A sajtóról adott elő P. Ince Lektor Atya a Kultúrházban, Alajos Atya elemistái derűs műsort körítettek hozzá. Úgy látszik, akárhogy borul az ég, áttör a napsugár!

Márc. 11. P. Magiszter irányításával megkezdték lelkigyakorlatukat a »nagy» testvérek, a diákonátusra készülendő. Egy fokkal mélyebb csend, nagyobb az összeszedettség, több az imádság a klerikátusban.

Márc. 15. Az Egyház és a Haza munkálására Egerben dr. Kriston Endre püspök úr diákonussá szentelte tizenhárom testvérünket. Tizenhárom új munkás: Tamás, Mihály, Cecil, Gergely, Vid, Ferenc, Péter, Regalát, Gottfried, Pelbárt, Oszkár, Gábor és János testvér, Isten éltesen Benneteket! — És így évről-évre... Az elfáradt, reszkető kezektől átvesszük a Kelyhet, rátesszük életünket, áldozattá leszünk.., hogy néhány évtized múlva minket is felváltsanak új erők, új szívek a végtelen Fronton. — Az idők végezetéig!..

Este hazafias ünnepélyvel köszöntöttük édes Hazánkat és diákonus testvéreinket: 1. Erkel-Kölcsey: Himnusz. Előadta a Zenekar. 2. A mi hazaszeretetünk. Aurél t. beszéde. 3. A mi kispapjaink a szabadságharcban Semjén t. felolvasása. 4. Kodály—Kölcsey: Huszt. (Szent Cecilia Kórus). 5. Sík S.: Megyeri hitvallás. Szavaltta Kornél t. 6. Vid t. novellája: Vissza kell térnünk. 7. Kodály: Intermezzo a Hány Jánosból (Zenekar).

Márc. 20. Ft. Koszterszitz József, a kiváló nevelő előadására mentek el ma szerep testvéreink.

Márc. 29. Nagyhét. Lelkünkkel és énekünkkel próbáljuk megközelíteni az első Nagyhét gondolatát és élményét.

Ápr. 5. Húsvétvasárnap. Jön-e már a világra is feltámadás? Mi hisszük és akarjuk!

P. Jeromos, P. Kolos, P. Fidél, P. Szalvátor és P. Paszkál Házfőnök Atyák húsvéti ajándéka nagy örömet hozott a klerikátusba. Imánk és hálás megemlékezésünk örzi örökre minden jótevőnk nevét.

Ápr. 7. A szentnapokra több diákonusunk kiségetni volt a szomszédos rendházakban. Csillogó szemmel beszélnek első missziójukat, hősi tetteiket.

Ápr. 15. Általános mozgósítás a klerikátusban: szobacsere. Nincs maradandó városunk a földön... A »kerekasztal lovagjainak» nincsen saját szobájuk, de mégis mindenütt otthon vannak. Mert egy óra múlva már újra hajszál-pontosan lüktetett tovább az élet, mintha mi sem történt volna.

Apr. 29. P. Réz Marián, országos népszónokunk adott ma elő nálunk: Mit vár a nép a misszionáriustól. Példák, vázlatok, gyakorlati tanácsok, ötletek színezték lelkes előadását. P. Marián egészen a népi lélek világában él; vigyáztunk, hogy egy szavát se veszítsük el. Hisszük, hogy ősszel újra hallani fogjuk. — Othmár Házfőnök Atya szerető közvetlenségét és ajándékát mivel viszonzzuk?

Apr. 30. Zenekarral vonultunk ma este P. Zsigmond szobája elé, hogy névünnepe alkalmából is kimutassuk szeretetünket iránta és valamiképen lerójuk hálánkat Lektor Atyánknak, aki már annyi éve vezet a S. Scriptura meredek útjain!

Május 1. Léleknep. Ezúttal P. Ózséb vezetésével elméltünk lelki életünk motivumairól.

Máj. 2. «Fekete gőzös jaj de nagyon robogott...» száll a nóta, menetlünk, csatakiáltásokat hallalunk — minden szombat délután. Ha felébredne Gyöngyös ötszázéves barátja, biztosan elnyitná szemét rajtunk, pedig csak levente-délután van, P. Félix lelkes és hozzáértő vezetésével. Előképzés a nyári táborilelkész-tanfolyamra.

Máj. 4. Konrád t. néhány napra hazautazott Siklósra súlyosan beteg édesanyjához. Mi innen Gyöngyösről segítjük imánkkal anyukája felgyógyulását és hogy megérje — egyetlen vágya — fia elsõmiséjét.

Máj. 14. Az elsõáldozók szentmiséjén a Mária Tanoda és a Sõházi elemi apróságával énekeltük, hogy milyen édes az Úr azokhoz, akik Őt szeretik. (Krisztust vallom, és a Szívem Palota több éneke.)

Máj. 16. Hirdetõ szekrényünkben kifüggesztve áll már a következõ hetek kemény munkája, a vizsgarend:

Máj. 22-23. I. évf. Ontologia, Psychol. rat. II. Dogm. fund. De fide. III. Dogm. fund. Patrologia. IV-V. S. Scriptura, Pedagogia.

Máj. 29.—30. I. Logica, Hist. philos. II. Cosmologia, Theol spirit. III. De principiis, Theol. spirit. IV—V. Dogmatica spec. Liturgia.

Jún. 5—6. I. évf. Etica gen. Apologetica. II. Etica gen. Psychol. exp. Lingua haeb. III. S. Scriptura, Lingua haeb. Hist. artium. IV—V. Theologia moralis, Jus matrimonii.

Máj. 17. Dr. Pfeiffer Miklós kassai prelátus-kanonok úr látogatásáról jegyzõkönyvünk így emlékezik meg: «Mélytûzû, csupa-szív papi jellemének csillogásában sûtikéreztünk majdnem másfélnapon át. Magyar, ferences, mai hivatásunk látása és szeretése elbûvölt bennünket. Csak csodálni tudjuk azt a tapasztalatokban megérett, szélesrenyílt papi tudást és éles látást, mellyel pergõ kérdéseinkre megfelelt. Ilyen nyílt, jóságos testvéri nagy lélek békecsókját, mellyel köszöntött bennünket, legszebb emlékei közé sorolja Egyházirodalmi Iskolánk.» A méltóságos Kanonok úr ehhez a következõ sorokat írta: «A ferences gondolat a szeretet, az apostoli szegénység és a néppel való együttérzés gondolata. Ezek pedig a legkorszerűbb papi tulajdonságok. Ezért a ferences típus ma a legkorszerűbb papi típus.» Boldogan köszönjük. Nem feledjük!

Máj. 18. Az Úr adta, az Úr elvette... Konrád testvérünk Édesanyja meghalt. Úgy ismertük mint az édesanyák példaképét. Három gyermekét adta Isten szolgálatára. Nem is tudjuk, hogy Érte, vagy inkább Hozzá imádkozunk? Mind a kettõt.

Máj. 19. Ünnepeles gyászmise Konrád t. Édesanyja lelkiüdvéért. Fia elsõmiséjét így hát már csak *fenn* készíti elő!

Máj. 21. «Meleg hangulatban a Szent Cecilia Himnusszal köszöntöttük Bárdos Lajost, a Zenemûvészeti Fõiskola tanárát, a magyar Énekesrend

lelkét. Az egyházi énekről, történetéről, mai helyzetéről szólt. Boldogok vagyunk, hogy megérezhettük varázsos művészetét (több kórust maga vezényelt el) és azt a nagy-nagy szeretet, mellyel közénk jött.» (Jegyzőkönyv.) — Cantate Domino canticum novum!... ezt írta búcsúzóul szerető jó Tanár urunk a jegyzőkönyvbe. Ó igen, énekelünk és továbbadjuk az éneket ezreknek, azok még tovább, míg a «világ végéig elhat szózatunk!»

Máj. 22. Első vizsga. Kitérő örömmel üdvözöltük P. Cyprián definitor-
lektor atyát, aki hosszú betegsége után ma ismét közöttünk jár és irányítja tanulmányi kiképzésünket.

Jún. 6. A mai, utolsó vizsgára, vizitáló főt. Provinciális Atyánk és Titkár atyánk is belátogatott. P. Provinciális biztató mosolya és sugárzó jóakarata szárnyakat adott szavainknak.

Jún. 8. Újra a Mátrába! Oriási lélegzettel törtünk előre, hiszen az utolsó három héten úgy sem jutottunk lélekzethez! A régiék figyelmébe: egy év óta kikapcsoltuk teljesen a kisvasutat. Szt. Pál lován nyargalunk Füredig és Füredtől a Kékesig. Csakis! — P. Provinciális és a Titkár atya is velünk lélekzettek. Hiszen ők se nagyon juthattak eddig hozzá. — Ebéd után aztán, hogy teljes legyen a barátkirándulás, nyakunkba zúdult az eső. Annyi baj legyen! Esett egész délután, de mire estefelé elértük Gyöngyös külvárosát, végigcsókolta ázott csuhánkat a nap Ez a fontos!

Jún. 9. Ordinációs vizsgák. Főtisztelendő Monostory Adorján prépost plébános úr és Főtisztelendő P. Dr. Horváth Zsigmond lektor atya előtt bizonyítottuk fölkészültségünket.

Jún. 10. Főtisztelendő Dr. Hell Imre hittanár úr, az AC. titkára tartotta meg régen várt előadását. A világtörténelmi háttér és a dogmatikai alap kifejtése után különösen közelálló gondolatai voltak: az Egyház ősbibliai fogalma, a Corpus Christi mysticum tana, a papság új fogalma, a világi apostolok nagyobb becsülése, és az eucharisztikus papi lelkiség. D. u. az ifjúság, egyházközség, harmadik rend, világi apostolok, kongregációk, cserkészlet, levante, film stb. és az AC. viszonyát beszéltük meg. Csak a zsolozsmára szólító kisharang tett pontot eszmecserénkre. Reméljük jövőre is találkozunk és fegyvertársak leszünk Szt. Ferenc Atyánk égi védelme alatt!

Jún. 13-20. Mély csend borult a Klerikátusra. Szent lelkigyakorlattal készülünk az ordinációkra. Az elmélkedéseket P. König Anaklét, volt noviciusmester tartotta. A legtöbbünket még ő nevelt. A régi szeretettel jött és sugározta szél meleg ferences és papi szívét.

Jún. 20. Dél előtt 10 órakor érkezett meg Nagyméltóságú és Főtisztelendő P. Uzdóczy Zdraveczi István ferences püspök, hogy kiárassza ránk a Szentlélek Uristen kegyelmét és fölkenjen az Úr papjaivá. Velejött Főtisztelendő P. Oslay Oswald volt tartományfőnök atya. Főtisztelendő P. Provinciálissal élünkön lelkünk legmélyebb szeretetével és lelkesedésével várunk és fogadtuk Kegyelmes Püspök Atyánkat.

Fél 12 órakor díszünnepélytel köszöntötte Egyházirodalmi Iskolánk első dísztagját. 1. Kodály: Közzene a Hány Jánosból. Előadta a Zenekar. 2. Kodály: Ah hol vagy magyarok... Előadta az Énekkar. 3. Csaba testvér köszöntötte Püspök Atyánkat. (Beszéd.) 4. Pelbárt t. Mi vagy nekünk? c. költeményét szavalta el. 5. Gárdonyi: Esik eső, Marosszéki erdő (három erdélyi népdal — zenekarra és énekkarra. 6. Kodály—Kölcsey: Huszt. (Énekkar.) 7. Halmos: Paraszti nóták. 8. Sík S.: Napkölte van c. költeménye szavalókórusra átdolgozva. 9. Erkel: Himnusz. — Zenekar.

Az első szám után Iskolánk fővédnöke Főtisztelendő P. Provinciális üdvözölte Kegyelmes Püspök Atyánkat a ferences, szegedi és gyöngyösi gondolat jegyében.

A himnusz előtt szólásra emelkedett Kegyelmes Püspök Atyánk. Ragyogó szavakkal megköszönte dísztaggá avatását. Valamikor ő indította meg és ő volt első elnöke a Szent Bonaventúra Egyházirodalmi Iskolának, ma az a kitüntetés érte, hogy dísztagjává választottuk. Jött, hogy fölkenjen minket a papságra. Legyen mindenkor mindenünk a ferences szeretet. A mai ifjúság lelkesedése és tüzes munkakedve reményének legbiztosabb záloga.

D. u. 6. órakor az I. II. és III. évfolyam a hajkoronát kapta meg. Kegyelmes Püspök Atyánk figyelmeztetett, hogy a hajkorona nagy kötelességgel jár. Ellenemondottunk a világ pompájának. Imádkozzunk, hogy ne kísértsen meg soha! — Este Neuwach: Régi dalocskájával és Kodály Esti dalával kívántunk jóéjszakát Püspök Atyánkknak.

Ma este ünnepeltük Alajos Atya névnapját is. Zenekarral, énekkarral vonultunk szobája elé, hogy dallal, muzsikával viszonzzuk a sok dalt és muzsikát, amit tőle kaptunk.

Jún. 21. Megvirradt a nagy nap, legnagyobb az évben! Ilyenkor nagyon prózai lenne az ébresztés kopogással. Kis «kamarakórusunk» az ébresztő időpontjában kiállott a folyosóra és rázendített Bárdos kánonjára: Mennyszag ajtaja nyílj ki csak egy cseppet, Ajtó hasadékán keresztül hadd lessek. Szépséges Szűzanya két karodat tárd ki, Vezess Fiacskádhoz mennyszágot látni!, és Palestrina Jőjj el Szentlélek Isten himnuszára. Egészen másképen ébredt ma a klérus.

7 órakor megkezdődött a szentelés. *Accedant, qui ordinandi sunt...* Előléptünk ragyogóan, boldogan, Ajtónállók és fölolvások: Albert, Nesztor, Aurél, Plátó, Géza, Szörén, Zoltán, Kornél, Konrád t. (II. évesek), Attila, Töhötöm, Kocsárd, Angyal t. (II. évesek.) — Ördögűzők és gyertyavivők: Valér, Jakab, Csaba, Semjén, Gellért, Ignác, Béda, Oktáv, Jusztus, Illés és Atanáz t. (IV. évesek.) — És ezután a mai ünnep fénypontja: előlépek a pappászentelendők. Lépésről-lépésre követtük őket. Egyre forrósodó papi lelküktől tüzet fogtunk mi is. Egyszerre csak megtörtént a nagy csoda: örökre pappá lettek letörölhetetlenül! P. Tamás, P. Mihály, P. Cecil, P. Gergely, P. Vid, P. Péter, P. Regalát, P. Gottfried, P. Pelbárt, P. Oszkár, P. Gábor és P. János, az ég adott titeket nekünk és a vergődő világnak! — A szentmise végén Nagyméltóságú Püspök Urunk beszédében a szegényekhez küldötte új papjainkat, hogy hirdessék meg az örömhírt nekik! — A kisatyák azután első, legforróbb ölelésüket: áldásukat adták ránk, nyomukbatörekvő levitákra. — Püspök Atyánk századik papját, P. Jánost művészi, értékes stólával ajándékozta meg.

D. e. 11 órakor Nemzetvédelmi Keresztet osztott ki a Püspök Úr a Katolikus Legényegyletben, Gyöngyös hős ellenforradalmárainak. Énekünkkel vettünk részt az ünnepélyen. — Az idő úgy elröpült. D. u. négy órakor már búcsúznunk kellett Kegyelmes Püspök Atyánktól a mielőbbi viszontlátás reményében. Köszönjük Püspök Urunk e két napot és minden áldását, melyet átközelítéssel Krisztustól! Tudjuk az utat már, merre menjünk, de amíg meg nem erősödünk és amíg Isten akarja, világíts nekünk!

Este csillagos égbolt alatt a Gesztenyésben szabadtéri játékkal ünnepeltük kisatyáinkat. A Christus vincit akkordjai után Béda t. szavalta el Sik S. költeményét (Mennyegzős ének), majd Semjén t. köszöntötte az új papokat. Azután szétfutott a függöny és Calderon A szentmise titkai c. misztériumjátékával jelentettük meg az örök misztériumot. Az újmisések nevében Mihály atya köszönte meg a forró ünneplést és a felejthetetlen napot.

Jún. 22. Solymosra rándultunk, hogy kifürödjük magunkat, mielőtt bevonulnánk katonának. Az emberek ma szivesebben látnának minket ka-

tonaruhában. Sajnos nem tudtuk mindenkinek elmagyarázni, hogy egy hét múlva már legtöbbünk katonamundérban adózik a hazának Budapesten.

Jún. 28—29. Az első áldozatok füstje száll fel az Úrhoz: P. Tamás, Dúzson (Szónoka a Plébános úr), P. Mihály Almáskamaráson, P. Cecília Szécsényben (szónoka P. Jenő, kézvezető P. Amand), P. Gergely Héhalmon (sz.: P. Engelbert,) P. Vid, Kókán (P. Xavér), P. Ferenc Szabadkán (sz.: P. Aladár, vezető P. Szabados Emmánuel), P. Péter Csantavéren, (P. Ince), P. Regalát Szabadkán (P. Kolos), P. Gottfried Gyöngyösön (kézvezető Ft. Monostory Adorján prépost úr, szónok P. Zsigmond), P. Pelbárt Budapesten (vezető P. Provinciális, szónok P. Szaléz), P. Oszkár Miskolcon (vezető P. Anaklét, szónok P. Magiszter), P. Gábor Kerekegyházán (Altrichter Ferenc esp. pléb.) és P. János Magyar Szentföldön (vezető P. Provinciális, szónok P. Ózséb.) mutatta be az Úrnak első áldozatát.

Fr. Zoltán, krónikás.

Összegyűlt íróasztalán a munka?

Sok az írivalója?

Könnyítse munkáját és vegyen

modern hordozható vagy irodai írógépet!

Előnyös feltételekkel!

Megbízható cég!

Kérjen ajánlatot:

Vajda Zoltán József

írógép és számológép kereskedő cégtől.

Kispest, Klapka-u. 3/a.

Telefon: 142-103.

Használt gépét magas áron cserélem be!

Tartalomjegyzék.

Köszöntjük Kegyelmes Atyánkat! <i>P. Horváth Asztrik,</i> magiszter. — — — — — — — — — —	34
Pap vagy te mindörökké. (szavalókórus). <i>Fr. Susányi</i> <i>Semjén</i> O. F. M. V. é. t. — — — — — — — — — —	36
Az ifjúság a ferences gondolatban. <i>Fr. Kubán Nesztor</i> O. F. M. IV. é. t. — — — — — — — — — —	38
Harangoztak mélyen... <i>Fr. Kóczán Attila</i> O. F. M. III. é. t. — — — — — — — — — —	40
Jézus Krisztus embersége. <i>Kis Cecil</i> O. F. M. VI. é. t. — — — — — — — — — —	41
A Harmadik Rend eszmei tartalma önmagában és a társulatokkal való viszonyában. <i>P. Lukács Pelbárt</i> O. F. M. VI. é. t. — — — — — — — — — —	46
Énekek a gyermeklélek kapujában. <i>Fr. Marosszéki</i> <i>Zoltán</i> O. F. M. IV. é. t. — — — — — — — — — —	51
Cur Deus homo? <i>Fr. Kilián Csaba</i> O. F. M. V. é. t. — — — — — — — — — —	57
Magyarságunk kovácsa: Kodály. <i>Fr. Simon Platon</i> O. F. M. IV. é. t. — — — — — — — — — —	65
A Harmadik Rend szociális jelentősége. <i>Fr. Galicz</i> <i>Töhötöm</i> O. F. M. III. é. t. — — — — — — — — — —	68
Önismereti alapelvek és módszerek. <i>Fr. Szentkúti</i> <i>Szörény</i> O. F. M. IV. é. t. — — — — — — — — — —	71
Vissza kell térnünk! <i>P. László Vid</i> O. F. M. VI. é. t. — — — — — — — — — —	79
Jegyzőkönyvi beszámoló. <i>Fr. Susányi Semjén</i> O. F. M. V. é. t. — — — — — — — — — —	83
Az Elméleti szakosztály beszámolója. <i>P. Kis Cecil</i> O. F. M. VI. é. t. — — — — — — — — — —	84
A Gyakorlati szakosztály munkája. <i>P. László Vid</i> O. F. M. VI. é. t. — — — — — — — — — —	84
A Missziós szakosztály 1941—42. tanévi beszámolója. <i>P. Csontos Oszkár</i> O. F. M. VI. é. t. — — — — — — — — — —	86
A Harmadik Rendért. <i>P. Lukács Pelbárt</i> O. F. M. VI. é. t. — — — — — — — — — —	87
Énekesrendi beszámoló. — — — — — — — — — —	88
Könyvtárunk. <i>Fr. Oláh Oktáv</i> O. F. M. V. é. t. — — — — — — — — — —	90
Életünkben. <i>Fr. Marosszéki Zoltán</i> O. F. M. IV. é. t. — — — — — — — — — —	91

Felelős kiadó: Hittudományi Főiskola Gyöngyös.

Kapisztrán-Nyomda, Vac.

Felelős üzemvezető: Farkass Károly